

Begroting 2025

AANBIEDING PROGRAMMABEGROTING 2025

Druten, 7 oktober 2024

Aan de leden van de gemeenteraad,

Met deze brief bieden wij u de programmabegroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028 van onze gemeente Druten aan. Het is de derde begroting van dit college waarin we net als vorig jaar verder werken aan het uitvoeren van het coalitieakkoord 'Ontwikkelen in huidig perspectief 2022-2026' en het collegeprogramma 'Samen duurzaam vooruit'. Met de uitwerking van het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" heeft het college een nadere financiële invulling gegeven aan de ambities van de raad voor de huidige raadsperiode, waarbij de intentie blijft om het kwaliteitsniveau van de voorzieningen op peil te houden en infrastructurele knelpunten op te lossen.

Landelijke ontwikkeling

De gemeente staat voor een aantal grote opgaven als gevolg van landelijke, ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. De bezuinigingen op het gemeentefonds leiden tot dreigende structurele tekorten bij bijna alle gemeenten en dit beeld zien we ook bij de gemeente Druten. De herstructurering van het gemeentefonds leidt tot een enorme financiële krimp. Ook is de hoge inflatie van de afgelopen jaren niet voldoende gecompenseerd. Op dit moment is de problematiek van het financiële ravijnjaar (vanaf 2026) niet opgelost en bieden de voornemens van het nieuwe kabinet geen oplossing.

Onze financiële positie

Naar aanleiding van de tekorten bij de meerjarenbegroting 2024-2027 is er een proces van ombuigingen gestart en gedeeltelijk doorgevoerd. In de Perspectiefnota is de begroting aangepast met de meicirculaire, is de financiële 'lucht' die hierin zat er uitgehaald en zijn de investeringen en kredieten geactualiseerd. In de tussentijd is er kritisch gekeken naar de toekomstige investeringen en loopt er een onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges en de mogelijkheid om te besparen op de uitvoeringskosten van de gemeentelijke belastingaanslagen.

Het zorgvuldig ingezette financiële proces van ombuigingen is echter bij lange na nog niet toereikend om het meerjarenperspectief met de huidige wettelijke opgaaft en ambities structureel sluitend te krijgen. De saldi van de meerjarenbegroting zien er als volgt uit:

(bedragen in €/-= nadelig)				
Samenvatting financieel perspectief 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting conform perspectiefnota 2025*	-577.891	-2.881.837	-2.009.165	-1.875.254
Reeds besloten voorstel Toerisme, bijdrage TVAN Was in de PPN 2024 opgenomen onder keuze nieuw beleid	28.000	0	0	0
Saldo perspectiefnota in de begroting 2025	-549.891	-2.881.837	-2.009.165	-1.875.254
Hoofdstuk 2.2 van perspectiefnota naar begroting 2025-2028	-111.106	-126.730	-166.935	-253.714
Septembercirculaire	-201.923	323.879	418.940	427.259
Nieuwbouw VMBO Pax Christi College	0	0	-700.000	-700.000
Saldo meerjarenbegroting 2025-2028	-862.920	-2.684.688	-2.457.160	-2.401.709

* Inclusief reeds verwerkte keuzes perspectiefnota

De gemeente had bij de perspectiefnota de uitzonderingsmogelijkheid om de meerjarentekorten ad € 5 miljoen eenmalig af te dekken vanuit de algemene reserves. Na overleg met de Provincie is er echter voor gekozen om deze uitzonderingsregel los te laten en te opteren voor een meer algemene regeling namelijk het inzetten van het

surplus van de algemene reserves. De reden is dat er minder voorwaarden aan de nieuwe algemene regeling zijn verbonden.

De algemene reserve van onze gemeente is ultimo 2024 (afgerond) begroot op € 12,8 miljoen positief. Dit saldo is voldoende voor de benodigde weerstandscapaciteit. Onder voorwaarden is het voor een gemeente toegestaan om onttrekkingen aan de algemene reserve ten gunste van de exploitatie te brengen. Voor onze gemeente betekent dit dat als gevolg van behoedzaam financieel meerjarenbeleid onze financiële reserves toereikend zijn om de tekorten voor de komende jaren af te dekken. De provinciale maatregel is natuurlijk geen oplossing voor de structurele tekorten maar is vooral een tijdelijk incidenteel middel. Met deze maatregel presenteert de gemeente Druten, ondanks het financieel zware weer een sluitende begroting en schuiven wij de verantwoordelijkheden niet door naar de toekomst.

Ombuigingen structureel 'Samen Waarmaken'

Om de tekorten op korte en lange termijn op te lossen stelt het college voor om een robuust vervolgproces te doorlopen richting de meerjarenbegroting van 2026-2029. Dit vraagt om een strategische vervolgaanpak waarbij politiek/bestuurlijke keuzes gemaakt zullen moeten worden langs de lijn van het coalitieakkoord, het strategisch kompas, een beoordeling van wettelijke en niet wettelijke taken en het herprioriteren van gemaakte keuzes of het bijstellen van ambities. Richtinggevend vanuit de raad en college tot uitvoering in de operatie met daarbij een heldere en duidelijke opgaaf met een afgebakend beleids- en financieel kader en richtinggevend perspectief voor zowel de gemeente als de gemeenschappelijke regelingen. Dit proces wordt intern voorbereid en opgestart in aanloop naar de perspectiefnota van 2025. Dit geeft ons de tijd om een robuust proces van samen waarmaken te doorlopen en om de ontwikkelingen bij het rijk af te wachten onder het motto van de VNG "prepare for the worst and fight for the best". De inzet van de VNG is dat het nieuwe kabinet de balans tussen taken van gemeenten en de benodigde middelen gaat herstellen. Zonder adequaat herstel van de balans heeft financiële onzekerheid een ongekend effect op de bestuurbaarheid van gemeenten en de kwaliteit van de voorzieningen in het bijzonder. Ons motto hierbij is Klaar zijn voor nu en voor de toekomst, samen maken wij het waar!

Toekomst

Het college vindt dat een gezonde financiële positie een belangrijke randvoorwaarde is om ook in de komende jaren focus te kunnen houden op wat voor onze gemeente belangrijk is. Met beperkte financiële middelen het maximale kunnen doen voor onze inwoners en ondernemers. De rijksbezuinigingen dragen hier helaas niet in bij maar toch blijven wij binnen de vast te stellen kaders maximaal investeren in een sociale, schone en duurzaam verbonden gemeente. Wij willen dus blijven doen wat is afgesproken maar zullen op basis van onze financiële positie onze keuzes in gezamenlijkheid moeten bijstellen.

Op basis van een heldere, stabiele koers gaan wij ook in 2025 sterk en duurzaam vooruit en kunnen en komen wij in de jaren erna verder!

Burgemeester en wethouders van Druten,

de secretaris,

de burgemeester,

B.P.P. Janssen

S.W.P.J. Sengers

Inhoud programmabegroting 2025

AANBIEDING PROGRAMMABEGROTING 2025	1
FINANCIËLE BEGROTING	4
1. ALGEMEEN	4
2. BATEN EN LASTEN 2025	10
2.1 Overzicht van baten en lasten 2025.....	10
2.2 Van Perspectiefnota naar begroting 2025	12
2.3 Schematische weergave baten en lasten 2025	13
2.4 Uitgelichte punten begroting 2025	15
2.5 Toelichting ramingen per programma	19
3. MEERJARIG OVERZICHT BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S	21
4. UITGANGSPUNTEN RAMINGEN 2025	22
5. KEUZES EN BESTEDINGSPLAN	25
6. FINANCIËLE POSITIE.....	29
6.1 Investeringsvolume 2025-2028	29
6.2 Financiering	30
6.3 Verloop van reserves en voorzieningen	30
6.4 Provinciaal toezicht/ Structureel evenwicht.....	31
6.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	32
BELEIDSBEGROTING	33
1. PROGRAMMAPLAN	33
1.1 Collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit"	33
0 Bestuur en ondersteuning	34
1 Veiligheid	39
2 Verkeer en vervoer	42
3 Economie	48
4 Onderwijs	52
5 Sport, cultuur en recreatie	56
6 Sociaal domein	62
7 Volksgezondheid en milieu	68
8 Wonen en bouwen	72
1.2 Beleidsindicatoren	76
2 PARAGRAFEN	77
2.1 Paragraaf lokale heffingen	77
2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	87
2.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	99
2.4 Paragraaf financiering	105
2.5 Paragraaf bedrijfsvoering	109
2.6 Paragraaf verbonden partijen.....	112
2.7 Paragraaf grondbeleid.....	127
3 VASTSTELLINGSBELSUIT	129
BIJLAGEN	130
EMU Saldo	130
Overzicht incidentele baten en lasten programma's	131
Overzicht incidentele baten en lasten per taakveld	133

FINANCIËLE BEGROTING

1. ALGEMEEN

Inleiding

Programmabegroting 2025

Voor u ligt de Programmabegroting 2025 van de gemeente Druten. Deze begroting is het vervolg op de Perspectiefnota 2024, die de gemeenteraad in juli 2024 heeft vastgesteld. In deze Programmabegroting is het Collegeprogramma Druten "Samen duurzaam vooruit" 2022-2026 herschikt naar de bekende bestaande programma indeling zoals door de raad is vastgesteld, waarbij de speerpunten financieel zijn uitgewerkt. Het bestedingsplan wordt separaat ter besluitvorming aan u voorgelegd. Tevens geeft de begroting een financiële doorkijk voor het meerjarenperspectief 2026-2028. De programmabegroting 2025 is vertaald naar de productenbegroting die ter inzage wordt gelegd. De financiële mutaties van de septembercirculaire zijn verwerkt in de voorliggende begrotingssaldi.

Geen sluitende (meerjaren)begroting

In de begroting 2024 is kritisch gekeken naar de opbrengsten van leges, belastingen en OZB waarbij wordt vastgehouden aan de stapsgewijze verhoging van het OZB-tarief naar een gemiddeld regionaal niveau. Naar aanleiding van de tekorten bij de meerjarenbegroting 2024-2027 is er een proces van Ombuigingen gestart. In het financieel perspectief voor 2025-2028 hebben we Ombuigingen zonder beleidsconsequenties, fasering van kredieten doorgevoerd. Ondanks deze ombuigingen is het geprognosticeerde begrotingssaldo voor de jaren 2025-2028 verslechterd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2024-2027. Dit is het gevolg van onder andere uitzettingen bestaand beleid, CAO-verhogingen gemeenschappelijke regelingen en de CPI-index leveranciers (inflatie). De nu voorliggende meerjarensaldi van de begroting 2025-2028 zijn bijgesteld ten opzichte van de saldi die zijn opgenomen in de perspectiefnota 2024. Een verklaring van het verschil tussen het saldo van het begrotingsjaar 2025 (Perspectiefnota 2024) en het nu voorliggende begrotingssaldo 2025 treft u aan in hoofdstuk 2 van deze financiële begroting. Een samenvatting van het financieel perspectief is hieronder weergegeven:

(bedragen in € /- nadelig)

Samenvatting financieel perspectief 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting conform perspectiefnota 2025*	-577.891	-2.881.837	-2.009.165	-1.875.254
Reeds besloten voorstel Toerisme, bijdrage TVAN Was in de PPN 2024 opgenomen onder keuze nieuw beleid	28.000	0	0	0
Saldo perspectiefnota in de begroting 2025	-549.891	-2.881.837	-2.009.165	-1.875.254
Hoofdstuk 2.2 van perspectiefnota naar begroting 2025-2028	-111.106	-126.730	-166.935	-253.714
Septembercirculaire	-201.923	323.879	418.940	427.259
Nieuwbouw VMBO Pax Christi College	0	0	-700.000	-700.000
Saldo meerjarenbegroting 2025-2028	-862.920	-2.684.688	-2.457.160	-2.401.709

* Inclusief reeds verwerkte keuzes perspectiefnota

Provincie

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn er afzonderlijke en stringente afspraken met de provincie gemaakt om te komen tot een sluitende begroting. Daarbij is er gekozen om in 2024-2027 € 5 miljoen van de algemene reserve te storten in een nieuw te vormen reserve exploitatie begroting. Deze reserve werd ingezet om tekorten over de komende jaren te dekken. In de perspectiefnota 2024 bleek dat we de geplande inzet over 2024 ad

€ 650.000 niet nodig hadden. In overleg met de provincie bleek dat de huidige regeling niet flexibel was, omdat het onder andere niet mogelijk was om deze geplande inzet naar een later jaar te verschuiven. Daarnaast waren er meer beperkingen. In overleg met de provincie is er daarom gekozen voor om de huidige afspraken los te laten en te kiezen voor een meer gangbare algemene regeling (Notitie incidenteel/structureel najaar BOF) waar gemeenten gebruik van kunnen maken:

- ***Inzet algemene reserve ter overbrugging naar een sluitende begroting.***

Als zich in de komende periode een situatie van resterende meerjarige tekorten zal (blijven) voordoen, dan kan dat resulteren in de noodzakelijke inzet van de algemene reserve om binnen de termijn van de meerjarenraming via ombuigingen toe te groeien naar een sluitend perspectief. Een dergelijke inzet van de algemene reserve om naar een sluitende begroting toe te groeien is in overeenstemming met het huidige GTK/toezichtbeleid, maar is alleen een reële mogelijkheid voor gemeenten die over voldoende algemene reserve beschikken. De snelheid waarmee de ombuigingen gepaard zullen moeten gaan hangt mede af van de beschikbaarheid/ omvang van het eigen vermogen.

- ***Inzet surplus algemene reserve bij voldoende solvabiliteit en afdekking risico's***

In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) is een regeling opgenomen voor de inzet van een surplus binnen de algemene reserve. De financieel toezichthouders werken momenteel aan een aanpassing van de tekst van deze regeling. Het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel (surplus) kan een gemeente jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft. De inzet van het surplus algemene reserve (= vrije reserve) wordt door dit gebruik als structurele baat bestempeld. Het weerstandsvermogen moet naar het oordeel van de toezichthouder voldoende zijn. Dit betekent dat het moet zijn gebaseerd op een adequate risico-inventarisatie. De structurele onttrekkingen aan de algemene reserve moeten worden opgenomen in het overzicht van structurele reservemutaties.

Door de inzet te koppelen aan zowel de solvabiliteit als het weerstandsvermogen wordt het gebruik van de algemene reserve alleen toegestaan als er voldoende eigen vermogen is en de geïnventariseerde risico's zijn afgedekt. De ondergrens van 20% voor de solvabiliteit sluit aan bij de signaalwaarde van het financiële kengetal solvabiliteit zoals ook opgenomen in het GTK.

De algemene reserve van onze gemeente is ultimo 2024 (afgerond) begroot op € 12,8 miljoen positief. Dit saldo is ruim voldoende voor de benodigde weerstandscapaciteit. We willen de algemene reserve inzetten om de toekomstige tekorten op te lossen, zodat voorkomen wordt dat onze gemeente onder preventief toezicht komt van de provincie. Hierbij laten we de uitzonderingsregeling middels de exploitatiereserve los en opteren we voor de algemene regeling van de Provincie. Daarmee kopen we als het ware tijd om tot een structureel sluitende meerjarenbegroting te komen.

Ombuigingen

Het proces van de ombuigingen is gestart naar aanleiding van de uitkomsten van de begroting 2024-2027. Het doel van dit proces is om de structurele tekorten om te buigen en zorg te dragen voor robuust financieel beheer. Dit proces loopt minimaal door tot de meerjarenbegroting van 2026-2029. De eerste stappen in dit proces zullen vooral financiële maatregelen zijn en aansluitend wordt er ingezet op beleidsmaatregelen, (kern)takendiscussies tussen college en raad en/of taakstellingen. De tijd die ingezet wordt voor dit interne proces zorgt ervoor dat ook nauwlettend de bewegingen van het rijk en de VNG gevolgd kan worden. Dit geeft ons de ruimte om én een zorgvuldig proces met elkaar te lopen maar ook om ervoor te waken dat bepaalde beleidsambities of het voorzieningenniveau op gemeentelijke onderdelen niet onnodig worden afgebouwd. Om

de inzet van de algemene reserves zo laag mogelijk te houden en om te zorgen voor robuust financieel beheer, is een proces van ombuigingen gestart. Dit tijdrovende proces is gemeentebreed opgepakt waarvan de eerste financiële resultaten uiteindelijk in de perspectiefnota 2024 zijn geland.

In 2024 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar een aantal sporen:

- Spoor 1: Financiële ruimte zonder beleidsconsequenties:
- Spoor 2: Takendiscussie beleid inclusief herbeoordeling coalitieakkoord.
- Spoor 3: Vastgoed
- Spoor 4: Extra inkomsten
- Spoor 5: Herbeoordeling investeringskredieten
- Spoor 6: Kosten Munitax
- Spoor 7: Out of the box.

Bij de bespreking van de perspectiefnota is met de raad afgesproken dat er een 8^e spoor van ombuigingen wordt toegevoegd: Kostenbesparing op de ambtelijke organisatie WDW. Met de ontwikkelingen van de afgelopen jaren van beide gemeenten is ook de ambtelijke organisatie sterk gegroeid. De komende jaren gaan we bezien of het faciliteren van de groei van onze gemeente opvangen kan worden door de huidige organisatie. Ook gaan we bezien of een besparing mogelijk is door efficiënter en slimmer organiseren en scherper prioriteren. Goede uitvoering van beleid blijft natuurlijk wel de prioriteit.

Wat is al opgepakt en verwerkt in de perspectiefnota: De sporen 1 en 5 waren reeds financieel vertaald in de perspectiefnota 2024. De consequenties waren als volgt:

	(bedragen in € /- nadelig)			
Ombuigingen spoor 1 en 5 Druten PPN 2024	2025	2026	2027	2028
	266.297	243.297	218.297	218.297
Financiële ruimte zonder beleidsconsequenties (struc.) spoor 1	182.297	182.297	182.297	182.297
Financiële ruimte zonder beleidsconsequenties (incid.) spoor 1	25.000	25.000		
Heroverweging investeringskredieten (structureel) spoor 5		36.000	36.000	36.000
Heroverweging investeringskredieten (incidenteel) spoor 5	59.000			

Spoor 1: Financiële ruimte die zonder beleidsconsequenties is het gevolg van voorzichtig begroten en betreft dus een soort 'lucht' om risico's mee op te vangen.

Spoor 5: De kredieten uit het collegeprogramma zijn al eerder kritisch beoordeeld op de hoogte van het investeringsbedrag en met name het realiteitsgehalte van de fasering hiervan. Hierdoor zijn er een fors aantal investeringen qua fasering een jaar opgeschoven waardoor kapitaallasten voor het eerst in 2025 of 2026 zichtbaar zijn. Dit levert in 2024 incidenteel € 308.000 op en in 2025 incidenteel € 59.000. Het afsluiten van twee kredieten bij de jaarrekening 2023 met een forse onderuitnutting levert vanaf 2026 structureel € 36.000 op.

Bij de totstandkoming van de perspectiefnota zijn deze onderwerpen afgestemd met een afvaardiging van de raad.

Welke ombuigingen zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting en wat is onderhanden:

Spoor 6 Munitax is in de begroting 2025-2028 opgenomen. De kosten van Munitax worden doorbelast naar de heffing riool en Afval. Meerkosten toerekenen aan riool/afval betekent een lastenstijging voor de burger. Het voordeel is € 311.000.

Vanuit de aanbeveling van de benchmark onderzoek Munitax wordt inmiddels gezien of het uitvoeringsproces kan worden verbeterd en daarmee de kosten omlaag kunnen en worden gezien of het uitbesteden van deze diensten naar een andere externe partij niet voordeliger is.

Eventuele verkoop van verhuurde woningen en het afstoten van garageboxen in eigendom dient nog verder te worden geanalyseerd en financieel inzichtelijk te worden gemaakt. Dit proces loopt en zal naar verwachting worden afgerond in 2025. De opbrengsten die hier uit voortvloeien dragen incidenteel bij in het jaar van verkoop.

Momenteel loopt ook een onderzoek naar de Kostendekkendheid van de Leges. De reden dat dit nog steeds niet is en kan worden afgerond komt o.a. door de invoering van de omgevingswet en de tijd die nodig is om te leren van deze wijziging en de impact hiervan voor de normtijden en aantallen die nodig zijn voor een correcte doorrekening. Ook vindt er onderzoek plaats naar de normtijden en aantallen van huwelijken, evenementen en uitsplitsingen van leges en niet leges. Tegelijkertijd wordt een nieuwe applicatie geïmplementeerd die meer inzicht en controle moet gaan bieden.

De financiële situatie vraagt ons ook om kritisch te kijken naar onze investeringen. Kunnen investeringen uitgesteld worden? Zijn geplande investeringen echt nodig? Zijn de investeringen haalbaar? Door reëel ramen krijgen we hier een beter inzicht in. En ook door het invoeren van een investeringsplafond krijgen we meer grip op de uitgaven. De eerste stappen hiertoe zijn gezet en dit wordt verder ingevoerd in aanloop naar de Voorjaarsnota 2025

Vervolgaanpak ombuigingen: Samen Waarmaken

De vorig ombuigings-stappen zijn vooral financieel ingestoken maar dat is gelet op de resterende meerjarensaldi niet afdoende. Dit vraagt dus om een strategische vervolgaanpak waarbij politiek/bestuurlijke keuzes gemaakt zullen moeten worden. Richtinggevend vanuit de raad en college tot uitvoering in de operatie met daarbij een heldere en duidelijke opgaaf met een afgebakend beleids- en financieel kader en richtinggevend perspectief. Dit doen we samen in een zorgvuldig proces direct na het vaststellen van deze meerjarenbegroting zodat we ook een gezamenlijk beeld hebben van de opgave en over hoe we dit willen bereiken. Om dit vervolgens ook gezamenlijk te kunnen uitdragen in de samenleving, het bestuur en de organisatie.

Wat zijn dan zoal de mogelijkheden:

- Ambities en taken bijstellen en nadere prioritering maken aan de hand van het coalitieakkoord en het strategisch kompas. Prioriteren betekent niet alleen bepalen wat er wel of niet gebeurt, maar ook wat er nu of later gebeurt, wat intensiever of minder intensief moet en wat niet meer moet.
- Temporiseren/herzien huidig uitvoeringsprogramma/projecten langs de lijn van eerder gemaakte besluiten.
- (Kern)takendiscussie met politiek/bestuurlijke keuzes o.b.v.
- Afbouw niet-wettelijke taken
- Bijstellen van het coalitieakkoord of meerjarenperspectief
- Versoberen van ondersteuning en zorg door bijvoorbeeld begrenzing van jeugdzorg, ondersteuning bij armoede of hogere eigen bijdrage bij voorzieningen. Welke zorg willen we blijven financieren?

- Taakstelling WDW agv takendiscussie. Zo kijken we ook zeer kritisch naar de ambtelijke organisatie. Enerzijds inzetten op efficiency, anderzijds op een taakstelling in lijn met keuzes in het dienstverleningspakket. Versobering of afname van het huidige voorzieningenniveau leidt tot een afname van formatieve inzet. Maar ook bezien of we organisatorisch dingen anders kunnen doen of zelf kunnen doen zonder een dure vorm van externe inhuur. Ambities en wettelijke taken betaalbaar en beheersbaar maken door heldere keuzes, richting en inzet.
- Taakstelling overige Gemeenschappelijke regelingen pakken wij regionaal aan.
- Zorgdragen dat de beleidscyclus beter aansluit bij de P&C cyclus waarbij de rapportages raad en college in staat stellen om te kunnen sturen op hoofdlijnen en inhoud.

Ombuigingen op het gebied van taakstelling, gemeenschappelijke regelingen en bedrijfsvoering lijken onvermijdelijk om het financieel beeld positief in de toekomst om te draaien.

Wij bereiden ons dus goed voor de komende tijd op het motto van de VNG “prepare for the worst and fight for the best”. De inzet van de VNG is dat het nieuwe kabinet de balans tussen taken van gemeenten en de benodigde middelen gaat herstellen. Zonder adequaat herstel van de balans heeft financiële onzekerheid een ongekend effect op de bestuurbaarheid van gemeenten en de kwaliteit van de voorzieningen in het bijzonder. Ons motto hierbij is Klaar zijn voor Nu en voor de Toekomst, Samen maken wij het waar! Dit proberen wij zo goed als mogelijk uit te voeren waarbij het de uitdaging is om zo min mogelijk in te teren op de algemene reserves maar als deze incidentele maatregel nodig is om ons financieel beheer structureel op orde te brengen zonder een al te grote afbreuk te doen van ons huidige voorzieningenniveau en beleidskeuzes dan zullen wij dit instrument inzetten.

Programmabegroting

Deze programmabegroting bestaat uit de financiële begroting en de beleidsbegroting.

De financiële begroting

De financiële begroting geeft een overzicht van de baten en lasten van de verschillende programma's over 2025-2028 en inzicht in de algemene uitgangspunten. In hoofdstuk 2 richten we ons op het jaar 2025 en geven we een verklaring tussen het saldo van de perspectiefnota naar het saldo van de begroting 2025. In hoofdstuk 2.4 en 2.5 worden specifieke punten uitgelicht en worden per programma de verschillen ten opzichte van de begroting 2024 verklaard.

In hoofdstuk 3 wordt een meerjarig overzicht gegeven. In hoofdstuk 4 de uitgangspunten die zijn gehanteerd voor het opstellen van de begroting. In hoofdstuk 5 worden de keuzes uitgelicht. Ten slotte worden in hoofdstuk 6 enkele belangrijke onderwerpen uitgelicht: de financiële positie van onze gemeente, met aandacht voor de geplande investeringen, financiering, reserves en voorzieningen en algemene dekkingsmiddelen.

De beleidsbegroting

In het programmaplan geven we per programma antwoord op de volgende drie vragen; Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? Wat gaat dit kosten? Deze vragen worden beantwoord voor de speerpunten uit het coalitieakkoord. Deze thema's beslaan de volledige vier jaar van het coalitieakkoord, dus het kan voorkomen (ondanks dat begroten vooruitkijken is) dat er onderwerpen tussen staan die al afgewikkeld zijn. Ter aanvulling op het collegeprogramma “Samen duurzaam vooruit” zijn er ook per programma overige thema's opgenomen die onder de aandacht worden gebracht. Hiermee is het een voortschrijdend programmaplan geworden.

Naast bovengenoemd collegeprogramma treft u in hoofdstuk 2 zeven programma-overstijgende paragrafen aan van de gemeente Druten, waarbij u inzicht krijgt in de beheersmatige aspecten en de risico's.

2. BATEN EN LASTEN 2025

2.1 Overzicht van baten en lasten 2025

Onderstaand is een overzicht weergegeven van de baten en lasten over 2025, verdeeld over de verschillende programma's. De begrote toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn per programma in beeld gebracht. Deze worden verrekend met het totaal saldo van baten en lasten, waarna het geraamd resultaat tot stand komt. Op deze wijze ziet de raad bij de begroting welke bedragen aan het eigen vermogen worden onttrokken of toegevoegd. Met het vaststellen van de begroting 2025 autoriseert de raad het college van burgemeester en wethouders tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het onderstaande overzicht. Op basis hiervan stelt het college een meer gedetailleerde productenraming 2025 vast.

Het overzicht van baten en lasten is als volgt opgebouwd (-/- is nadelig)

Begrotingsjaar 2025

	Baten	Lasten	Saldo
	€	€	€
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	705.213	3.252.687	-2.547.474
1 Veiligheid	2.978	2.194.949	-2.191.971
2 Verkeer en vervoer	145.154	2.854.061	-2.708.907
3 Economie	37.389	436.072	-398.683
4 Onderwijs	376.494	2.343.321	-1.966.827
5 Sport, cultuur en recreatie	1.042.394	6.131.898	-5.089.504
6 Sociaal domein	10.670.245	34.413.610	-23.743.365
7 Volksgezondheid en milieu	5.127.518	6.327.825	-1.200.307
8 Wonen en bouwen	6.464.379	7.221.773	-757.394
Algemene dekkingsmiddelen	47.144.819	747.720	46.397.099
Overhead	432.792	7.798.699	-7.365.907
Heffing VPB	0	6.000	-6.000
Bedrag onvoorzien	0	10.000	-10.000
Saldo baten en lasten	72.149.375	73.738.615	-1.589.240
<i>Reserves</i>	<i>Onttrekking</i>	<i>Toevoeging</i>	<i>Saldo</i>
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	48.000		48.000
1 Veiligheid			
2 Verkeer en vervoer	1.417.034	1.401.131	15.903
3 Economie			
4 Onderwijs	40.000	26.931	13.069
5 Sport, cultuur en recreatie	392.000		392.000
6 Sociaal domein	165.000		165.000
7 Volksgezondheid en milieu	152.350		152.350
8 Wonen en bouwen		60.000	-60.000
Subtotaal mutaties reserves	2.214.384	1.488.062	726.322
Resultaat	74.363.759	75.226.677	-862.918

2.2 Van Perspectiefnota naar begroting 2025

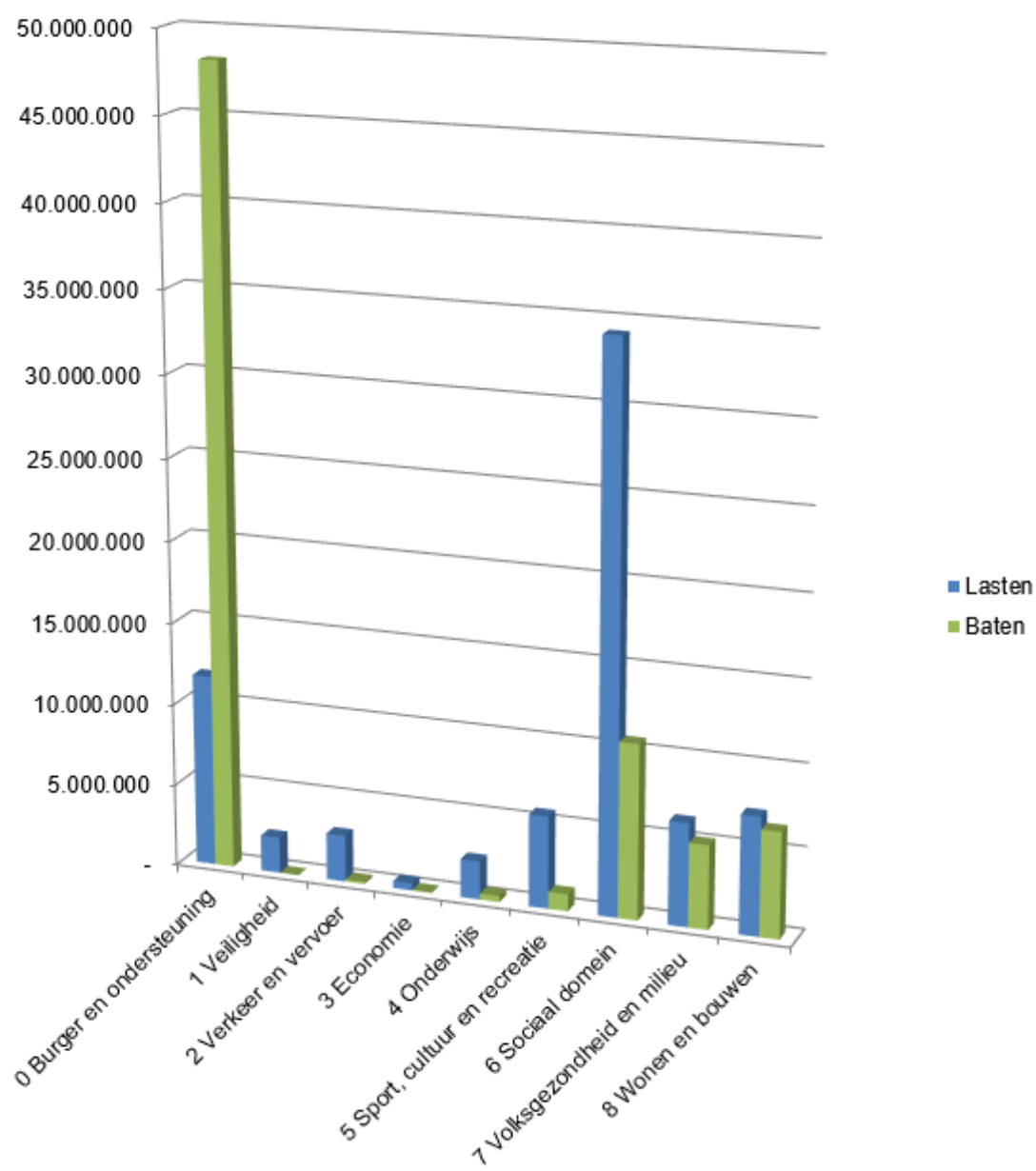
In onderstaande tabel presenteren we op hoofdlijnen het verschil van het begrotingssaldo van de begroting 2025, zoals is afgegeven bij de perspectiefnota 2024, en het huidig voorliggende saldo voor het begrotingsjaar 2025 in deze begroting.

Specificatie verschil begroting 2025	
Saldo begroting 2025 conform Perspectiefnota 2024 *	-577.891
Toerisme, bijdrage TVAN (bureau Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen)	28.000
	-549.891
Voorliggend saldo concept begroting 2025 (inclusief bestedingsplan)	-862.921
Negatief verschil te verklaren	-313.030
Dit verschil wordt hoofdzakelijk verklaard door:	
Indexeringen	-15.129
Actualisatie investeringen	-17.292
HOV knoop dekking afs tlv reserve start eerst in 2026	-23.400
Actualisatie renteresultaat	81.441
Definitieve begroting GGD	7.445
Westerhout zuid eerder afgesloten, positief rente resultaat	25.916
Deel budgetten eva IOAW/Z etc (voordeel)	41.845
Aanpassing elektra kosten openbare verlichting, obv werkelijke kosten	-85.187
Doorbelasting P-coach cf DVO 2025 MGR (voordeel)	80.000
Indexatie inkoop ZIN Jeugd van 2,8 naar 4% in 2025 e.v (nadeel)	-71.806
Winstwaarschuwing jeugd uit ppn (per saldo 5,3% nadeel)	-279.314
Budgetruimte verdeling centrumgem,middelen BW/MO (voordeel)	231.052
Meerkosten ruimen graven	-45.000
Kosten aanpassing oude toren	-30.000
Aanpassing hondenbelasting en OZB obv aantallen	-14.328
Ophoging krediet Puiflijk € 135.000	-8.775
Aanpassing storting in reserve vervanging straatverlichting	62.652
Aanpassing saldo WDW na vastgestelde begr. 2025	-337.381
Aanpassing IBOR em MJOP	123.362
Aanpassing munitax afval en riool	311.395
Aanpassing voorziening afval en riool	41.791
Bijstellen omgevingsplannen leges en explotatiebijdragen	-76.411
Toeristische promotie	-48.500
<i>Integrale visie Horssen</i>	-25.000
Indexatie OZB tarieven n.a.v. septembercirculaire	19.518
Integrale Aanpak Puiflijk	-60.000
Vershil exclusief septembercirculaire	-111.106
Septembercirculaire	-201.923
Totaal verschil	-313.029

* Inclusief reeds verwerkte keuzes perspectiefnota

2.3 Schematische weergave baten en lasten 2025

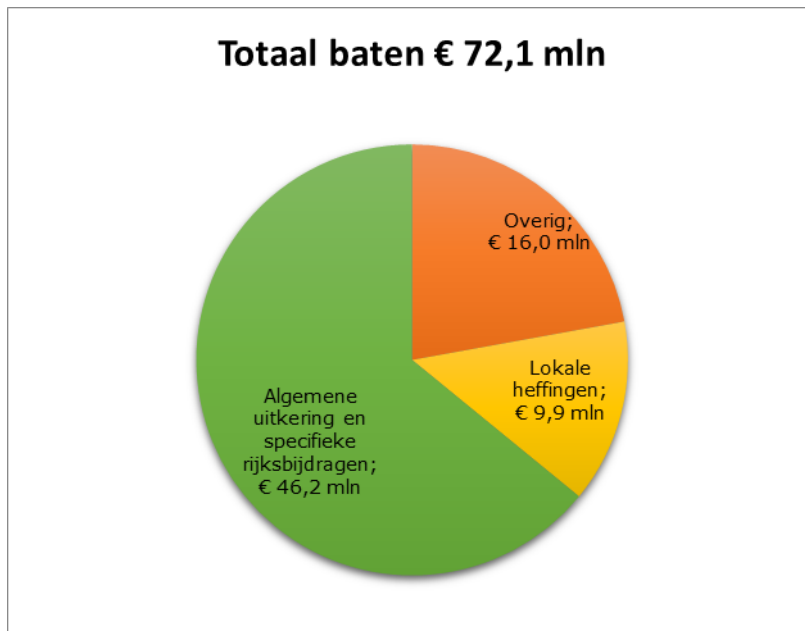
Overzicht van baten en lasten 2025 verdeeld over de programma's

Waar komt ons geld vandaan?

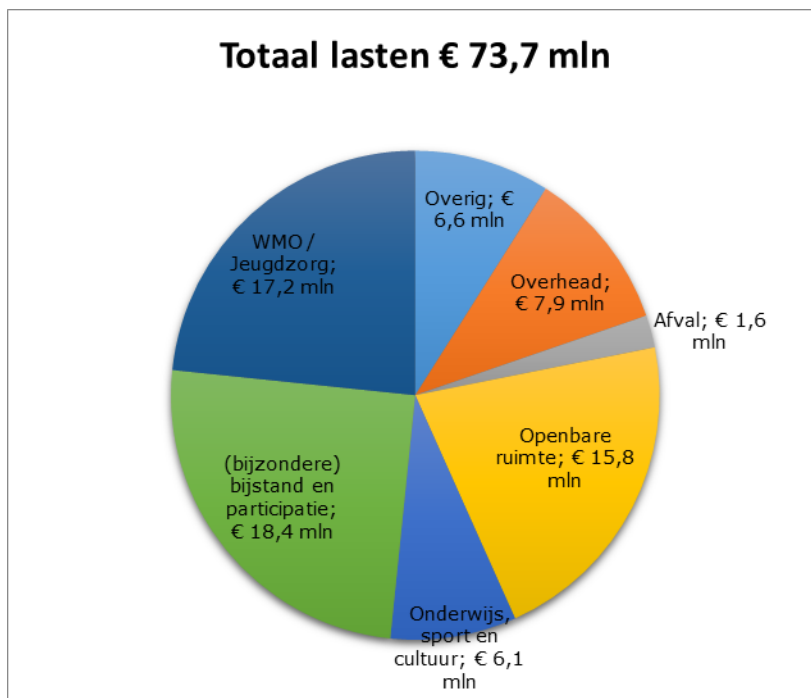
De inkomsten halen we vooral uit de algemene uitkering en specifieke uitkeringen, zoals de BUIG-uitkering voor de bijstandsuitkeringen. Daarnaast ontvangen wij als gemeente middelen uit de lokale heffingen zoals de OZB, riool en reinigingsheffing.

Onze andere inkomsten komen bijvoorbeeld uit de verkoop van paspoorten en rijbewijzen. Ook halen we inkomsten uit eigen bijdragen voor zorg of sport. De verhuur van vastgoed en de grondexploitaties zorgen ook voor inkomsten.

Waar geven we ons geld aan uit?

Bijna de helft van onze gemeentelijke uitgaven gaan naar het sociaal domein (WMO en jeugdzorg) en (bijzondere) bijstand en participatie.

2.4 Uitgelichte punten begroting 2025

Het College heeft de raad eind 2024 geïnformeerd over de status van de uitvoering van het collegeprogramma 'Samen duurzaam vooruit'. Het collegeprogramma 'Samen duurzaam vooruit' is voortgekomen uit de coalitieonderhandelingen in zomer 2022. Het programma is breed opgepakt en ligt nog steeds op schema. Op detailniveau is het programma uitgewerkt in de zogenaamde lijst van 100 waarbij inzicht is gegeven in wat is gerealiseerd en wat nog onderhanden is. Het college zet zich in 2025 volledig in om bestaand beleid uit te voeren en de lopende projecten af te ronden. Denk hierbij aan onderwerpen als de veiligheid op rotondes, de aanpak van afvaldumpingen, de bermverharding in het buitengebied, de uitwerking van de economische en toeristische visie, het programma van eisen van het Kloosterhufke in Deest en de toekomstige ontwikkelingen van de dorpshuizen en sportverenigingen. Natuurlijk staan al deze ambities hoog op de lijst om gerealiseerd te worden maar zijn ze in deze financieel uitdagende tijden, niet in beton gegoten. Samen duurzaam vooruit en samen waarmaken betekent immers dat we ook hier goed moeten kijken naar wat kan en mogelijk is. Samen met inwoners, ondernemers, verenigingen en de Gemeenteraad stelden in deze collegeperiode ook de toekomstvisie Samen Sterk, Samen Druten op. Een kompas dat enerzijds richting geeft aan keuzes en het beleid over onze collegeperiode heen en anderzijds nog in deze periode opgepakt gaat worden door de rode draad; elkaar blijven ontmoeten in Druten, komend jaar centraal te stellen in onze activiteiten.

Vluchtelingen, internationale werknemers en huisvesting

Thema Vluchtelingen, Arbeidsmigranten en huisvesting

Aangezien voor het realiseren van alle opgaves een beroep gedaan wordt op de inzet van meerdere teams uit verschillende domeinen is er gekozen voor een programmatische aanpak. Door het team Vluchtelingen Internationale werknemers en Huisvesting (VIH) is een programmaplan opgesteld, met daarin de doelen, inspanningen en bijbehorende middelen.

Ontheemden Oekraïne

We hebben een duurzame noodopvang locatie aan de Veerдам beschikbaar sinds de start van de ontheemden crisis in mei 2022. Omdat er geen vervangende locatie beschikbaar is, is besloten het schip langdurig te huren voor deze opvang. We hebben inmiddels een aanbesteding opgestart zodat we ook rechtmatig de juiste dingen doen. Op het schip hebben we maximaal 132 plaatsen beschikbaar. Er verblijven 126 vluchtelingen zodat er ook ruimte is voor calamiteiten en locatie leiding.

Asielopgave

Wij hebben een noodopvang locatie voor 100 asielzoekers open vanaf eind april 2024. Deze locatie blijft 2 jaar open aan de Scharenburg en wordt gerund door het COA. De opstart verloopt rustig. Wijchen opent per 2025 een azc voor 300 asielzoekers. Beide locaties samen passen in de gezamenlijke opgave zoals die besproken en besloten is in 2023. We hebben aangegeven de noodvoorziening mee te willen laten tellen in de spreidingswet. Als deze voorziening mee mag tellen, voldoen we gezamenlijk aan de taakstelling spreidingswet (Druten en Wijchen). De lobby is hierover gaande en de vooruitzichten zijn positief.

Statushouders

We plaatsen de statushouders volgens de vastgestelde taakstellingen door het rijk. De gemeente Druten wist de voorgaande jaren altijd netjes de taakstelling te behalen, echter dit jaar blijven de plaatsingen aanzienlijk achter. Er zijn minder sociale huurwoningen beschikbaar en ook het toegepaste spreidingsbeleid maakt dat plaatsingsmogelijkheden beperkt worden. Dit maakt dat we regionaal willen optrekken om een aantal knelpunten gezamenlijk op te pakken. Hierbij te denken aan het beter

matchen van de statushouders bij de huizen die beschikbaar zijn (grote of kleine huishoudens) en het ontwikkelen van een doorstroomlocatie. Inmiddels heeft het college besloten om in Druten de mogelijkheden te onderzoeken naar een doorstroom locatie voor 15 tot 20 statushouders. Dit om de druk op de woningmarkt beter te kunnen spreiden en te kunnen voldoen aan de taakstelling. De gekoppelde statushouders aan de gemeente Druten krijgen hierbij tijdelijke huisvesting tot een geschikte woonlocatie beschikbaar komt.

Internationale werknemers

Er is een wet aangenomen waardoor internationale werknemers recht hebben op fatsoenlijk onderdak. In de praktijk verblijven internationale werknemers vaak op plaatsen met te veel personen in een te kleine ruimte, of onder onwenselijke omstandigheden. Daarnaast wonen er veel internationale werknemers ongeregistreerd in de gemeente. Hoewel de gemeente niet voor huisvesting zorgt, kan de gemeente met beleid het wel mogelijk maken dat werkgevers en projectontwikkelaars voorzieningen creëren, die voldoen aan de wettelijke eisen. Het faciliteren van passende huisvesting kan er tevens voor zorgen dat er meer ruimte komt op de reguliere woningmarkt. Daarbij zetten we ook in op een betere registratie van de internationale medewerkers. We stellen eerst beleid vast, zodat er handhaving kan plaatsvinden conform beleid. Bij het vaststellen van het beleid wordt ook inzichtelijke wat de personele en eventuele financiële gevolgen zullen zijn.

Opvang ontheemden Oekraïne op het schip aan de Veerdam

De geschatte kosten voor deze opvang op jaarbasis bedragen € 5,5 miljoen. Op dit moment is een bedrag van € 1,2 miljoen opgenomen in de begroting. Het is noodzakelijk om de ramingen op het juiste niveau te brengen. De kosten worden afgedekt door de vergoeding van het Rijk. We verwerken dit dus budgettair neutraal.

Noodopvanglocatie asiel Scharenburg

Aan de Scharenburg is een noodopvanglocatie geopend voor 100 vluchtelingen. Deze locatie wordt beheerd en geëxploiteerd door het COA. Wij voeren de regie, houden ons bezig met communicatie, bieden maatschappelijke begeleiding en hebben oog voor de omgeving. Wij ontvangen huur voor de aan het COA beschikbaar gestelde locatie. Ook ontvangen we middelen vanuit de bestuursovereenkomst voor de inwoners die niet geregistreerd staan in BRP per 01/01. Voor 2024 is dit dus voor alle vluchtelingen die gehuisvest worden. Deze vergoeding is gebaseerd op de parameters van de algemene uitkering. Vanaf 2025 zal de geldstroom via de algemene uitkering tot stand komen voor de ingeschreven bewoners. In totaliteit ramen we de ingeschatte kosten voor 2025 en 2026 ter hoogte van resp. € 114.000 en € 30.000. Daartegenover ramen we huurinkomsten en de middelen vanuit de bestuursovereenkomst. Per saldo budgettair neutraal.

Munitax

De kosten van Munitax worden doorbelast worden naar de heffing riool en Afval, OZB. Meerkosten toerekenen aan riool/afval betekent een lastenstijging voor de burger levert een structureel voordeel op van ongeveer € 300.000.

Onderwijshuisvesting Nieuwbouw VMBO Pax Christi College

In januari 2024 heeft de raad ingestemd met doordecentralisatie van de onderwijshuisvestingsmiddelen voortgezet onderwijs om de nieuwbouw van het VMBO van het Pax Christi College mogelijk te maken. Bij de totstandkoming van de begroting wordt gewerkt aan de overeenkomst tussen gemeente en het schoolbestuur @voCampus. Het is de bedoeling om de overeenkomst per 1 januari 2025 in te laten gaan, met een voorfinanciering van het schoolbestuur van 3 jaar. Een eerste indicatie van de mogelijke financiële effecten zijn vanaf 2027 in de begroting verwerkt.

Actualisatie MJOP (Meerjaren Onderhoudsplan) gebouwen

Het gemeentelijk vastgoed wordt door team Beheer Gemeentelijk Vastgoed onderhouden. Alle gebouwen hebben een eigen Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) waarin wordt aangegeven welk onderhoud wordt uitgevoerd en in welk jaar. Het laatst vastgestelde MJOP dateert uit 2016 en had een looptijd tot 2025. Na een inventarisatie van de gebouwen is in 2024 een nieuw MJOP opgesteld. Dit is uitgevoerd volgens de NEN2767.

Bij de begroting 2024 is via een stelpost als onderdeel van de nog te verwachten financiële ontwikkelingen € 200.000 per jaar opgenomen voor de actualisatie van het MJOP. Nu het nieuwe Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) is vastgesteld, vervalt de stelpost en zijn de geactualiseerde budgetten in de begroting 2025 opgenomen. De structureel benodigde budgetten o.b.v. het recentste MJOP zijn € 340.000 hoger geworden. In 2024 storten we € 660.000 in de bestemmingsreserve MJOP t.l.v. de algemene reserve om deze vervolgens te gebruiken als dekking in de jaren 2025-2028.

Nader voorlopig macrobudget 2024 Wet BUIG (Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten)

De rijksvergoeding wet BUIG is voor Druten naar boven bijgesteld. De positieve bijstelling van het nader voorlopige macrobudget is gebaseerd op de (landelijke) realisatiecijfers van vorig jaar en recente inschattingen van de conjuncturele situatie (nieuwe werkloosheidsverwachtingen) van het CPB. We verwerken dit door het budget voor te verstrekken uitkeringen P-wet te verhogen en daarnaast de loonkostensubsidies te verminderen. Dit bedrag betalen we door aan de uitvoerder hiervan, het Werkbedrijf Regio Rijk van Nijmegen. Op basis van de realisatiecijfers 2023 en de rapportage over de eerste maanden van 2024 zien we een stabilisatie van ons cliëntenbestand.

Meerjarig betekent de hogere rijksvergoeding BUIG, onder aftrek van het bedrag voor de loonkostensubsidies, een voordeel van € 280.000, € 283.000, € 286.500 en € 290.000 voor de jaren 2025 t/m 2028.

Basis en specialistische jeugd Ggz

Ondanks een stabiel aantal cliënten in Druten, stijgen de kosten van jeugd-ggz landelijk door langere behandelingen. Factoren zoals prestatiedruk, digitalisering en armoede spelen een rol. Het beïnvloeden van deze kosten is lastig door lopende behandelingen en groeiende vraag. Er is geen alternatief aanbod. Inzet op mentale weerbaarheid kan helpen. In de begroting is structureel rekening gehouden met hogere lasten van € 300.000.

Lokale vertaling hervormingsagenda jeugd en regioprogramma jeugd

De hervormingsagenda en het regioprogramma jeugd zijn vastgesteld. Vanaf 2024 volgt de lokale vertaling. We moeten zelf ondersteuning bieden en investeren in een passend lokaal aanbod. Voor voortzetting van initiatieven uit 2023 en 2024 is vanaf 2025 onvoldoende budget. We herverdelen strategisch het beschikbare budget uit 2024 van € 422.223 voor de hervormingsagenda over de jaren 2025-2027. Zo behouden we een financiële basis en continueren we essentiële lokale jeugdvoorzieningen.

Invoering toeristenbelasting

In 2024 is de invoering van toeristenbelasting onderzocht en deze wordt vanaf 2025 ingevoerd. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek verwachten we per 2025 bij benadering € 22.500 jaarlijks aan toeristenbelasting te kunnen heffen (en ongeveer € 5.000 aan kosten te zullen maken). De geraamde belastingopbrengst is tot stand gekomen door middel van informatie verkregen vanuit Munitax en derden. We hebben ongeveer 20 verblijfsaccommodaties in onze gemeente in beeld. De kosten zijn gebaseerd op een inschatting van de uitvoeringskosten van Munitax en de kosten voor ambtelijke inzet.

Arbeidsmarktbeleid "Klaar voor nieuwe kansen"

In 2024 heeft uw gemeenteraad ingestemd met de beslisnota Arbeidsmarktbeleid 'Klaar voor nieuwe kansen'. Door middel van het Beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie 'Klaar voor nieuwe kansen!' willen we bereiken dat er voor iedereen plek is of ontstaat op de arbeidsmarkt: een inclusieve arbeidsmarkt. We creëren kansen voor werkzoekenden om zich naar vermogen te ontwikkelen en mee te doen op de arbeidsmarkt. Veel mensen kunnen dat op eigen kracht, maar dat geldt niet voor iedereen. Vanwege de kloof tussen het beschikbare werk en de mogelijkheden van werkzoekenden, werken ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden in Rijk van Nijmegen samen aan een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen duurzaam participeert. Op basis van het door de gemeenteraden regionaal vastgestelde Beleidskader sluiten de colleges een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst af met de MGR. De financiële gevolgen bedragen voor de jaren 2025 t/m 2027 resp. € -308k, € -373k en € -426k.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (VPB) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. Tot en met 2021 voerden wij geen winstgevendende ondernemingsactiviteiten uit en betaalden wij geen VPB. Recente ontwikkelingen in de rechtspraak hebben tot gevolg dat reclameactiviteiten en verstrekken van personeelshypotheek, beide van toepassing bij onze gemeente, in het kader van de VPB worden gekwalificeerd als een onderneming in fiscale zin. Dit betekent dat eventuele winst die wordt behaald met deze activiteiten is belast. Voor de begroting 2025 en verder wordt op basis van eerdere aanslagen een bedrag van € 6.000 geraamd.

Winstwaarschuwing kostenstijging Jeugd vanaf 2025

De jeugdzorgkosten zijn de afgelopen jaren gestegen en deze trend zal naar verwachting doorzetten in 2025. Bovenop de reguliere jaarlijkse indexatie, wordt een extra kostenstijging verwacht op het gehele regionaal ingekochte jeugdzorgbudget. Deze stijging komt door diverse factoren, zoals de transformatie naar kleinschalige voorzieningen voor complexe zorg, arbeidsmarktkrapte en CAO-stijgingen. Op basis van de huidige informatie (o.a. realisatie prognose 2024) zijn de diverse bouwstenen beoordeeld en per saldo leidt dit tot een onontkoombare kostenuitzetting. Op totaal-niveau ca 5,3%. Het effect is resp. voor 2025-2028: € -279k, € -255k, € -261k, € -268k.

Verdeling centrumgemeentemiddelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2025-2028

Als centrumgemeente stelt de gemeente Nijmegen de komende jaren middels een inkomensoverheveling aanvullende middelen beschikbaar aan de regiogemeenten om de afspraken in het beleidskader "Samen Dichtbij" uit te voeren en lokale- en regionale investeringen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BW/MO) uit te voeren. Een gedeelte van de beschikbare centrummiddelen BW /MO worden gelabeld t.b.v. activiteiten die bijdragen aan de beleidsdoelstellingen uit het beleidsplan "Samen Dichtbij". Voor de jaren 2025-2028 wordt hiervoor 50K gelabeld. De resterende middelen worden toegevoegd aan de vrij besteedbare middelen. Het effect is resp. voor 2025-2028: € 231k, 246k, 202k, 160k

2.5 Toelichting ramingen per programma

Algemeen

De besluiten van de raad tot en met september 2024 zijn verwerkt. De structurele effecten uit de perspectiefnota 2024 zijn doorgerekend in de begroting 2025 (inclusief wijzigingen op reserves en voorzieningen). Nieuw beleid vanaf het begrotingsjaar 2025 wordt via het bestedingsplan 2025-2028 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Onderstaand worden per programma de verschillen groter dan € 50.000 verklaard ten opzichte van de begroting 2024.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

- Voor 2025 tot en met 2028 is jaarlijks € 36.800 beschikbaar gesteld voor extra formatie om de fors hogere aantallen aanvragen te kunnen opvangen die voortkomen uit de paspoortpiek.
- In 2025 bedraagt de bijdrage aan de Werkorganisatie Druten-Wijchen € 17.424.807 dit conform de vastgestelde begroting van de Werkorganisatie. De wijzigingen in de bijdrage komen door de doorbelasting ook deels tot uitdrukking op de verschillende programma's.
- In 2025 is het renteresultaat afgerond € 110.000. Dit is € 58.000 voordeliger ten opzichte van de raming in de begroting 2024.
- Op basis van de meest recente gegevens van Munitax is de opbrengst voor 2025 geraamd op afgerond € 3.500.000 en € 1.700.000 voor respectievelijk OZB woningen en niet woningen. Deze opbrengsten zijn berekend op basis van een groeimodel wat in 4 jaar resulteert in het regionaal gemiddeld gehanteerd tarief.
- De algemene uitkering laat conform de doorrekening van de septembercirculaire 2024 een stijging (nog controleren na verwerking sept cir.) zien in 2025 ten opzichte van de begroting 2024.

Programma 1 Veiligheid

- De bijdrage aan de VRGZ is in het begrotingsjaar 2025 afgerond € 83.000 hoger.

Programma 2 Verkeer en vervoer

- Voor 2025 zijn de energiekosten voor openbare verlichting, op basis van realisatie, afgerond 87.000 hoger geraamd ten opzichte van de begroting 2024.

Programma 3 Economie

- Een mountainbike route door Druten of door het Land van Maas en Waal is niet haalbaar gebleken. Er wordt onderzocht of een gravelroute met provinciale gelden te realiseren is. In 2024 is hiervoor een budget van € 49.172 beschikbaar.
- De opbrengsten van de in te voeren toeristenbelasting vanaf 2025 worden geraamd op € 22.500. Voor 2025 zal de invoering van de toeristenbelasting worden ingezet om de kosten te dekken voor de aanvullende promotie streekmarketing Land van Maas en Waal ad € 20.500.

Programma 4 Onderwijs

- In de begroting 2023 en 2024 zijn de NPO (Nationaal Programma Onderwijs) middelen opgenomen van resp. € 70.000 en € 45.000 die ingezet worden voor de rol die de gemeente heeft bij voorschoolse educatie en primair en voortgezet onderwijs.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

- Voor begrotingsjaar 2025 zijn vanuit het IBOR-plan Druten € 120.000 kosten geraamd voor strategisch groenbeheer.

Programma 6 Sociaal domein

- Voor begeleiding statushouders is in 2024 een bedrag van afgerond € 130.000 beschikbaar als inzet voor verhoging taalniveau, maatschappelijke begeleiding en passende ondersteuning inburgeraars door budgetoverheveling vanuit 2023.
- In de begroting 2024 zijn de kosten van € 134.000 opgenomen voor het beleids- en uitvoeringsplan Wmo en jeugd waarbij de reserve sociaal domein als dekking fungeert.
- **Beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2025:** Als centrumgemeente stelt de gemeente Nijmegen in 2025 281K beschikbaar middels een inkomensoverheveling aan Druten om de afspraken in het beleidskader "Samen Dichtbij" uit te voeren en lokale- en regionale investeringen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BW/MO) uit te voeren. Van deze middelen is in 2025 50K gelabeld t.b.v. activiteiten die bijdragen aan de beleidsdoelstellingen uit het beleidsplan "Samen Dichtbij". De resterende middelen voor 2025 ad 193K zijn toegevoegd aan de vrij besteedbare middelen
- Voor bijzondere bijstand is in 2024 via budgetoverheveling uit 2023 en beschikbaar gestelde labelingen uit de meicirculaire nog 84K beschikbaar aan extra middelen voor uitvoering van het beleidsplan.
- De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling MGR Regio Rijk van Nijmegen voor de Sociale werkvoorziening is in 2025 per saldo ca. 95K lager door afloop van de instroom in de WSW.
- Conform besluitvorming is de beslisnota Arbeidsmarktbeleid "Klaar voor nieuwe kansen" m.i.v. 2025 verwerkt in de begroting. Inclusief een labeling voor nieuw beschut werk uit de meicirculaire 2024 bedraagt het verschil met de begroting 2024 ca 435K.
- De kosten voor de huishoudelijke verzorging laten in de begroting 2025 een stijging zien van circa € 180k, dit conform de autonome groei van het aantal uren huishoudelijke verzorging en de hieraan gekoppelde gestegen uurtarieven.
- De WMO-kosten (voor begeleiding en dagbesteding) nemen door de contractueel vastgelegde indexering van 4% met ca. 72K toe t.o.v. begroting 2024. De benoemde winstwaarschuwing voor de budgetten jeugd uit de perspectiefnota 2024 is financieel vertaald in de jaarschijf 2025 van de begroting. Per saldo resulteert dit, inclusief de contractueel onvermijdelijke indexering van 4% een nadeel op van 280k t.o.v. 2024

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

- Het tarief van de rioolheffing stijgt ten opzichte van 2024 met 8% van € 252 naar € 272. Via de voorziening Riolerings worden mutaties in de jaarlijkse uitgaven en opbrengsten opgevangen.

Programma 8 Wonen en bouwen

- Voor het begrotingsjaar 2024 zijn via de perspectiefnota 2024 € 50.000 extra leges opbrengsten geraamd.

3. MEERJARIG OVERZICHT BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 'S

LASTEN Omschrijving programma	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
0 Bestuur en ondersteuning	12.524.362	11.519.584	11.815.106	12.081.842	12.327.491	12.702.678
1 Veiligheid	1.888.761	2.198.435	2.194.949	2.262.542	2.259.463	2.331.384
2 Verkeer en vervoer	2.810.368	2.707.328	2.854.061	2.893.499	3.037.762	3.164.039
3 Economie	385.389	483.293	436.072	377.565	323.773	333.860
4 Onderwijs	2.507.626	2.189.141	2.343.321	2.583.327	3.295.132	3.347.498
5 Sport, cultuur en recreatie	4.955.744	5.458.542	6.131.898	5.866.917	5.575.276	5.697.018
6 Sociaal domein	30.607.862	33.284.853	34.413.610	29.327.873	29.833.761	30.482.608
7 Volksgezondheid en milieu	5.501.507	5.962.080	6.327.825	6.183.439	6.278.448	6.348.950
8 Wonen en bouwen	3.999.492	2.201.785	7.221.773	900.915	1.128.336	1.231.272
<i>Subtotaal lasten programma's</i>	<i>65.181.111</i>	<i>66.005.041</i>	<i>73.738.615</i>	<i>62.477.919</i>	<i>64.059.443</i>	<i>65.639.309</i>
BATEN Omschrijving programma	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
0 Bestuur en ondersteuning	45.114.192	46.722.357	48.282.824	47.933.095	49.569.799	50.904.900
1 Veiligheid	1.331	2.911	2.978	3.058	3.134	3.212
2 Verkeer en vervoer	294.782	137.164	145.154	4.000	4.050	4.102
3 Economie	41.559	20.008	37.389	15.291	15.674	16.066
4 Onderwijs	709.183	421.691	376.494	376.353	352.895	352.959
5 Sport, cultuur en recreatie	1.116.615	799.131	1.042.394	1.048.443	963.472	986.100
6 Sociaal domein	10.437.176	10.722.223	10.670.245	5.120.632	5.061.437	5.109.674
7 Volksgezondheid en milieu	4.351.139	4.656.049	5.127.518	4.968.477	5.060.930	5.233.906
8 Wonen en bouwen	4.254.721	1.594.809	6.464.379	228.687	366.389	422.886
<i>Subtotaal baten programma's</i>	<i>66.320.698</i>	<i>65.076.343</i>	<i>72.149.375</i>	<i>59.698.037</i>	<i>61.397.781</i>	<i>63.033.804</i>
Totaal saldo van baten en lasten	1.139.588	928.698-	1.589.240-	2.779.882-	2.661.662-	2.605.505-
Toevoegingen aan reserves:						
0 Bestuur en ondersteuning	-24.365	-1.987.554				
2 Verkeer en vervoer	-1.751.088	-1.538.596	-1.401.131	-1.554.759	-1.684.878	-1.745.735
4 Onderwijs		-25.559	-26.931	-27.658	-28.349	-29.058
5 Sport, cultuur en recreatie	-234.000					
6 Sociaal domein	-718.036					
7 Volksgezondheid en milieu	-362.601					
8 Wonen en bouwen	-68.390	-333.979	-60.000	-175.000	-60.000	-60.000
Onttrekkingen aan reserves:						
0 Bestuur en ondersteuning	330.137	6.024.740	48.000	48.000	48.000	48.000
2 Verkeer en vervoer	1.565.868	1.713.582	1.417.034	1.594.062	1.724.181	1.785.038
3 Economie						
4 Onderwijs			40.000	40.000		
5 Sport, cultuur en recreatie		12.626	392.000	0	0	0
6 Sociaal domein	238.620	424.140	165.000	15.000	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	1.499.572	15.335	152.350	155.550	205.550	205.550
8 Wonen en bouwen	45.496					
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>521.213</i>	<i>4.304.735</i>	<i>726.322</i>	<i>95.195</i>	<i>204.504</i>	<i>203.795</i>
Geraamd resultaat	1.660.800	3.376.036	862.918-	2.684.687-	2.457.158-	2.401.710-

* De lagere baten en lasten vanaf 2026 zijn het gevolg van het feit dat de opvang ontheemden Oekraïne, in verband met de nieuwe aanbesteding, tot en met 2025 zijn geraamd.

4. UITGANGSPUNTEN RAMINGEN 2025

De raad heeft de rekentechnische uitgangspunten van de programmabegroting 2025 en meerjarenschijven 2026-2028 vastgesteld. Eventuele bijstellingen worden ook in dit hoofdstuk toegelicht.

Bestaand beleid

De programmabegroting 2025-2028 wordt opgesteld op basis van bestaand beleid. Dit wil zeggen dat de programmabegroting 2024 inclusief de besluiten genomen tot en met de perspectiefnota 2024 als startpunt dient voor de programmabegroting 2025. Verder wordt binnen het bestaande beleid rekening gehouden met financiële ontwikkelingen die veroorzaakt worden door autonome groei (areaaluitbreiding), o.a. mutaties in de voorzieningen bijstand, WMO, leerlingenvervoer. De raad dient te weten op welke basis de prognoses van de begroting berusten en dient de bijbehorende rekentechnische (financiële) uitgangspunten te bekrachtigen. De meest relevante rekentechnische factoren zijn de te ramen loon- en prijsstijging, inflatiecorrectie, rente, en de mutaties van het aantal inwoners, woningen en uitkeringsgerechtigden

De bepaling van de nominale ontwikkelingen, in het bijzonder de verwachte loon- en prijsstijging, wordt gebaseerd op gegevens zoals die zijn opgenomen in de septembercirculaire 2024. Voor de samenstellingen van de ramingen 2025 en volgende jaren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

b. Loonstijging

In de gemeentelijke bijdrage aan de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) is de loonwaarde van de ingebrachte formatie verwerkt. Bij de samenstelling van de begroting 2025 wordt uitgegaan van de voor 2025 geraamde personele lasten van de WDW. In de gemeentelijke begroting wordt gerekend met de loonstijging zoals deze bekend is bij de samenstelling van de begroting 2025 van de WDW. Daarbij wordt voor het jaar 2025 rekening gehouden met een indexering van 5,8%.

c. Prijsstijging

Voor het saldo van prijsgevoelige uitgaven minus prijsgevoelige inkomsten niet zijnde belastingen/heffingen/rechten wordt prijscompensatie toegepast. De compensatie is gebaseerd op de prijsmutatie bruto binnenlands product (bbp), uit de meicirculaire 2024. De gemeente Druten hanteert bij de doorrekening voor de begroting 2025 een prijscompensatie van 2,3%.

d. Loon- en prijsaanpassing gesubsidieerde instellingen/ gemeenschappelijke regelingen

Voor subsidies hanteren we dezelfde prijsstijging als onder punt c. (2,3%). Voor de subsidies aan de welzijnsorganisaties Stichting MeerVoormekaar, MEE, Sterker Sociaal Werk, WijkGGZ, Ixta Noa, RIBW en Pro-Persona Connect wordt vanaf 2025 aangesloten bij de regionale indexatie zoals het ROB (Regionaal Ondersteunings Bureau) deze in het derde kwartaal 2024 vaststelt voor alle regionaal gecontacteerde zorgaanbieders.

Voor de gemeenschappelijke regelingen zijn de financiële begrotingsrichtlijnen 2025 regio Nijmegen vastgesteld. De Portefeuillehouders Financiën uit de regio hebben besloten om:

"De GR-en rekening te laten houden met een indexering van de gemeentelijke bijdragen voor de begroting 2025. Deze percentages zijn als volgt:

GGD: 4,83%

VRGZ: 4,62%

ODRN: 4,77%

MGR: 6,54%

MARN: 6,54%

Op basis van de ingediende conceptbegrotingen 2025 van de diverse GR-en nemen we de financiële gevolgen separaat op.

e. Inflatiecorrectie

In de bestaande methodiek worden belastingen/heffingen en rechten waardevast gehouden. We baseren ons hierbij op hetzelfde indexcijfer als voor de prijsstijging, zijnde 2,3%. Voor de onroerendezaakbelasting (OZB) houden we, naast de jaarlijkse inflatiecorrectie, rekening met een geleidelijke OZB-verhoging tot en met 2027 naar het niveau van het gemiddelde in de regio.

f. Rente

Voor af te sluiten langlopende leningen wordt voor 2025 gerekend met een rentepercentage van 3,5%. Voor investeringen wordt met ingang van 2025 het berekende omslagpercentage van 1,5% toegepast. Op basis van een doorrekening kan dit percentage ook de komende jaren worden gehanteerd. Op dit moment is het gewogen gemiddelde rentepercentage op onze langlopende leningenportefeuille 1,19%. Gezien onze huidige lopende leningenportefeuille is het verantwoord om dit percentage van 1,5% in de begroting 2025-2028 te hanteren. Voor de rente op kortlopende leningen, m.n. kasgeld, wordt voorgesteld om voor de komende jaren een percentage te hanteren van 3,5%.

g. Netto-toename aantal woningen met woonfunctie

In 2023 is het aantal woningen met woonfunctie per saldo toegenomen met 58 (2022:88). De prognose voor 2023 was een toename van 130. We prognosticeren voor 2025 en verder een netto-toename van woningen met woonfunctie van gemiddeld 130 per jaar. Dit sluit aan bij de woningbouwafspraken conform Woondeal 2.0.

h. Aantal inwoners

Het (voorlopig) aantal inwoners per 1 januari 2024 bedraagt 19.581 (1 januari 2023:19.505). Dit betekent een bevolkingstoename van 76 inwoners. Gelet op de toename van het aantal woningen conform Woondeal 2.0 en de gemiddelde bevolkingsgroei van de afgelopen jaren wordt voorgesteld de jaarlijkse groei van het aantal inwoners hierop af te stemmen. Voor het jaar 2025 betekent dit een toename van 195 op het aantal inwoners.

i. Aantal uitkeringsgerechtigden

Tabel uitkeringsgerechtigden

Aantal uitkeringsgerechtigden	31-12-2022 (werk.)	31-12-2023 (werk.)	31-12-2024 (progn.)	31-12-2025 (progn.)	31-12-2026 (progn.)	31-12-2027 (progn.)
Participatiewet	252	263	275	270	265	265
IOAW	14	13	12	12	12	12
IOAZ	1	0	0	0	0	0
Totaal	267	276	287	282	277	277

Toelichting aantallen

Vanwege de asielcrisis verwachten wij een toestroom van het aantal bijstandsgerechtigden. Voor het begrotingsjaar 2024 begroten wij dan ook een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden. Momenteel blijft er sprake van krapte op de arbeidsmarkt, wat naar verwachting vanaf 2025 leidt tot een beperkte daling van het aantal te verstrekken uitkeringen.

j. Algemene uitkering

De programmabegroting 2025 wordt opgesteld op basis van de septembercirculaire 2024. College en raad worden via een aparte notitie over de mei- en septembercirculaire 2024 geïnformeerd.

Samenvattend voorstel van de in de begroting 2025-2028 te hanteren financieel-technische uitgangspunten:

	2024	2025	2026	2027	2028
Toename aantal woningen (met woonfunctie)	130	130	130	130	130
Toename aantal inwoners	195	195	195	195	195
Salarissen en sociale lasten		5,8%	4,8%	4,2%	4,2%
Subsidies		2,3%	2,7%	2,5%	2,5%
Prijsstijging/ inflatiecorrectie		2,3%	2,7%	2,5%	2,5%
Rente aan te trekken leningen langlopend		3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
Rente kort		3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
Rente-omslag		1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Bijstandsgerechtigden per 31/12	287	282	277	277	277
Afvalstoffenheffing/ rioolrechten/reinigingsrechten		100% kstdekking	100% kstdekking	100% kstdekking	100% kstdekking

5. KEUZES EN BESTEDINGSPLAN

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is uitgegaan van de uitgangspunten benoemd in hoofdstuk 5. Het bestedingsplan biedt samen met de verwachte meerjarige bestedingsruimte de basis voor keuzes inzake financiën, planning en beheersing.

In het bestedingsplan treft u, gerubriceerd per programma, items aan waarvoor nu aan de raad uitdrukkelijk voor 2025 autorisatie wordt gevraagd. Het betreft keuzes omtrent nieuw en bestaand beleid. De keuzes waarover reeds een besluit is genomen in 2024 of die budgetneutraal waren ingebracht zijn reeds verwerkt in de begroting. Hierdoor zijn de items uit de perspectiefnota waarvoor autorisatie wordt gevraagd afgenomen. Gemakshalve hebben we de onderstaande overige keuzes uit de perspectiefnota verwerkt in het saldo van de begroting 2025. Met het vaststellen van de begroting en het bestedingsplan stelt de raad voor 2025 de benodigde incidentele en structurele bestedingsruimte beschikbaar. In onderstaande overzicht staan de financiële consequenties van het bestedingsplan.

	(bedragen in € /- = nadelig)			
Structurele doorwerkingen bestedingsplan	2025	2026	2027	2028
Programma 0 Bestuur en ondersteuning				
Aanpassing nutsvoorzieningen gemeentewerf/brandweerkazerne	-3.265	-3.265	-3.265	-3.265
Bordbusters/verkiezingsborden		-7.000	-7.000	-7.000
(Continue) Monitoren klantsignalen	-9.500	-14.600	-9.500	-14.600
Programma 1 Veiligheid				
Veilig wonen decentrale bestuurders	-7.000	-7.000	-7.000	
Programma 6 Sociaal Domein				
Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM)	-40.950	-40.950	-40.950	-40.950
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu				
Regionale samenwerking Klimaatadaptatie	-23.000	-46.000	-46.000	-46.000
Keuzes nieuw en bestaand beleid	-83.715	-118.815	-113.715	-111.815

In de begroting 2025 nemen we een post voor onvoorzien op ter hoogte van € 10.000, wat minimaal is vereist. Daarnaast wordt verwezen naar hetgeen onder Onderwijshuisvesting Nieuwbouw VMBO Pax Christi College is vermeld in paragraaf 4.2. Een eerste indicatie van de mogelijke financiële effecten (€ 700.000) zijn vanaf 2027 structureel in de begroting verwerkt. Separate besluitvorming hieromtrent volgt in de loop van 2024.

Hieronder worden de punten uit het bestedingsplan toegelicht:

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Aanpassing nutsvoorzieningen gemeentewerf/brandweerkazerne

Sinds 2010 is de brandweer onderdeel van de VRGZ. Daarvoor maakte ze deel uit van de gemeentelijke organisatie. Beide instanties maakten gebruik van gezamenlijke nutsvoorzieningen. Het pand is destijds verkocht aan de VRGZ. Over het gebruik van het terrein en overige zaken zijn afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in een gebruiksovereenkomst. Zoals nu blijkt is deze gebruiksovereenkomst door beide partijen niet formeel vastgesteld. Uit financiële overwegingen is destijds besloten de aanwezige nutsvoorzieningen niet aan te passen. Over de verdeling van de kosten is afgesproken dat de VRGZ de kosten van gas voor haar rekening neemt. De gemeente betaalt de kosten van water en elektra. Gebleken is dat dit in de praktijk niet werkt. De afgelopen maanden zijn we hierover uitvoerig met de VRGZ in gesprek geweest. Daarbij is de (concept) gebruiksovereenkomst opnieuw doorgenomen. Er wordt gewerkt aan een actualisatie. Het ontvlechten van de nutsvoorzieningen is noodzakelijk. Waarbij de intentie is dat de daaraan verbonden kosten evenredig doorbelast worden.

De kosten van het aanpassen van de huidige installaties en nieuwe nutsaansluitingen worden geraamd op € 80.000. Omdat de VRGZ 50% van de kosten op zich neemt betekent dit dat de kosten voor de gemeente € 40.000 bedragen. Derhalve vragen wij u om een krediet van € 40.000 beschikbaar te stellen (AFS 15 jaar, lineair, 1,5%) Met ingang van 2025 verwerken we de kapitaallasten van € 3.265.

Bordbusters/verkiezingsborden (bestaand beleid)

Tot en met 2025 is rekening gehouden met voortzetting van het huidige beleid verkiezingsborden. Het contract loopt af in 2025. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 stellen we voor het huidige beleid te continueren en hiervoor jaarlijks € 7.000 als kostenuitzetting mee te nemen.

(Continue) Monitoren klantsignalen

Een goede dienstverlening voor iedereen!

Vanuit de vastgestelde Agenda 'Dienstverlening Dichtbij' hebben wij de ambitie om de dienstverlening voor onze inwoners en ondernemers continu en blijvend te verbeteren. Dit realiseren wij door onze inwoners en ondernemers actief te vragen hoe zij onze dienstverlening ervaren. Niet alleen is het onze ambitie om een goede dienstverlening te hebben, maar dit is ook één van de prestatie-indicatoren van onze organisatie.

Om de tevredenheid over onze dienstverlening goed te volgen en continu te verbeteren, zowel voor onze inwoner als een betrouwbare prestatie-indicator voor de gemeenteraad willen wij het volgende uitvoeren:

1. We geven een vervolg aan de Inwoners- en Ondernemerspeiling. De ondernemerspeiling wordt vervangen door MKB vriendelijkste gemeente. Hierdoor blijft een benchmark mogelijk met andere gemeenten. Deze peiling heeft wel een andere insteek, maar komt het meest in de buurt van de ondernemerspeiling.
2. We vragen onze inwoners en ondernemers voortaan, direct na contact met de gemeente, naar hun mening over de dienstverlening van de gemeente via onze dashboard klantsignalen. Deze resultaten worden hierin verzameld en opgevolgd.
3. We onderzoeken tweejaarlijks de bereikbaarheid en kwaliteit van de gemeente. Dit onderzoeken we zowel op telefonie als mail.

Wij zetten panels op om inwoners en ondernemers te kunnen bevragen naar hun mening over onze dienstverlening.

Programma 1 Veiligheid

Veilig wonen decentrale bestuurders

De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 is de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Ten behoeve van een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Via de septembercirculaire 2023 is voor de jaren 2024 tot en met 2026 per gemeente € 7.000 beschikbaar gesteld voor maatregelen die volgen uit de woningscan. Deze middelen zijn destijds in de algemene middelen terechtgekomen. We repareren dit nu door dit bedrag in onze begroting op te nemen en te labelen voor deze eventueel te nemen veiligheidsmaatregelen. Kosten die boven het beschikbaar gestelde bedrag uitkomen, moeten gemeenten zelf financieren.

Programma 6 Sociaal Domein

Aanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling (HGKM) (bestaand beleid)

Het lokale plan Huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) is vastgesteld. We benutten de expertise van Sterker Sociaal Werk voor HGKM en complexe echtscheidingen, in lijn met de regionale visie. Elke gemeente heeft een aandachtsfunctionaris HGKM met kennis van complexe echtscheidingsproblematiek. Deze

functie, ondergebracht bij Stichting Sterker, vereist constante kennisontwikkeling en regionale verbinding. Hiermee waarborgen we continuïteit in kennis en formatie. De kosten zijn tot en met 2024 incidenteel afgedekt. Nu vragen we de structureel benodigde middelen van € 40.950 te borgen en te verwerken.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Regionaal uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (RUP)

In 2019 is ingestemd met de Regionale adaptatiestrategie (RAS) Rijk van Maas en Waal. Vervolgens is geparticipeerd in het Regionaal uitvoeringsprogramma (RUP) 2020-2023. Een RUP voor de periode 2025-2030 wordt naar verwachting najaar 2024 ter besluitvorming voorgelegd aan college/raad en opgevoerd in de begroting 2025. In aanloop naar de vaststelling hiervan worden de kosten zoals afgesproken in de stuurgroep, aangemeld in de meerjarenbegroting. Financiering 2024 ter hoogte van € 10.000 betreft continuering regionale kennisopbouw en -deling en regionale communicatie in het tussenjaar en zoals afgesproken in de stuurgroep.

Investerings/Bestedingsplan 2025-2028									
Programma	I = Incidenteel S = Structureel (- is onderdeel)	2025 I	2025 S	2026 I	2026 S	2027 I	2027 S	2028 I	2028 S
NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN									
0 Bestuur en ondersteuning			€ 3.265.-		€ 3.265.-		€ 3.265.-		€ 3.265.-
Aanpassing nutsvoorzieningen gemeentewerf/brandweerkazerne							€ 7.000.-		€ 7.000.-
Bordusters/verkiezingsborden			€ 9.500.-		€ 14.600.-		€ 9.500.-		€ 14.600.-
(Continue) Monitoren klantsignalen									
1 Veiligheid			€ 7.000.-		€ 7.000.-		€ 7.000.-		
Veilig wonen decentrale bestuurders									
6 Sociaal Domein			€ 40.950.-		€ 40.950.-		€ 40.950.-		€ 40.950.-
Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM)									
7 Volksgezondheid en Milieu			€ 23.000.-		€ 46.000.-		€ 46.000.-		€ 46.000.-
Regionale samenwerking Klimaatadaptatie									
Subtotaal nieuw beleid		€ -	€ 83.715.-	€ -	€ 118.815.-	€ -	€ 113.715.-	€ -	€ 111.815.-
Beschikbare middelen primitieve begroting		€ -	€ 779.205.-	€ -	€ 2.565.873.-	€ -	€ 1.643.445.-	€ -	€ 1.589.894.-
Saldo na verwerking incidentele en structurele effecten bestedingsplan		€ -	€ 862.920.-	€ -	€ 2.684.688.-	€ -	€ 1.757.160.-	€ -	€ 1.701.709.-
Te verwachten financiële ontwikkeling Onderwijshuisvesting Nieuwbouw VMBO Pax Christi College			€ -		€ -		€ 700.000.-		€ 700.000.-
Saldo begroting 2025-2028		€ 862.920.-	€	€ 2.684.688.-	€	€ 2.457.160.-	€	€ 2.401.709.-	€

6. FINANCIËLE POSITIE

Bij de financiële positie van de gemeente gaat de aandacht op hoofdlijnen uit naar het investeringsvolume 2025-2028, de financiering en het verloop van reserves en voorzieningen. De begroting is opgesteld op basis van bestaand beleid en het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit", 2022-2026. De structurele effecten van bestaand beleid uit de perspectiefnota 2024 zijn doorgerekend. Nieuw beleid vanaf het begrotingsjaar 2025 is opgenomen in het bestedingsplan 2025-2028.

6.1 Investeringsvolume 2025-2028

De 'investeringsvolume' betreft een samenvatting van alle materiële en financiële vaste activa en de grondexploitatie. De totale investeringen van de begroting 2025 bedraagt per saldo € 15.253.630. De vermelde investeringen leiden tot kapitaallasten binnen de betreffende programma's, dan wel tot reguliere mutaties in de boekwaarden.

Gelijktijdig met het vaststellen van de programmabegroting 2025 autoriseert uw raad de investeringen in 2025 zoals deze in de diverse programma's zijn opgenomen. Het college kan in het begrotingsjaar 2025 beschikken over de uitvoeringskredieten die ten grondslag liggen aan de saldi in de bovenstaande tabel. Er wordt daarom geen afzonderlijk kredietbesluit vastgesteld voor de in de programmabegroting opgenomen investeringen 2025.

Per programma en per jaar zien de investeringsbedragen er als volgt uit:

Investeringsbedragen per programma per jaar	2025	2026	2027	2028	Totaal
Progr. 2 Verkeer en vervoer	€ 2.966.221	€ 2.741.221	€ 1.966.221	€ 1.966.221	€ 9.639.884
Progr. 3 Economie	€ 30.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 30.000
Progr. 4 Onderwijs	€ 4.700.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.700.000
Progr. 5 Sport, cultuur en recreatie	€ 150.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 150.000
Progr. 6 Sociaal domein	€ 1.000.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.000.000
Progr. 7 Volksgezondheid en milieu	€ 642.950	€ 506.001	€ 160.000	€ 471.726	€ 1.780.677
Progr. 8 Wonen en bouwen	€ 5.764.459	-€ 729.710	-€ 469.643	-€ 298.146	€ 4.266.960
Totaal	€ 15.253.630	€ 2.517.512	€ 1.656.578	€ 2.139.801	€ 21.567.521

De grootste investeringen betreffen

- Nieuwbouw basisschool 't Kloosterhufke € 4,7 miljoen;
- Wegen, veiligheid rotondes, oranjebuurt, Kerkstraat bij t Geerke Puiflijk € 2,9 miljoen
- Verduurzaming dorps huis De Horst € 1 miljoen;
- Riolering 0,6 € miljoen

De investeringen in programma 8 betreffen voornamelijk de woningbouw Deesd Zuid.

De productenraming 2025 (die ter inzage ligt) bevat "de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven". Conform het BBV geven we hieronder aan welke materiële vaste activa een maatschappelijk nut en welke activa een economisch nut hebben.

Onderverdeling activa	Boekwaarde materiële vaste activa met economisch nut	Boekwaarde materiële vaste activa met maatsch. nut
1 januari 2024	€ 53.420.486	€ 4.584.564
1 januari 2025	€ 60.166.381	€ 6.475.435

Investerings met een economisch nut zijn bv. grond, gebouwen, sporthallen en riolering.

investerings met een maatschappelijk nut zijn bv. wegen, voet- en fietspaden, bruggen, groenvoorzieningen en openbare verlichting.

6.2 Financiering

De navolgende tabel vermeldt het verwachte jaarlijkse financieringstekort- of overschot. Over de jaren 2025 tot en met 2028 wordt een financieringstekort verwacht. In de begroting 2025 gaan we uit van een rente-omslagpercentage van 1,5% voor nieuwe investeringen.

Te financieren	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
	€	€	€	€
Boekwaarde materiële, immateriële en financiële activa	78.209.704	90.423.099	89.608.339	87.821.844
Financieringsmiddelen				
Stand van reserves en voorzieningen	27.858.048	27.256.598	27.306.759	27.586.020
Stand vreemd vermogen lang (geldleningen)	38.600.000	33.166.667	28.233.333	23.300.000
Totale financieringsmiddelen	66.458.048	60.423.265	55.540.092	50.886.020
Financieringstekort	-11.751.656	-29.999.834	-34.068.247	-36.935.824

De toename van het financieringstekort in de jaren 2026-2028 is het gevolg van het aflossen van bestaande langlopende leningen. In bovenstaande tabel is geen rekening gehouden met herfinanciering (zie ook paragraaf Financiering 2.4).

Het financieringssaldo geeft weer of de vaste financieringsmiddelen (de som van het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen) al dan niet toereikend zijn om de vaste activa te financieren. Bij een financieringstekort moet de gemeente geld lenen. De gemeente kan dit gedeeltelijk met kort vreemd vermogen financieren. Dit is wettelijke toegestaan voor zover de kasgeldlimiet niet wordt overschreden. De kasgeldlimiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal. De aanvullende financieringsbehoefte financiert de gemeente met lang vreemd vermogen.

6.3 Verloop van reserves en voorzieningen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de reserves onderverdeeld in:

1. Algemene reserve(s);
2. Bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;

- Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren, bijvoorbeeld onderhoudsvoorzieningen.

Reserves en voorzieningen ontwikkeling

De volgende tabel toont de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen voor de komende jaren.

(bedragen in € x 1.000)

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Algemene reserve	€ 12.818	€ 12.818	€ 12.818	€ 12.818	€ 12.818
Bestemmingsreserves	€ 9.553	€ 8.827	€ 8.732	€ 8.527	€ 8.323
Totaal reserves	€ 22.371	€ 21.645	€ 21.549	€ 21.345	€ 21.141
Totaal voorzieningen	€ 5.487	€ 5.612	€ 5.757	€ 6.241	€ 6.835
Totaal reserves en voorzieningen	€ 27.858	€ 27.257	€ 27.307	€ 27.586	€ 27.976

In 2024 is er € 660.000 uit de Algemene reserve onttrokken in verband met het vernieuwen van het meerjarenonderhoudsprogramma. Daarnaast is er € 1,5 miljoen onttrokken ten behoeve van de reserve renovatie van voetbalvelden. De tekorten over 2025-2028 worden gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve. Deze onttrekkingen zijn niet verwerkt in bovenstaand overzicht.

Voor een gedetailleerd overzicht van de omvang en de verwachte mutaties vanaf 2024 per reserve en voorziening wordt verwezen naar de 'staat van reserves en voorzieningen' van de productenraming. Tevens is hier een overzicht per reserve c.q. voorziening aan toegevoegd waarin het doel wordt beschreven en de meerjarige toevoegingen en aanwendungen worden toegelicht.

6.4 Provinciaal toezicht/ Structureel evenwicht

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht dient, conform de voorschriften en de verplichting uit het BBV (besluit begroten en verantwoorden), inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de begroting en meerjarenraming bevat. In onderstaand overzicht worden de saldi van de primitieve begroting gepresenteerd inclusief de per saldo geraamde incidentele baten en lasten voor de jaren 2025 t/m 2028. De toezichthouders beoordelen jaarlijks of er sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting, en hiermee ook of de gemeente onder repressief of preventief toezicht valt.

(bedragen in € x 1.000 /- nadelig)

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (primitieve begroting)	2025	2026	2027	2028
Saldo baten en lasten	-1.589	-2.780	-2.662	-2.606
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	726	95	205	204
Begrotingssaldo na bestemming	-863	-2.685	-2.457	-2.402
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) (zie bijlage 2)	865	84	0	0
Structureel begrotingssaldo (incl. bestedingsplan)	2	-2.601	-2.457	-2.402

In bijlage 2 zijn de incidentele baten en lasten weergegeven. Deze corrigeren we op het saldo voor Provinciaal toezicht.

In hoofdstuk 1 Algemeen is uitgebreid toegelicht wat de gemeente Druten reeds heeft gedaan in het kader tot ombuigingen en is er tevens een toekomstbeeld geschetst om een sluitende begroting te realiseren.

Met de provincie is reeds afgestemd dat de negatieve saldi over 2025-2028 worden gedekt door onttrekkingen uit de Algemene reserve. Hieronder is het saldo van de algemene reserve over de periode 2025-2028 weergegeven als we de negatieve saldo uit de meerjarenbegroting ten laste brengen van de algemene reserve:

(bedragen in € /- nadelig)

Verloop Algemene reserve 2025-2028 na verwerking exploitatie	2025	2026	2027	2028
Stand algemene reserve per 1 januari	12.817.569	11.954.649	9.269.961	6.812.801
Saldo exploitatie	-862.920	-2.684.688	-2.457.160	-2.401.709
Saldo Algemene reserve na verrekening saldo meerjarenbegroting	11.954.649	9.269.961	6.812.801	4.411.092

Het saldo van de algemene reserve is hoger dan hetgeen we nodig hebben om de risico's af te dekken. Zie weerstandsv Vermogen. Het negatieve resultaat hebben we nog niet onttrokken aan de algemene reserve.

6.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Om te voldoen aan de voorschriften van het Besluit Begroting & Verantwoording wordt op deze plaats een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen 2025 gepresenteerd.

<i>Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in euro's)</i>	<i>2025</i>
A) lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is OZB	5.264.982
B) algemene uitkering (Gemeentefonds)	41.701.545
C) dividend	
BNG	21.483
DAR	6.973
D) saldo van de financieringsfunctie	119.836
E) bedrag voor onvoorzien	10.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	47.124.819

Naar aanleiding van de septembercircularie 2024 is de algemene uitkering voor de jaren 2025 t/m 2028 berekend.

Toelichting punt D, saldo van de financieringsfunctie: De rente over de boekwaarde van geactiveerde kapitaaluitgaven (investeringen) wordt toegerekend aan de verschillende programma's. Dit gebeurt tegen het renteomslagpercentage voor 2025 van 1,5%. Het verschil tussen de toegerekende rente en de feitelijke rente is het renteresultaat. Op taakveld 0.5 Treasury (rente en afschrijving) is hiervan in 2025 € 119.836 als bate verwerkt.

BELEIDSBEGROTING

1. PROGRAMMAPLAN

1.1 Collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit"

De hoofdlijnen van beleid 2022-2026 zijn vastgelegd in het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit".

Het collegeprogramma is herschikt naar de bestaande programma indeling zoals deze destijds aan de raad is voorgelegd en vastgesteld. Dit inclusief de benodigde incidentele en structurele middelen. In deze begroting 2025 zijn, naast de speerpunten uit het collegeprogramma, ook overige thema's opgenomen waarvoor aandacht wordt gevraagd. Naast de ambities uit het coalitieprogramma is ook zichtbaar aan welke ontwikkelingen we nog meer werken.

Tevens nemen we hierbij de 3W- vragen op per programma:

Wat willen we bereiken?

De doelstelling, met in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

De wijze waarop ernaar gestreefd wordt om die effecten te bereiken.

Wat mag het kosten?

Hier wordt het bedrag opgenomen dat nodig is om de voorgenomen beleidsuitvoering/-voorbereiding uit te voeren. Daarbij wordt inzicht gegeven in de incidentele en structurele budgetten.

0 Bestuur en ondersteuning

Algemeen

Gemeente Druten is er voor haar inwoners. We zijn dichtbij, toegankelijk en we doen wat we beloven. Onze dienstverlening gaat uit van mogelijkheden in plaats van beperkingen. We moedigen aan om voor jezelf te zorgen, maar stellen de menselijke maat voorop. Ook maken we gebruik van de denk- en daadkracht door inwoners op tijd te betrekken aan te moedigen hun eigen ideeën in te brengen.

Wij verbeteren onze dienstverlening verder en brengen deze nog dichterbij met ons programma 'Dienstverlening Dichtbij'. We zijn professioneel en doen wat nodig is. We denken en werken toekomstgericht. O.a. met de Toekomstvisie Druten2040. Plannen voor de toekomst bekijken we niet alleen vanuit Druten. We willen goed samenwerken in de regio. Samen met andere gemeenten en partijen pakken we grote opgaven en problemen aan. De Toekomstvisie geeft de komende jaren sturing en focus aan het Drutense beleid en de inzet op de diverse onderwerpen.

0-1	Vragen inwoners
0-2	Kwaliteit dienstverlening
0-3	Vertrouwensrelatie
0-4	Kernenwethouder
0-5	Samenwerken in regio
0-6	Investeren in uitvoeringskracht
0-7	Belastingen
0-8	Duurzaamheidsmaatregelen
0-9	Een toekomstvisie voor Druten
0-10	Integrale aanpak Puiflijk
0-11	Integrale visie Horssen
0-12	Omgevingswet en Kerninstrumenten

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

0-1 Vragen inwoners

We reageren binnen twee werkdagen op vragen van inwoners.	Via de Agenda Dienstverlening Dichtbij en de WDW Academie werken we aan onze WDW Dienstverleningsprincipes en vaardigheden. In 2025 loopt de pilot continue monitoring klantsignalen (zie onderstaand). Daarnaast doen we aanvullend een bereikbaarheidsonderzoek.
---	--

0-2 Kwaliteit dienstverlening

Iedere twee jaar vragen we inwoners naar hun mening over de kwaliteit van onze dienstverlening. Hierdoor blijft de kwaliteit aansluiten bij wat inwoners verwachten.	De verbeteracties n.a.v. de inwonerspeiling 2024 voeren we uit in 2025. Ook loopt de pilot continue monitoren van klantsignalen. We vragen onze inwoners direct nadat zij contact met ons hebben gehad naar hun mening over onze dienstverlening. In 2025 evalueren we deze pilot en waar mogelijk breiden we uit op meerdere organisatieonderdelen.
--	--

0-3 Vertrouwensrelatie

We blijven werken aan een goede vertrouwensrelatie tussen inwoners en de gemeente. Afspraak is afspraak vinden we belangrijk.	We gaan aan de slag met het nieuw Participatie en cocreatiekader als onderdeel van de Agenda Dienstverlening. Hiermee geven we invulling aan de samenwerking met inwoners. We leggen dit kader in 2025 aan de gemeenteraad voor.
---	--

0-4 Kernenwethouder

Elke wethouder wordt ook kernenwethouder en is aanspreekpunt voor een dorp in onze gemeente. Zo horen en weten we nog beter wat er leeft.	De invulling van het kernenwethouderschap nemen we mee in het nieuw participatie en cocreatiekader. Dit kader wordt in 2025 voorgelegd aan de gemeenteraad.
---	---

0-5 Samenwerken in regio

Op grote thema's in zorg en welzijn, werk en inkomen, duurzaamheid en wonen werken we nog meer samen in de regio. Hierdoor zetten we ook echt samen stappen.	1. Groene Metropool Regio Met de Groene Metropool Regio werken we aan de regioagenda 2024-2028 en de vijf opgaven. Verder houden we nauwlettend de ontwikkelingen zoals netcongestie, uitvoeringscapaciteit en de drinkwaterproblematiek in de gaten in relatie tot de ambities in de regioagenda. Binnen de GMR worden de
--	---

	Verstedelijkingsstrategie en het Regio Arrangement Groen Blauw Raamwerk (Groene Mantel) op subregionaal niveau uitgewerkt tot een gebiedsprogramma Rijk van Nijmegen (RvN). Ons gebiedsprogramma is gebaseerd op beleidsambities van de zeven gemeenten, de provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland. Druten is bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigd in het gebiedsteam RvN. Het groenblauw raamwerk is een verbinding en dooradering van stad en landschap met natuur en water. Hiervoor stellen we samen met de regiogemeenten het plan Groene Mantel rondom Nijmegen op. Aansluitend daarop start de uitvoering.
	2. Rijk van Nijmegen Met de gemeenten van het Rijk van Nijmegen (RvN) werken we samen om Druten en deze regio sterker neer te zetten. Voor deze samenwerking stellen de colleges RvN een integrale Visie en een Samenwerkingsagenda RvN op. Voor Druten is het belangrijk dat de stad en platteland relatie in balans is Het LEADER programma (2024-2028) wordt uitgevoerd. De regio heeft 1,7 miljoen euro gekregen die via de zogenaamde Lokale Actiegroep (= bestuur) wordt verdeeld. De WDW is namens LEADER Rijk van Nijmegen Maas en Waal de penvoerder.
	3. Euregio Rijn Waal We bekijken kritisch op welke strategische dossiers we samen kunnen en willen werken met Duitse gemeenten en of we daarvoor INTERREG subsidie kunnen binnenhalen.
	4. Public Affairs Strategie We geven uitvoering aan het Public Affairs Plan. Hierin richten we ons binnen strategische dossiers op beleidsbeïnvloeding, het binnen halen van financiële middelen en het versterken van de samenwerkingen ten gunste van de leefbaarheid in Druten.

0-6 Investeren in uitvoeringskracht

We zetten in op de professionaliteit en uitvoeringskracht van de werkorganisatie.	In 2025 wordt er een nieuw Actieplan Doorontwikkeling WDW vastgesteld en uitgevoerd op basis van de evaluatie en het medewerkersonderzoek dat in 2024 is uitgevoerd.
---	--

0-7 Belastingen

We verhogen de onroerendezaakbelasting (OZB) normaal alleen met de inflatiecorrectie van dat jaar.	Elk jaar begroten we de OZB-opbrengsten en kijken we of het nodig is dat de OZB stijgt. Hierbij houden we rekening met de inflatie en met de stijging binnen de regio. Een verhoging doen we stap voor stap naar het gemiddelde van de regio.
--	---

0-8 Duurzaamheidsmaatregelen

We bekijken of we de genomen maatregelen voor duurzame woningen in de toekomst buiten de WOZ-waarde kunnen houden.	Wij hebben de mogelijkheid besproken met Munitax. Duurzaamheidsmaatregelen maken onderdeel uit van de WOZ-bepaling. In een kamerbrief betreffende de behandeling van de motie Ladders en Van Weyenberg wordt uiteengezet dat huiseigenaren lokaal het beste tot verduurzaming gestimuleerd kunnen worden middels een subsidie of een 'groene' heffingskorting. Het subsidie-instrument bestaat reeds. Wij onderzoeken de consequenties van een 'groene heffingskorting'.
--	--

0-9 Een toekomstvisie voor Druten

We gaan aan de slag met een toekomstvisie.	In 2024 is de Toekomstvisie Druten2040 vastgesteld. Samen met onze inwoners, ondernemers, partners en een denktank voor de gemeenteraad werken we de komende jaren aan de uitvoering hiervan. Jaarlijks wordt de voortgang aan de gemeenteraad teruggekoppeld.
--	--

0-10 Integrale aanpak Puiflijk

We starten met de uitvoering van de Integrale Aanpak Puiflijk.	In 2025 starten we met de uitvoering van de Integrale Aanpak Puiflijk als de raad deze heeft geaccordeerd. Een aantal opgaven worden verder uitgewerkt in een plan waarbij er aanvullend budget, krediet gevraagd kan worden.
--	---

0-11 Integrale visie Horssen

We starten met de Integrale visie Horssen	In 2024 diende de gemeenteraad een motie in voor een start van de Integrale visie Horssen. De startnotitie ligt in 2024 voor in de gemeenteraad. Bij akkoord van de startnotitie en het benodigde budget, kan het ontwikkelen van een Integrale visie Horssen in 2025 starten.
---	--

0-12 Omgevingswet en kerninstrumenten

We bestendigen de invoering van de Omgevingswet en stellen de Omgevingsvisie vast.	In 2024 ging de Omgevingswet van start. Dit bestendigen we verder in de organisatie. Daarnaast is in 2024 een start gemaakt met het Omgevingsplan en de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie wordt in 2025 vastgesteld en ingebed in de organisatie. Het Omgevingsplan staat de komende jaren op de planning. In 2024 is ook een onderzoek gestart naar het kerninstrument Omgevingsprogramma's. Hier komt in 2025 meer duidelijkheid over.
---	---

Relevante besluiten

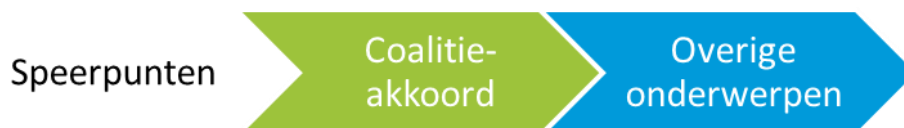
Nummer besluit	Beleidsnota
380898 2708	Plan van aanpak toekomstvisie Agenda Dienstverlening Dichtbij Actieplan Doorontwikkeling WDW

1 Veiligheid

Algemeen

Samen zorgen wij voor een veilige samenleving. Preventie, signaleren, integraal samenwerken en informatie stroomlijnen zijn de sleutelwoorden die centraal staan in de aanpak. Belangrijke beleidsdomeinen hierin zijn Wmo, jeugdzorg, participatie, horeca en evenementen, toerisme en recreatie, verkeer en milieu, wonen en openbare ruimte. We leggen steeds de verbinding met deze domeinen. Zo werken we echt integraal, investeren we in preventie en hebben we ook de repressie op orde. Onveilige situaties pakken we meteen aan.

Bij overlastgevende jeugd zetten we altijd eerst in op preventie. Bijvoorbeeld met de inzet van ouders, jongerenwerk en straatcoaches. Crimineel gedrag pakken we aan. We blijven ondermijning bestrijden. We werken hierbij samen met de gemeenten in de regio. Daarbij gaat extra aandacht uit naar het buitengebied en bedrijventerreinen. Ook brengen we digitale veiligheid extra onder de aandacht. We maken de lokale aanpak van cybercrime sterker. Als het mogelijk is, sluiten we aan bij bestaande (landelijke) programma's.

1-1	Wijkagenten
1-2	Middelengebruik jongeren
1-3	Vandalisme
1-4	Veiligheid rotondes
1-5	Snelheidsovertreders
1-6	Afvaldumpingen
1-7	Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

1-1 Wijkagenten

We zorgen ervoor dat de wijkagenten meer te zien zijn.

We organiseren dit door in te zetten op communicatie bijvoorbeeld in de Maas en Waler en de gemeentepagina. Ook stimuleren we initiatieven van de politie. Over de zichtbaarheid van de politie zijn we structureel in overleg.

1-2 Middelengebruik jongeren

Het middelengebruik onder jongeren willen we verminderen. Daarbij gaan we preventief, creatief te werk en omarmen we nieuwe ideeën.

Op preventief vlak zetten we verschillende acties in, zoals voorlichting voor ouders. Ook wordt er voorlichting gegeven binnen ons Jongeren Advies Centrum (JAC). Hierbij werken we samen met de verschillende ketenpartners, zoals onderwijs en de welzijnsinstellingen.

We bespreken het thema jeugd en veiligheid structureel in het Jeugd en Veiligheidsoverleg. Als middelengebruik leidt tot problematisch groepsgedrag, dan zetten we het 7 stappenmodel in.

We zetten het HALT-loket voort bij evenementen.

1-3 Vandalisme

We onderzoeken hoe we het vandalisme tegen kunnen gaan.

Zowel preventief als repressief pakken we vandalisme in onze gemeente aan. Dit doen we samen met onze partners. Zo creëren we o.a. ontmoetingsplaatsen voor jongeren en kijken we welke bestuurlijke maatregelen we kunnen nemen.

We continueren cameratoezicht op aangewezen hot spots.

1-4 Veiligheid rotondes

We gaan de veiligheid op rotondes vergroten, vooral met betrekking tot de voorrangsregels.

In 2025 leggen we het voorstel aan de gemeenteraad voor op basis van het onderzoek naar de voorrangsregeling voor fietsers op de rotonde binnen de bebouwde kom.

1-5 Snelheidsovertreders

We zetten extra in op aanpak van snelheidsovertreders.	Dit is een gezamenlijke aanpak van gemeente, politie en OM om het naleefgedrag van weggebruikers te verhogen. Wij richten ons vooral op preventie door inzet van communicatie.
--	--

1-6 Afvaldumpingen

Aanpak verboden afvaldumpingen. Belangrijk is het handhavingsbeleid van VTH (Vergunning Toezicht en Handhaving) hierbij.	Momenteel loopt een proef met containertuintjes om te kijken of dit kan helpen afvaldumpingen te voorkomen. Daarnaast wordt het gemeentelijk VTH beleid opnieuw vastgesteld. Dumpingen van asbest, drugsafval, afvalwater, bedrijfsafval en zwerfvuil maken daar onderdeel vanuit.
--	--

1-7 Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Wij maken beleid over vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dit is het VTH-beleid. In dit beleid betrekken we de Omgevingswet die sinds 1 januari 2024 geldt en borgen we de beleidscyclus. Uitvoering van de beleidscyclus moet nog vormgegeven worden.	In 2025 wordt het nieuw VTH beleid over Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving vastgesteld en uitgevoerd. Naast het VTH beleid maken we ook een uitvoeringsprogramma. Daarin laten we zien hoe we de beschikbare uren inzetten op het gebied van veiligheid toezicht en handhaving.
---	--

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
4556	Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 Uitvoeringsplan 2023-2024 Algemene Plaatselijke Verordening (APV) Druten 2023

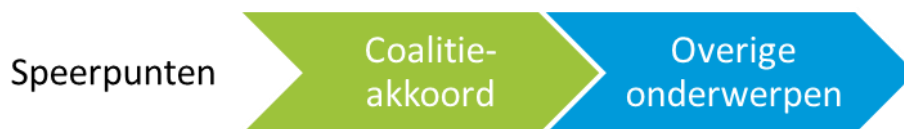
2 Verkeer en vervoer

Algemeen

Gemeente Druten staat tot 2030 voor een aantal grote taken door verschillende ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Zo is in Druten een woningtekort, vergrijst de bevolking, worden wensen voor duurzaamheid steeds belangrijker en staat de bereikbaarheid van Druten en de regio onder druk. Ontwikkelingen die met deze taken te maken hebben, zijn sterk van invloed op het verkeer en gebruik van vervoer. Denk daarbij bijvoorbeeld aan meer inwoners en extra verkeersbewegingen. Ook recreatieve behoeften (wandelen, fietsen, enzovoorts) hebben invloed op het verkeer en gebruik van vervoer.

Gemeente Druten heeft een grote kern met daaromheen een landelijk gebied met verschillende natuurgebieden en kleinere kernen. Verder kent het gebied landbouwbedrijven en verschillende bedrijventerreinen. De mobiliteitsvisie houdt rekening met dit verschil aan gebiedskenmerken. Daarnaast dragen we met de mobiliteitsvisie ook bij aan de doelen, van de gemeente en de regio, voor duurzaamheid en ruimtelijke ordening.

De mobiliteitsvisie heeft 5 belangrijke onderwerpen. Deze komen overeen met belangrijke onderwerpen in de omgevingsvisie: leefbare, duurzame, (verkeers)veilige, inclusieve ("iedereen kan meedoen") en bereikbare gebieden.

2-1	Verharden berm
2-2	Gevaarlijke situaties in het verkeer
2-3	Ontsluiting wijk Tichellande - <i>onderzoek uitgevoerd en afgerond</i>
2-4	Fietspad Gelenberg - <i>onderzoek uitgevoerd en afgerond</i>
2-5	Ontsluitingsweg Vriezeweg
2-6	Aanpak N322
2-7	Inzet lijnbusdiensten - <i>onderzoek afgerond</i>
2-8	Dorpsentree Deest - <i>gerealiseerd</i>
2-9	Veiligheid Koekoek - <i>gerealiseerd</i>
2-10	Aanpak de Rijdt Horssen
2-11	Aanpassing Kerkstraat/'t Geerke (Puiflijk)
2-12	Aanpak gedeelte Koningstraat(centrum Afferden)
2-13	Doortrekken van de stoep aan de Koningstraat
2-14	Aantal oversteekplaatsen
2-15	Verkeersontsluiting Raadhuis- tot Piet Verslootstr. - <i>gerealiseerd</i>
2-16	Verkeersveiligheid
2-17	Leefbaarheid in de gemeenten
2-18	Bereikbaarheid tussen de kernen
2-19	Verbonden met de regio
2-20	Duurzaam verplaatsen tussen Maas en Waal

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

2-1 Verharden bermen

In het buitengebied verharden we -waar nodig- de bermen.	Vanuit het MUP is geld beschikbaar om de bermen in het buitengebied te verharden. In 2025 gaan we aan de slag met de Kooistraat.
--	--

2-2 Gevaarlijke situaties in het verkeer

Een aantal situaties in het verkeer is onveilig. Deze gaan we aanpassen.	Vanaf 2023 is elk jaar een budget voor verkeersveiligheid beschikbaar. Op basis van meldingen worden verkeerssituaties beoordeeld en eventueel aangepakt. Dit doen we ook in 2025 en volgende jaren.
--	--

2-3 Ontsluiting wijk Tichellande

Voor de wijk Tichellande onderzoeken we een extra ontsluiting van de wijk.	Het onderzoek is uitgevoerd en afgerond in 2023. Uit het onderzoek blijkt dat het niet mogelijk is om vanuit Tichellande een extra ontsluiting te realiseren naar de Van Heemstraweg. (zie informatienota Z/23/129436).
--	---

2-4 Fietspad Gelenberg

Voor de wijk Tichellande onderzoeken we een veilig fietspad naar de Gelenberg.	De fietsroutes Tichellande – Gelenberg zijn in 2023 globaal onderzocht. De bestaande fietsroutes zijn goed (zie informatienota Z/24/229747).
--	--

2-5 Ontsluitingsweg Vriezeweg

In Deest maken we de rondweg af en wordt de Vriezeweg de ontsluitingsweg voor de woonwijk.	De rondweg Deest is in 2022 gerealiseerd. De Vriezeweg buiten de bebouwde kom wordt opnieuw ingericht als de nieuwe wijk Deest Zuid klaar is. Hier zijn nog geen werkzaamheden voorzien in 2025.
--	--

2-6 Aanpak N322

We blijven de provincie vragen om een aanpak van de N322.	De verkeersveiligheid en doorstroming moet beter. Dit blijven belangrijke punten. Bij alle mogelijke ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten vraagt gemeente Druten aandacht voor de problematiek op de N322. We agenderen binnen de GMR de N322 nadrukkelijk in het gebiedsprogramma van het Rijk van Nijmegen voor verbetering van de regionale verbinding.
---	--

2-7 Inzet lijnbusdiensten

We onderzoeken de inzet van lijnbusdiensten naar de Nijmeegse ziekenhuizen en het treinstation van Wijchen.	Het onderzoek naar de buurtbusroute Druten-Wijchen is in 2023 afgerond. De buurtbusdienst naar Wijchen is niet haalbaar wegens te lange omlooptijden. In 2025 wordt hier verder geen inzet op gedaan.
---	---

2-8 Dorpsentree Deest

Versterken dorpsentree Deest.	Dit is in 2024 afgerond. Niet alles is mogelijk, daarbij zijn perceelgrenzen een beperkende factor.
-------------------------------	---

2-9 Veiligheid Koekoek

Onderzoek is in 2022 gedaan. Onderzoek is begroot, de aanpassing is meegenomen in de perspectiefnota '23.	Dit is in 2024 afgerond.
---	--------------------------

2-10 Aanpak de Rijdt Horssen

Voor de Rijdt is een ontwerp en kostenraming gemaakt die sluit op het genoemde bedrag.	In 2024 zijn we gestart met het project. De verwachte realisatie is in februari 2025. In het voorjaar van 2025 wordt het groen aangeplant.
--	--

2-11 Aanpassing Kerkstraat/'t Geerke (Puiflijk)

Onderzoeken mogelijkheden fietsstraat/auto te gast op de Kerkstraat bij 't Geerke in Puiflijk.	In 2026 pakken we dit speerpunt op als naast de wegategorisering ook de andere ontwikkelingen in Puiflijk in beeld zijn. Er wordt in 2025 geen verdere inzet op gedaan.
--	---

2-12 Aanpak gedeelte Koningstraat(centrum Afferden)

Onderzoeken en samen met de inwoners van Afferden (burgerparticipatie) kijken naar mogelijkheden voor een veilige, groene en aantrekkelijke fietsstraat / auto te gast.	In 2025 pakken we dit onderzoek op. Dit wordt gecombineerd met 2-13 en de aansluiting Van Heemstraweg – Koningstraat.
---	---

2-13 Doortrekken van de stoep aan de Koningstraat

Mogelijkheid onderzoeken om de stoep aan de Koningstraat tot aan de 'Van Heemstraweg-oversteekplaats Afferden/Deest' door te trekken.	Zie speerpunt 2-12. Dit loopt gelijk op. De budgetten zijn in de perspectiefnota '24 bij elkaar gevoegd.
---	--

2-14 Aantal oversteekplaatsen

Aantal oversteekplaatsen in de gemeente onder de loep nemen en aanpassen. Een voorbeeld hiervan zijn de oversteekplaatsen Van Heemstraweg, vooral in Deest en Afferden.	Bij de Klapstraat in Afferden is een oversteek aangepast. In 2025 zijn er geen verdere aanpassingen voorzien. Bij nieuwe meldingen wordt de verkeersveiligheid opnieuw beoordeeld.
---	--

2-15 Verkeersontsluiting Raadhuisstraat tot Piet Verslootstraat

Onderzoek verkeersontsluiting Raadhuisstraat tot Piet Verslootstraat. Sluit aan op verkeersonderzoek Portier/ Raadhuisstraat.	Dit is in 2024 uitgevoerd.
---	----------------------------

2-16 Verkeersveiligheid

We willen de verkeersveiligheid verbeteren (zowel feitelijk als gevoelsmatig).	We bestuderen en analyseren informatie over ongevallen en voeren verkeerstellingen uit. Meldingen of verkeersonveilige situaties pakken we op met het budget voor verkeersveiligheid dat er al is. MUP maatregel 32: Lokale aanpak verkeersveiligheid.
We gaan aan de slag met preventie, voorlichting en analyse van ongevallen. We hebben extra aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers.	Samen met partners in de regio (zoals de politie) worden waar nodig ongevallen geanalyseerd. We hebben aandacht voor kwetsbare deelnemers in het verkeer. We bieden opfriscursussen autorijden voor ouderen en het verkeersexamen voor leerlingen van de basisschool aan. MUP maatregel 31: Verkeersveiligheid kwetsbare verkeersdeelnemers.

Leefbaarheid in de gemeenten

• In Druten zetten we in op fietser en voetganger. • Voorzieningen blijven goed bereikbaar met auto. • In woonwijken meer ruimte voor voetganger, fietser, groen en verblijfsruimte creëren.	In 2024 zijn het parkeerbeleid en de regels over het beleid voor parkeernormen vastgesteld. Hiermee zijn ook fietsparkeernormen vastgesteld. Met het parkeerbeleid, de reguliere advisering en andere beleidsstukken, borgen we ook in 2025 dat de voorzieningen bereikbaar blijven voor voetgangers en alle andere vervoersmiddelen. MUP maatregel: • 17: Actualisatie van het parkeerbeleid • 18: Actualisatie van de parkeernormen
--	---

2-18 Bereikbaarheid tussen de kernen

• Bereikbaarheid voor iedereen • Betere fietsverbindingen • Goede bereikbaarheid voor de auto • Openbaar vervoer tussen Druten en Wijchen • Verbeteren van verkeersveiligheid in kernen waar doorgaand (landbouw) verkeer doorheen gaat.	In 2024 onderzoeken we verbeteringen voor de wegen die zijn gesignaleerd in de wegcategorisering. Er is een doorlopend budget waarmee we het fiets- en wandelnetwerk verbeteren. Deze gebruiken we voor kleine aanpassingen. MUP maatregel: • 3: actualisatie van de wegcategorisering, • 4a: aanpak grijze wegen, • 5: snelheid binnen bebouwde kom, • 10: upgrade fiets- en wandelnetwerk, • 14: verkeersveiligheid kruispunt van Heemstraweg-Koningstraat.
--	--

2-19 Verbonden met de regio

OV en fiets als haalbaar alternatief voor de auto • Verbeteren fiets- en OV-verbindingen • Voldoende en veilige fietsenstallingen bij OV-haltes • Toegankelijke OV-haltes.	De HOV-halte in Druten wordt verder ontwikkeld en er wordt in 2025 gestart met de werkzaamheden. Hierbij worden voldoende en veilige fietsenstallingen aangelegd. In 2024 is een eerste onderzoek gedaan, met de herijking van het fietsnetwerk van Druten en Wijchen. Mogelijk onderzoeken we in 2025 aanvullend een fietsroute van Druten naar Wijchen en van Druten naar Beuningen. Vanuit het MUP is budget beschikbaar voor het onderzoek. MUP maatregel: • 11 fietsverbinding Druten-Wijchen • 12 fietsverbinding Druten-Beuningen-Nijmegen
---	---

Duurzaam verplaatsen tussen Maas en Waal

• Duurzame verplaatsingen binnen de gemeenten stimuleren • Voor iedereen is een duurzame vervoerswijze beschikbaar in 2030 (elektrische deelauto, deelfiets, openbaar vervoer, etc.).	In 2025 worden proactief 7 laadpalen geplaatst volgens samenwerkingsverband Gelderland Overijssel Regionale Agenda Laadinfrastructuur (GORAL). Daarnaast blijven aanvragen van bewoners mogelijk om extra laadpalen in de openbare ruimte te plaatsen. In de Strategie Elektrisch Rijden (24 juni 2021) is een gewenst resultaat opgenomen voor het aantal laadpalen in 2025. We spannen ons in om ervoor te zorgen dat er in 2025 56 laadpalen zijn gerealiseerd in Druten. De HOV-knoop wordt ingericht voor emissieloos OV en biedt ruimte voor het aanbieden deelmobiliteit. MUP maatregel: • 23a: Monitoring duurzame mobiliteit, • 27: Werkgeversaanpak bedrijventerreinen.
--	---

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
20 054443	Mobiliteitsvisie Druten en Wijchen "Duurzaam onderweg tussen Maas en Waal"
21 061891	Mobiliteitsplan
21 068536	Meerjaren Uitvoeringsprogramma mobiliteit (uitwerking mobiliteitsplan Druten)
24 229747	Onderzoek fietsroute Tichellande – Gelenberg

3 Economie

Algemeen

Voor de Drutense economie en het toerisme zijn de volgende drie pijlers van belang: Het waarderen van lokaal ondernemerschap, het versterken van het ondernemersnetwerk en het aanjagen van bedrijvigheid.

De economie valt alleen niet los te zien van andere sectoren en ontwikkelingen. De woningmarkt, de leefomgeving, de bereikbaarheid en ontwikkelingen op het gebied van de arbeidsmarkt en energietransitie/duurzaamheid zijn allemaal in meer of mindere mate van belang voor het functioneren van de economie. Ook regionale, nationale en mondiale ontwikkelingen (denk aan veranderende consumentbehoeftes en de constante wisselwerking tussen globalisering versus lokaal produceren) hebben invloed op het functioneren van de lokale economie.

Onze ambitie is een levendige, innovatieve en duurzame economie. Door gezamenlijk te investeren in een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, samenwerking én duurzaam ondernemerschap leveren we een bijdrage aan prettig ondernemen, werken, wonen, recreëren voor ondernemers, inwoners van gemeente Druten en bezoekers.

Toerisme en recreatie leveren een bijdrage aan onze ambitie voor een krachtige gemeente in balans. Door samenwerking en innovatief, duurzaam ondernemerschap wordt een bijdrage geleverd aan het prettig werken, wonen, recreëren voor de Drutenaar en de bezoeker.

We investeren in toerisme, waarbij we samenwerken met onze buurgemeente West Maas en Waal om het Land van Maas en Waal als streek onder de aandacht te brengen. Onze streek kenmerkt zich door de twee grote rivieren, haar rivierplassen en de uiterwaarden: dit willen we meer interessant maken voor de recreanten en toeristen. We gaan ook toeristenbelasting invoeren, waarbij de opbrengst opnieuw geïnvesteerd kan worden in toerisme.

3-1	Economische en toeristische visie
3-2	Winkelcentrum
3-3	Onderzoek nieuw bedrijventerrein
3-4	Startende ondernemers
3-5	Onderzoek toeristenbelasting
3-6	Camperplaatsen Veerdam
3-7	Steengoedroute
3-8	Trailerhelling Deest
3-9	Verbetering Markt
3-10	Versterken onderlinge samenwerking bedrijventerreinen
3-11	Energietransitie ondernemers
3-12	Human Capitalagenda

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

3-1 Economische en toeristische visie

We werken de economische en toeristische visie verder uit.	Ook in 2025 werken we aan: een visie op landbouw/buitengebied, Smart Energy Hub (SEH) en een sterk centrum. Daarnaast gaan we door met de streekpromotie Land van Maas en Waal, doorontwikkelen van het TIP, routes en verhaallijnen (GMR verband), gravelroute.
--	--

3-2 Winkelcentrum

Samen met de ondernemers maken we het winkelcentrum nog aantrekkelijker.	Het aantrekkelijk houden van het centrum is een onderdeel van de economische visie. In 2025 werken we met de centrummanager en het SODC-bestuur verder aan een aantrekkelijk centrum in Druten. Ook werken we aan de opzet van een horeca- en een vastgoedplatform.
--	---

3-3 Onderzoek nieuw bedrijventerrein

We onderzoeken de noodzaak en mogelijke locatie voor een nieuw bedrijventerrein.	Hiervoor is in 2021 een verkennend onderzoek gedaan op basis waarvan we nader onderzoek kunnen doen, dit in relatie met tot het ruimtelijk afwegingskader. In 2023 en 2024 zijn potentiële locaties geïnventariseerd maar deze zijn niet concreet geworden. In 2025 blijven we waakzaam op eventuele mogelijkheden.
--	---

3-4 Startende ondernemers

Startende ondernemers bieden we een steun in de rug.	In samenwerking met StartUp bouwen we de hulp voor startende ondernemers en zzp'rs in 2025 verder uit. We voeren het aantal workshops op, wat ondernemers helpt om succesvol te zijn in hun onderneming. Startende ondernemers kunnen zich aanmelden voor netwerkevenementen en sparringssessies met ervaren ondernemers en team EZ. Daar waar het kan zoeken we de publiciteit op zodat we meer naamsbekendheid genereren bij de doelgroep. Denk daarbij aan communicatie via de socials, nieuwsbrief en ondernemersverenigingen.
--	--

3-5 Onderzoek toeristenbelasting

We onderzoeken de haalbaarheid van toeristenbelasting. De opbrengst willen we investeren in recreatie en toerisme.	De haalbaarheid hiervan is onderzocht. Deze wordt per 2025 ingevoerd.
--	---

3-6 Camperplaatsen Veerdam

We onderzoeken de uitbreiding van de camperplaatsen aan de Veerdam.	Met de Stichting Veerdam en Rijkswaterstaat starten we in 2024 verkennende gesprekken. Afhankelijk van de uitkomsten nemen we verdere stappen in 2025.
---	--

3-7 Steengoedroute

We gaan de Steengoedroute en QR-routes beter promoten.	In 2025 willen we de steengoedroute verder ontwikkelen als bijzondere themawandeling.
--	---

3-8 Trailerhelling Deest

In het collegeprogramma is opgenomen dat er een trailerhelling komt in Deest.	We gaan in gesprek met Rijkswaterstaat om de mogelijkheid hiervan te bespreken. Ook andere locaties worden bekeken.
---	---

3-9 Verbetering Markt

Betreft voet/fietsverbinding tussen Markt en Molenhoek. Aanleg afhankelijk mogelijkheid van grondaankoop. Dit wordt meegenomen in de ontwikkeling van Woezik.	In 2025 wachten we mogelijke ontwikkelingen op deze locatie af.
---	---

3-10 Versterken onderlinge samenwerking bedrijventerreinen

Betreft versterking onderlinge samenwerking en aanpak Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Dit is een actiepoint uit de economische visie.	In 2025 onderhouden we contacten met diverse vertegenwoordigers op Westerhout om tot een gezamenlijke agenda voor de toekomst te komen. Dat kan breder zijn dan het KVO.
---	--

3.11 Energietransitie Ondernemers

Betreft elektrificatie wagenparken (NAL Regio Oost)	Gezien de perikelen wat betreft de stroomleverantie, verwachten niet dat wij in 2025 een plankaart voor bedrijventerreinen kunnen gaan opstellen.
---	---

3.12 Human Capital Agenda

Betreft krapte op de arbeidsmarkt.	We werken samen met de Vrienden van Techniek, het Techlokaal, Groeisaam en Pax Christi om het techniekonderwijs te promoten. Behalve de Techniekdag, onderzoeken we mogelijkheden als stages, techniekprijsvraag, promotiemateriaal. Hiervoor subsidiëren we het techlokaal en de techniekdag en hebben we subsidie verworven van het Gelrepact voor de aanpak van krapteberoepen. Daarnaast dragen we structureel financieel bij aan Pax ontmoet, waarbij leerlingen in contact worden gebracht met lokale bedrijven. De uitvoering van de HCA binnen de Groene Metropoolregio is in 2025 belegd bij de Economic Board.
------------------------------------	--

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
Z/21/67924	Economische en toeristische visie Druten
Z/20/54570	Detailhandelsvisie en toekomstvisie centrum Druten
Z/23/104771	Toeristisch en Historisch Informatiepunt Druten

4 Onderwijs

Algemeen

We dragen er zorg voor dat elke inwoner toegang heeft tot mogelijkheden voor onderwijs en persoonlijke ontwikkeling. Dit realiseren we door een goed gecoördineerd en geïntegreerd netwerk van onderwijsvoorzieningen aan te bieden, waarin voor iedereen passende leer- en groeikansen beschikbaar zijn.

4-1	Techniek onderwijs
4-2	Muziek- en cultuureducatie
4-3	Stimuleren maatschappelijke educatie
4-4	Integraal huisvestingsplan
4-5	Basischool 't Geerke
4-6	Peuteropvang en voorschoolse educatie
4-7	Druten leest voor(t) 2022-2031
4-8	Jongeren naar school of werk
4-9	Versterken van basisvaardigheden bij volwassenen

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

4-1 Techniek onderwijs

We blijven investeren in techniek onderwijs.	Het TechLokaal Maas & Waal krijgt in 2025 subsidie voor educatie activiteiten en voor het organiseren van de Techniekdag. De subsidieverlening is onderdeel van de meerjarige subsidie lopend tot en met 2026. Voor 2025 neemt Sterker Techniek Regio Nijmegen het initiatief om met Groeisaam, Pax Christi College en andere partners te kijken naar het verbeteren van de doorgaande leerlijn PO – VO en het versterken van het techniekonderwijs PO. De gemeente volgt deze ontwikkelingen, maar staat inhoudelijk op afstand.
--	---

4-2 Muziek- en cultuureducatie

We stimuleren muziek- en cultuureducatie in het primair onderwijs.	Deze collegeperiode blijven we het primair onderwijs t.b.v. de groepen 3 t/m 8 jaar ondersteunen. En we maken Sjors Creatief en Max Vitaal mogelijk. Aanvullend versterken we de organisatie van cultuureducatie samen met onze buurgemeente West Maas&Waal, door het cultuureducatiepunt in ons cultureel centrum Bogerd verder te ontwikkelen. We kunnen dit doen dankzij de stimuleringssubsidie uit het Programma Ontspannen Regio van de Groene Metropool Regio: er komt in 2024 en 2025 een cultuurcoach en we ontwikkelen nieuw aanbod. De samenwerking met de scholen wordt verbeterd en we maken nieuwe afspraken met hen.
---	---

4-3 Stimuleren maatschappelijke educatie

Groeisaam, IVN, GGD en eventuele andere partners, ondersteunen we bij het aanbieden van praktijklessen, gericht op respect voor de natuur, gezonde voeding en zwerfafval.	In 2025 krijgen basisscholen opnieuw subsidie voor onder meer natuur- en milieueducatie en voedseleducatie rechtsvolgend het convenant "Een verrijkend lesaanbod op scholen voor (speciaal) basisonderwijs in de gemeente Druten 2023-2027" Conform gemaakte afspraken met Groeisaam vindt in de tweede helft van 2025 een tussentijdse evaluatie plaats.
--	---

4-4 Integraal huisvestingsplan

Zo nodig actualiseren en uitvoeren van het integraal huisvestingsplan voor scholen (IHP).	In 2025 worden de bouwplannen voor basisschool 't Kloosterhufke en de nieuwbouw van het Pax Christi College VMBO verder uitgewerkt. De doordecentralisatie van de onderwijshuisvestingsmiddelen voor het voortgezet onderwijs wordt per 2027 in de begroting zichtbaar, vanwege de voorfinanciering van de nieuwbouw door het schoolbestuur @voCampus. In 2024 zijn we gestart met de herijking van het IHP Onderwijsvoorzieningen 2029-2039. Dit is nodig vanwege ontwikkelingen in leerlingenaantallen, inclusief onderwijs en een gewijzigde prioritering in het primair onderwijs. Ook dient de ontbrekende gymzaal voor IKC de Kubus in de planning opgenomen te worden. Het herijkte IHP wordt in 2025 vastgesteld.
--	---

4-5 Basisschool 't Geerke

De toekomst van basisschool 't Geerke nemen we mee in het Integrale plan Puiflijk.	Basisschool 't Geerke is onderdeel van het IHP Onderwijsvoorzieningen 2019-2039; het schoolgebouw staat pas voor de periode na 2039 op de planning voor renovatie/nieuwbouw. In de integrale visie voor Puiflijk beoordelen we of vroegtijdige scenario's voor 't Geerke nodig zijn.
--	--

4-6 Peuteropvang en voorschoolse educatie

Een dekkend netwerk voor peuteropvang en voorschoolse educatie binnen heterogene groepen.	In 2025 voeren we het beleidskader onderwijskansenbeleid gemeente Druten 2023-2026 samen met KION, Groeisaam, GGD en Openbare Bibliotheek Rivierenland uit. Met het oog op landelijke ontwikkelingen rondom bijna gratis kinderopvang onderzoeken we de impact daarvan op het lokale aanbod voor peuteropvang en voorschoolse educatie. In het bijzonder de financiële aspecten. We nemen daar ook in mee de consequenties voor een mogelijke bezuiniging op de rijksbijdrage voor het onderwijskansenbeleid na 2026.
---	---

4-7 Druten leest voor(t) 2022-2031

Samen met het onderwijs, de kinderopvang en bibliotheek werken we aan betere leesvaardigheid en meer leesplezier bij leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs. We stimuleren het voorlezen aan jonge kinderen als basis voor een goede leesopvoeding.	Inmiddels heeft het versterken van leesonderwijs op alle basisscholen een prioriteit. In 2025 gaan we verder met het versterken van de lokale leesinfrastructuur. We zetten extra in op ontmoeting en kennisuitwisseling tussen professionals in het onderwijs en de kinderopvang. In de tweede helft van 2025 is een tussentijdse evaluatie met partners. Met Pax Christi College gaan we ook afspraken maken over het versterken van het leesonderwijs op het VMBO. Daarvoor zijn nog middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs beschikbaar. Met de kinderopvangorganisaties in de gemeente Druten gaan we onderzoeken hoe zij op hun locatie(s) de leescultuur kunnen versterken.
---	--

4-8 Jongeren naar school of duurzaam werk

Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt beter begeleiden en ondersteunen richting economische zelfstandigheid. Voorkomen van voortijdig schoolverlaten of langdurig thuiszitten.	De nieuwe Wet van school naar duurzaam werk treedt op 1 augustus 2025 in werking. In de regio en als WDW bereiden we ons voor op de veranderingen die met deze wetgeving komen. De vier nieuwe maatregelen waar wij samen met partner in de regio en lokaal aan moeten werken zijn als volgt. Het zal in 2025 nog niet allemaal geregeld zijn, maar we gaan er mee aan de slag. 1. Aanvullende loopbaanbegeleiding tot een jaar na diplomering of het verlaten van de school in het beroepsonderwijs, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. 2. De maximumleeftijd van de doelgroep van de regionale Doorstroompunt-functie (voorheen RMC-functie) wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar. 3. Gemeenten krijgen in de Participatiewet een meer preventieve rol bij het ondersteunen van jongeren naar werk. 4. Het wetsvoorstel stimuleert de samenwerking tussen onderwijs, Doorstroompunten en gemeenten op casusniveau en bij een regionaal programma.
---	--

4-9 Versterken van basisvaardigheden bij volwassenen

Wie beschikt over voldoende basisvaardigheden zoals kunnen lezen, schrijven, rekenen en het kunnen werken met een computer, staat sterker en gezonder in het leven. Daarom willen we laaggeletterden bereiken en hun basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden verhogen.	In 2025 werken we samen met partners in de gemeente en regio en bereiken mensen met beperkte basisvaardigheden door signaleren, doorverwijzen en begeleiden naar benodigd aanbod. We gaan in 2025 inzetten op een goede aansluiting op het DigiTaalhuis Rijk van Nijmegen, dat een regionale functie heeft.
--	--

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
Z/19/036627	Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen Druten (IHP) 2019-2039
Z/22/093619	Druten leest voor(t) 2022-2031
Z/22/096793	Subsidieaanvraag TechLokaal Maas & Waal 2023-2026

5 Sport, cultuur en recreatie

Algemeen

Alle inwoners van onze gemeente moeten gezond en vitaal kunnen leven. Daarvoor is het belangrijk dat er genoeg groen is en plekken om te ontspannen. We willen dat er in alle kernen voldoende kwalitatief groen en goede sport-, cultuur en recreatieve voorzieningen zijn voor jong en oud. Dit maakt onze gemeente fijn om in te wonen en draagt bij aan het imago van de gemeente. We stimuleren de kennismaking met en beoefening van sport, kunst & cultuur en recreatieve bezigheden. Daarnaast benadrukken we de waarde van groen, natuur en landschap in onze gemeente. Deze waarde willen we behouden en versterken.

5-1	Evenementen
5-2	Dorpshuis De Lier
5-3	Dorpshuis de Horst
5-4	Uiterwaarden toegankelijker
5-5	Oversteek De Uivermeertjes
5-6	Bankjes
5-7	Sponsor een bankje
5-8	Losloopgebied honden
5-9	Nieuwe bomen
5-10	Facelift Oranjebuurt
5-11	Toekomstplannen sportverenigingen
5-12	LTC Horssen
5-13	Stichting Kleigoed
5-14	Pumptrack
5-15	Speelruimtebeleidsplan
5-16	Brede SPUK
5-17	Volwassenenfonds Sport en Cultuur
5-18	Versterking cultuur
5-19	Cultuurhistorisch erfgoed

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

5-1 Evenementen

We blijven belangrijke evenementen die bijdragen aan de leefbaarheid ondersteunen.	Leefbaarheid is belangrijk voor onze inwoners. Daarom geven we waarderingssubsidies. Ook dragen we in 2025 bij aan activiteiten in het kader van 80 jaar bevrijding. Daarnaast kennen we de regelingen Meedoenertjes en Buurtfonds waarbij ontmoeting ook een belangrijk element is.
--	--

5-2 Dorpshuis De Lier

We onderzoeken de toekomst van dorps huis De Lier en zaal Mulders als onderdeel van de Integrale visie Puiflijk en nemen hierover een besluit.	De toekomst van De Lier wordt meegenomen bij de integrale visie Puiflijk. Inmiddels zijn de werkzaamheden voor de levensduurverlenging voor een periode van maximaal 10 jaar worden afgerond. Een eventueel vervolgtraject is afhankelijk van de keuze van de raad.
--	---

5-3 Dorpshuis de Horst

We maken een plan voor het verduurzamen van dorps huis De Horst in Horssen, waar mogelijk voeren we dat uit.	In 2024 is de planvorming met dorps huis Horssen afgerond. In 2025 kan het dorps huis aan de slag als bouwheer van de gebouwaanpassingen. De gemeentelijke ondersteuning vindt plaats via een investeringssubsidie.
--	---

5-4 Uiterwaarden toegankelijker

We maken de uiterwaarden toegankelijker, vooral voor wandelaars en sportvissers.	In 2025 ondernemen we acties, afhankelijk van uitkomsten van de adviezen van de eigenaren/ beheerders Rijkswaterschap en Staatsbosbeheer. We houden rekening met het struinkarakter en de Natura 2000 bepalingen.
--	---

5-5 Oversteek De Uivermeertjes

Er komt een extra oversteek van Deest naar recreatiegebied De Uivermeertjes.	Bij de verdere plannen voor de woningbouwontwikkeling Deest-Zuid nemen we de extra oversteek mee.
--	---

5-6 Bankjes

In alle kernen plaatsen we meer bankjes.	De plaatsing van 2 duurzame bankjes per kern zal gefaseerd plaatsvinden en gelijk meelopen met diverse ontwikkelingsplannen per kern. In elke kern is met input van het Strategisch Kompas bekend of en waar er behoefte is aan ontmoetingsplaatsen.
--	--

5-7 Sponsor een bankje

We maken meer openbare ontmoetingsplaatsen en promoten 'sponsor een bankje'.	Sponsor een bankje wordt via de website, publicaties en mondeling gepromoot. Er zijn nu 3 bankjes geplaatst. Ook in 2025 blijven we hier aandacht voor vragen.
--	--

5-8 Losloopgebied honden

We zoeken naar ruimte voor een groot losloopgebied voor honden.	Begin 2025 bepalen we aan de hand van de wensen en mogelijkheden waar een losloopgebied kan worden ingericht. In de perspectiefnota 2025 worden dan de kosten (eventueel meerjarig) opgenomen.
---	--

5-9 Nieuwe bomen

We planten 1.000 bomen, verdeeld over alle kernen.	Dit voeren we verspreid over vier jaar uit. In 2023 is daarmee gestart. Doel is om 500 bomen te planten op n.t.b. locaties en 500 bomen uit te delen aan inwoners.
--	--

5-10 Facelift Oranjebuurt

De Oranjebuurt krijgt een facelift en samen met de woningcorporatie blijven we werken aan een fijne leefomgeving in Druten-Zuid.	De gemeente wil de woonomgeving/openbare ruimte in de Oranjebuurt aanpakken en sluit daarvoor aan bij Woonwaarts om wensen van bewoners op te halen.
--	--

5-11 Toekomstplannen sportverenigingen

Met sportverenigingen bespreken we hun toekomstplannen.	We gaan door met het sportstimuleringsbeleid en ondersteunen initiatieven die daaraan bijdragen. In gesprek met voetbalclubs hebben we de bestaande privatiseringsovereenkomst geëvalueerd. Dit leidde tot vervolgstappen en het beleidskader toekomst voetbal gemeente Druten (besluitvorming najaar 2024). In 2025 gaat dit beleid in. Daarnaast volgt in 2025 besluitvorming over een beleidskader investeringen buitensportaccommodaties.
---	---

5-12 LTC Horssen

Met LTC Horssen bespreken we de plannen voor verduurzaming en toekomstbestendigheid.	We inventariseren de behoefte en de ambitie en kosten.
--	--

5-13 Stichting Kleigoed

We werken samen met Stichting Kleigoed om onze rijke steenfabriek-historie breder bekend te maken.	De grofkeramische industrie staat centraal in de cultuur en historie van Druten. In najaar 2023 plaatsten we het n Historisch Informatie Punt (HIP) een Toeristisch Informatie Punt (TIP) in het centrum van Druten. Deze gebruiken we om de kennis te delen. En om een verzameling van grof keramiek te laten zien. Dit zetten we in 2025 voort.
--	---

5-14 Pumptrack

We onderzoeken de mogelijkheid voor een pumptrack (een soort skatepark dat geschikt is voor diverse (cross)fietsen en bijvoorbeeld skateboards).	In 2024 startte we met het onderzoek naar de mogelijkheden voor een pumptrack. In 2025 is duidelijk of er een mogelijkheid is voor een pumptrack.
--	---

5-15 Speelruimtebeleidsplan

We werken aan een nieuw speelruimtebeleidsplan Druten.	Het nieuwe speelruimtebeleidsplan, inclusief (financiële) consequenties, wordt ter besluitvorming voorgelegd (najaar 2024). In 2025 hebben we een nieuw en actueel speelruimtebeleidsplan waar we uitvoering aan geven.
--	---

Brede SPUK

We ontvangen Brede SPUK gelden voor een integraal gezondheidsbeleid. In 2023 is een plan van aanpak hiervoor opgesteld.	We gaan verder aan de slag met de plannen van het Gezond en Actief Leven-Akkoord. Hierin staat het gezondheidsbeleid met de onderwerpen sporten, bewegen, cultuur, gezondheid en de sociale basis. Vanwege landelijke wijzigingen in de Brede Regeling Combinatiefuncties (onderdeel Brede SPUK) werken we aan een andere constructie voor de inzet van de combinatiefunctionarissen. De contouren van de nieuwe werkwijze worden in 2025 zichtbaar.
---	--

5-17 Volwassenenfonds Sport en Cultuur

We startten een tweejarige pilot met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.	In 2025 loopt de tweejarige pilot met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur af. We evalueren deze voorziening. In 2025 volgt besluitvorming over het al dan niet structureel aansluiten bij het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.
---	--

5-18 Versterking cultuur

We werken aan de versterking van onze lokale culturele infrastructuur.	In 2024 startten we met de versterking van cultuureducatie in het primair onderwijs met stimuleringsgelden uit de GMR. In 2025 wordt dit voortgezet. We werken in GMRverband verder aan de ondersteuning van amateurkunst en verenigingen. In samenwerking met St. Agora en Bogerd organiseren we netwerkbijeenkomsten voor onze lokale culturele partijen, daarnaast proberen we meer jongeren te interesseren voor cultuurdeelname. Verder willen we aansluiten bij de ontwikkelingen om cultuur een plek te geven in het sociaal domein (via brede SPUK/GALA).
--	---

5-19 Cultuurhistorisch erfgoed

Monumenten vormen een belangrijk onderdeel van het cultuurhistorische erfgoed van de gemeente Druten. De gemeente Druten kent ruim 100 gemeentelijke monumenten.	Wat gaan we in 2025 doen. • We gaan verder met het actualiseren het monumentenbeleid –en de monumentenlijst. • We komen met een voorstel om al onze monumenten monumentwaardig te houden (de subsidieverordening monumenten uit 2005 wordt geactualiseerd en geharmoniseerd. • We komen met een voorstel om enkele watersnoodhuisjes te behouden voor de toekomst. • Het na-oorlogserfgoed (wederopbouwperiode 1945-1965 en Post'65, 1965-1990) wordt verder in beeld gebracht. • We stellen een afwegingskader voor duurzaamheidsingrepen voor monumenten en gebouwen binnen de beschermde dorpsgezichten vast inclusief beleidsregels voor zonnepanelen.
--	---

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota

6 Sociaal domein

Algemeen

Volwaardig meedoen

In de gemeente Druten willen we dat iedereen goed mee kan doen. Of het nu gaat om sociale contacten, werken, leren, sporten of plezier hebben. Iedereen, jong en oud, moet kunnen meedoen. Ook als je ziek bent of een beperking hebt of als je niet veel geld hebt. Maar ook als je nieuw bent in Nederland en nog moet wennen.

We werken hier samen aan. We gaan in gesprek met inwoners en onze partners en ondernemen samen actie. We zorgen voor elkaar en helpen elkaar. Als er hulp nodig is, denken we mee en gaan we samen op zoek naar een oplossing. We helpen ook mensen die geen hulp zoeken, maar het wel nodig hebben omdat ze een gevaar kunnen zijn voor zichzelf of anderen.

We zetten veel in op het voorkomen van problemen, omdat dit voor iedereen beter is. Het voorkomt (grotere) gezondheidsproblemen en voorkomt dure hulp. We zorgen ervoor dat onze inwoners makkelijk hulp kunnen vinden die niet veel kost en dichtbij is. We letten extra op onze jongeren. Zij zijn de toekomst en soms zijn ze kwetsbaar. We willen dat alle jongeren in de gemeente Druten opgroeien in een veilige omgeving waar ze goede kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Problemen met jongeren die overlast veroorzaken of met drugs, pakken we aan.

6-1	Inclusieagenda
6-2	Seniorenverenigingen
6-3	Eenzaamheid ouderen
6-4	Dronio
6-5	Mantelzorgers
6-6	Eigen bijdrage huishoudelijke hulp
6-7	Armoede
6-8	Dementie
6-9	Dagbesteding
6-10	Jeugd
6-11	Gezond en Actief Leven Akkoord
6-12	Pilot Buurtsportcoach volwassenen
6-13	Zorg & Veiligheid
6-14	Opvang vluchtelingen

6-1 Inclusieagenda

We stellen een inclusieagenda op.	De lokale inclusieagenda voor het onderwerp Thuis is gereed. De werkgroep inclusie werkt in 2025 aan de gestelde doelen. Daarnaast is de werkgroep in 2024 gestart met de lokale inclusieagenda op het thema Werk en Inkomen. We blijven werken aan het vergroten van de bewustwording bij inwoners en professionals. Daarnaast willen we starten met een burgerpanel die ons gevraagd of ongevraagd kan adviseren over drempels die men ervaart op alle mogelijke gebieden.
-----------------------------------	---

6-2 Seniorenverenigingen

We blijven seniorenverenigingen en ouderenactiviteiten ondersteunen.	We ondersteunen de seniorenverenigingen met een structurele bijdrage voor de open eettafel, de dag van de ouderen en andere activiteiten. Wethouder en ambtenaren zijn aanwezig bij het kringberaad van ouderen. Via MeerVoormekaar organiseren we samen met de seniorenverenigingen activiteiten voor senioren.
--	---

6-3 Eenzaamheid ouderen

We zetten ons actief in om de eenzaamheid van ouderen te bestrijden.	Door het ondersteunen van de seniorenverenigingen en via MeerVoormekaar zorgen we dat er voor ouderen voldoende activiteiten zijn. Via de Plusbus zorgen we voor vervoer. MeerVoormekaar legt bij ouderen welzijnsbezoeken af.
--	---

6-4 Dronio

De huurbijdrage aan Dronio zetten we voort.	Voor de huidige collegeperiode is hiervoor dekking.
---	---

6-5 Mantelzorgers

Mantelzorgers ontvangen een mantelzorgwaardering.	Mantelzorgers ontvangen een financiële waardering door middel van een OVD-bon.
---	--

6-6 Eigen bijdrage huishoudelijke hulp

We volgen het landelijk beleid 'eigen bijdrage huishoudelijke hulp'.	Landelijk geldt het abonnementstarief voor gebruikers van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit houdt in dat inwoners elke maand hetzelfde bedrag betalen voor de Wmo-ondersteuning die ze ontvangen. Het maakt hierbij niet uit hoe hoog het inkomen is. We verwachten dat in 2026 de eigen bijdrage weer afhangt van het inkomen. We gaan tot die tijd zelf geen grenzen aan het inkomen stellen.
--	--

6-7 Armoede

Armoedebelief	1. We gaan door met het beleid dat er nu is voor mensen met geldzorgen, armoede en schulden zoals het Kindpakket, de Collectieve Aanvullende Zorgverzekering, diverse inkomensregelingen en de vroegtijdige aanpak van schulden. We continueren het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. 2. We dragen eraan bij dat kwetsbare groepen zich gezond en vitaal voelen en mee kunnen doen in de samenleving. Door meer samenwerking binnen de verschillende teams en met onze partners zorgen we voor meer samenhang. Samen ontwikkelen we activiteiten om geldzorgen te voorkomen, armoede te verminderen en kwetsbare groepen mee te kunnen laten doen. 3. We bevorderen de samenwerking met maatschappelijke partners. Mede door de oprichting van het platform Armoedebestrijding. 4. Met de oprichting van het noodfonds SUN Gelderland Zuid staan wij inwoners met financiële nood bij. We bieden snel passende hulp en voorkomen wij ergere problemen.
---------------	---

6-8 Dementie

Woonvormen voor dementie	In de Woonzorgvisie Druten is aandacht voor wonen met dementie.
--------------------------	---

6-9 Dagbesteding

Dagbesteding voor mensen met dementie	We ontwikkelen nieuwe zinvolle dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie en sluiten aan op de behoefte aan meer beweging en cultuur. Hierbij hebben wij ook aandacht voor mensen met een migratieachtergrond en bieden we handvatten voor mantelzorgers om de zorg thuis langer vol te kunnen houden.
---------------------------------------	---

6.10 Jeugd

Hervormingsagenda Jeugd	Het Rijk heeft nieuwe plannen gemaakt voor veranderingen die belangrijk zijn voor onze gemeente en regio. Dit betekent dat we lokaal zelf meer hulp moeten gaan bieden. In Druten hebben we al jongerencoaches, schoolmaatschappelijk werkers en praktijkondersteuners jeugd bij de huisarts die samen het Sociaal Team vormen. Deze plannen zullen leiden tot meer van zulke functies. Er zijn plannen om de gesloten jeugdzorg te veranderen. In plaats van grote instellingen willen we meer kleine woonplekken voor jongeren die hulp nodig hebben. Dit zal meer geld kosten. Door de loonstijgingen in de zorg wordt de zorg duurder. Om al deze plannen goed uit te voeren, hebben we meer geld nodig dan we nu gebruiken voor jeugdhulp. In januari 2024 hebben alle regiogemeenten het Regioprogramma Jeugd 2023-2028 goedgekeurd. We gaan kijken hoe we het Sociaal Team verder kunnen door ontwikkelen, zodat het past bij de hervormingsagenda jeugd.
-------------------------	--

6.11 Gezond en Actief Leven Akkoord

Gezond en Actief Leven	We gaan verder aan de slag met de plannen van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Hierin staat het gezondheidsbeleid met de onderwerpen sporten, bewegen, cultuur, gezondheid en de sociale basis. We werken bijvoorbeeld aan een rookvrije generatie en aan de aanpakken valpreventie en gezond gewicht.
------------------------	---

6.12 Pilot Buurtsportcoach volwassenen

Meer bewegen stimuleren.	In 2024 is de buurtsportcoach volwassenen gestart. De buurtsportcoach richt zich op het in beweging krijgen van volwassenen. Door middel van het opzetten van activiteiten of door inwoners te helpen passend aanbod te vinden. De buurtsportcoach geeft ook uitvoering aan thema's uit het Gezond en Actief Leven Akkoord, zoals valpreventie en gezond gewicht. We evalueren de pilot die in 2025 afloopt.
--------------------------	--

6.13 Zorg & Veiligheid

Lokaal en regionaal plan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.	We werken aan het herkennen en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hiervoor maken we gebruik van het regionale en lokale plan Huiselijk geweld en kindermishandeling.
Overlast jeugd en volwassenen voorkomen en verminderen.	We werken samen met onderwijs, politie, jongerenwerk, regieteam, boa's, straatcoaches, Veilig Thuis en zorgpartijen. Met deze partners overleggen we over de aanpak om overlast door jeugdigen en volwassenen te voorkomen of te verminderen.

6.14 Opvang vluchtelingen

Opvang ontheemden Oekraïne	We continueren de opvang van de ontheemden op het schip aan de Veerdam. We hebben een aanbesteding voor locatieleiding, beveiliging en een hotelschip in behandeling in 2024 en zullen met de gegunde partij afspraken maken voor de tweede helft 2024 en de verdere duur van de regeling voor ontheemden uit Oekraïne in 2025 en verder. Samen met het Rijk van Nijmegen intensiveren we de samenwerking voor de nul-vleugel (opvang met zorg) en inzet Sterker als maatschappelijk werk.
Opvang asielzoekers, crisisnoodopvang	We hebben een noodopvang vanaf mei 2024 voor de duur van 2 jaar voor 100 asielzoekers. COA geeft uitvoering aan deze opvang en wij werken met ze samen met betrekking tot veiligheid en woonplezier buiten de COA locatie. Ook regelt de gemeente het onderwijs voor de leerplichtige kinderen.
AMV	We richten een tweede AMV huis in voor vier amv'ers tussen de 16 en 18 jaar met een verblijfstatus. De begeleiding van de jongeren wordt verzorgd door stichting NAAST als onderaannemer van het Nidos. Het reeds geopende amv huis voor 4 jongeren loopt goed.
Arbeidsmigranten	In 2025 bieden we het lokale beleidskader huisvesting internationale medewerkers voor vaststelling aan de gemeenteraad. Hierin borgen

	we de huisvesting, de registratie en stellen we de internationale werknemer centraal. Daarnaast zorgen we voor kaders voor communicatie en participatie, controle en handhaving en stemmen we regionaal af
Statushouders	Het blijft bijzonder moeilijk om de taakstelling voor statushouders in Druten te halen. Er zijn momenteel te weinig geschikte sociale huurwoningen of appartementen beschikbaar. Gemeente, Woonwaarts en De Kernen spannen zich in om zo goed mogelijk te voldoen aan de taakstelling. We lossen dit probleem voor een gedeelte op met het realiseren van een tweede amv huis voor amv-ers met een verblijfstatus. Daarnaast blijven we in gesprek met de wooncorporaties om het aanbod aan passende woningen te analyseren.

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
Z 23/116290	Beleidsplan Wmo, jeugd en gezondheid 2020- 2023 Beslisnota Verlenging beleidsplan Wmo, jeugd en gezondheid 2024
Z23/ 105531 Z/23/138868	Beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord

7 Volksgezondheid en milieu

Algemeen

We willen een duurzame, gezonde en vitale gemeente zijn voor alle leeftijden. We moedigen een gezonde manier van leven aan en maken de gemeente duurzamer en groener. Zo ondersteunen en moedigen we initiatieven aan, die zorgen voor een meer gezonde leefstijl. Hierbij richten we ons op kwetsbare mensen waardoor we verschillen in gezondheid verkleinen. We vinden het belangrijk dat je je ook met een ziekte of beperking gezond en vitaal kunt voelen.

De gemeente houdt rekening met het milieu. Voor een groenere leefomgeving moedigen we de samenleving aan om duurzaam te handelen. Hiermee dragen we bij aan een beter klimaat, voor planten en dieren en een gezonde leefomgeving.

Ons doel is om in 2040 helemaal energieneutraal te zijn. Dat betekent dat we lokaal net zoveel schone energie opwekken als we gebruiken. Soms moeten we daarom lastige keuzes maken. We kunnen misschien niet alle bedrijven die veel energie gebruiken toelaten, zelfs als ze goed zijn voor onze gemeente. We moeten verantwoordelijke en moedige besluiten nemen en misschien onze manier van leven veranderen.

In 2050 willen we helemaal geen aardgas meer gebruiken. Ook komen er veel laadpalen bij voor het opladen van elektrische auto's. Het elektriciteitsnet zal meer ruimte vragen; dit vraagt om flinke investeringen van de netwerkbeheerders. We werken samen met netwerkbeheerders om dit voor elkaar te krijgen en om het elektriciteitsnet slimmer te maken.

7-1	AED-dekking
7-2	EHBO-cursus
7-3	Verduurzamen
7-4	Operatie Steenbreek
7-5	Biodiversiteit
7-6	Dierenwelzijn
7-7	Bijzetafval
7-8	Hitteplan
7-9	Buurtbatterijen

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

7-1 AED-dekking

We gaan voor 100% AED-dekking in onze gemeente	Inmiddels is er 100% AED-dekking in de gemeente. Ook het periodiek onderhoud van de AED-installaties in het netwerk is geregeld. Onderzocht wordt in hoeverre en onder welke voorwaarden er een vanuit het resterende budget een bijdrage geleverd kan worden aan de andere openbare AED's in de gemeente.
--	--

7-2 EHBO-cursus

We blijven inwoners stimuleren om een reanimatie- of EHBO-cursus te volgen.	Ook in 2025 continueren we dit beleid.
---	--

7-3 Verduurzamen

We onderzoeken hoe we dorpshuizen en ander maatschappelijk vastgoed kunnen verduurzamen. Het vastgoed van gemeenten valt onder de doelen uit het Klimaatakkoord voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. De vereiste CO2-reductie voor ons gemeentelijk vastgoed bedraagt 49% in 2030 en 95% in 2050. Voor gemeenten betekent de opgave van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed dat zij als gebouweigenaar een routekaart opstellen met daarin de eigen aanpak van de verduurzaming van de vastgoedportefeuille tot 2050. Voor de Lokale Energie Strategie is in 2024 voor Route 2 gekozen.	We verwachten de routekaart in Q2 2025 aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen inclusief de financiële impact daarvan. In 2025 werken we de route uit in een uitvoeringsplan. We onderzoeken de mogelijkheid van een warmtenet voor de buurten Druten-west en Boldershof. Volgens planning wordt in 2025 het conditioneel investeringsbesluit genomen. Ook in 2025 gaan we door met het stimuleren en faciliteren van onze inwoners om energie te besparen en woningen te isoleren. Dat doen we door middel van het fysieke en digitale energieloket, energiecoaches en de Lokale aanpak, waarbij inwoners de mogelijkheid krijgen om een gratis adviesgesprek aan te vragen voor isolatiemaatregelen aan hun woning. Voor eigenaren met lage energielabels is de nationale isolatiesubsidie beschikbaar.
--	--

7-4 Operatie Steenbreek

Met operatie Steenbreek moedigen we aan om tuinen en daken te vergroenen en zorgen we voor eigen wateropvang.	We participeren niet in Operatie Steenbreek maar hebben gekozen voor een eigen strategie om inwoners te stimuleren om hun tuin te vergroenen en eigen hemelwateropvang te realiseren. We hebben communicatiemiddelen ontwikkeld (infographic en webpagina) om inwoners te inspireren en een communicatiestrategie opgesteld. We communiceren over klimaatadaptatie gekoppeld aan landelijke dagen (zoals Week van de groene tuin en Nationale klimaatweek) en nemen de communicatie over klimaatadaptatie mee bij reconstructies in de openbare ruimte (zoals Wilgenland) en ruimtelijke ontwikkelingen (zoals Portier).
---	--

7-5 Biodiversiteit

We maken een plan voor biodiversiteit.	In voorjaar 2024 is het plan Natuur en Biodiversiteit vastgesteld. De acties vanuit dit plan zijn verdeeld over 5 jaar. In 2024 starten we met de eerste acties. In 2025 gaan we verder met de uitvoering zoals in het plan is aangegeven.
--	--

7-6 Dierenwelzijn

We stellen een nota dierenwelzijn op.	De nota dierenwelzijn wordt in 2025 opgesteld.
---------------------------------------	--

7-7 Bijzetafval

Pilots slimme afvalcontainers en containertuintjes tegen bijzetafval. Dit is afval dat naast de containers staat.	Tot eind 2024 loopt een proef met containertuintjes. De containertuintjes helpen hopelijk om bijzet te voorkomen. Deze pilot wordt na afloop geëvalueerd. Daarnaast worden andere opties onderzocht om te kijken of deze kunnen leiden tot minder bijzet.
---	---

7-8 Hitteplan

We stellen een hitteplan op.	Gemeente Druten heeft een hitteplan. Dit sluit aan bij het landelijk hitteprotocol.
------------------------------	---

7-9 Buurtbatterijen

Energiehubs en buurtbatterijen	Een verkennend onderzoek naar mogelijke oplossingsrichtingen voor netcongestie is in 2023 afgerond. Hierin was speciale aandacht voor de buurtbatterij. De conclusies geven geen aanleiding om op korte termijn met een proef voor buurtbatterijen te beginnen. Batterijopslag gaat wel een grotere rol spelen de komende tijd, vooral bij systeembatterijen (op het hoogspanningsnet) en bij thuisbatterijen. Als het onderzoek naar een Smart Energy Hub (SEH) voor industrieterrein Westerhout (in 2024) positief uitpakt, gaan we in 2025 werken aan een samenwerking, gericht op de ontwikkeling van een SEH Westerhout. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met Alliander en de provincie.
--------------------------------	---

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
25 oktober 2018	Routekaart energieneutraal Druten 2040
20 februari 2020	Raadsbesluit visie op zonne-energie Druten Wijchen
20/048207	TransitieVisie Warmte Druten
23/123607	Duurzame Warmte-plan Druten
23/134106	Routes voor de Lokale Energie Strategie

8 Wonen en bouwen

Algemeen

In onze gemeente kan iedereen passend, betaalbaar en prettig wonen. Om de woningbouw te versnellen, geven we voorrang aan bestaande 'harde' plannen en plannen die snel kunnen starten. Tot en met 2030 bouwen we ongeveer 910 woningen. In het kader van prettig wonen, blijft kwaliteit, duurzaamheid en woonaantrekkelijkheid belangrijk. De regionale verstedelijkingsstrategie, Toekomstvisie Druten2040 en de lokale woon- en omgevingsvisie zijn hierbij ons kompas.

Met het woningbouwprogramma zorgen we ervoor dat de woningen aansluiten bij de woonbehoefte. We hebben speciaal aandacht voor groepen die in de knel zitten. Jongeren die in hun eigen dorp willen blijven wonen. Senioren die behoefte hebben aan levensloopbestendige woningen en voorzieningen dichtbij. En jonge gezinnen die hier willen starten of doorgroeien. Ook willen we de mogelijkheden voor extra woningbouw in de bestaande woningvoorraad beter benutten, bijvoorbeeld door woningsplitsing. Er is een grote behoefte aan sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen. Hiervoor maken we prestatieafspraken met de woningcorporaties. Ook zien we erop toe dat arbeidsmigranten veilig en goed kunnen wonen. Daarover maken we afspraken met de werkgevers.

8-1	Betaalbare woningen
8-2	Starterslening
8-3	Onderzoek woonvormen
8-4	Tijdelijke woningen jongeren
8-5	Dorpsbouwmeester- <i>gerealiseerd</i>
8-6	Circulair bouwen
8-7	Woon-zorgvisie
8-8	Locatie Van Woezik
8-9	Ontwikkeling terrein van der Zandt
8-10	Versnellen woningbouw

Wat gaan we doen

In 2025 doen we

8-1 Betaalbare woningen

We zetten instrumenten in om betaalbare woningen betaalbaar te houden.	Per nieuwbouwproject kijken we welke instrumenten we inzetten. Bijvoorbeeld zelfbewoningsplicht, koopconstructies, kleine niet-uitbreidbare woningen. In Deest-Zuid zetten we de WBI subsidie van €2.5 mln in o.a. t.b.v. betaalbare woningen in het programma.
--	---

8-2 Starterslening

We verhogen de starterslening.	In 2025 voeren we de in 2023 vernieuwde regeling uit. Eind 2025 evalueren we de nieuwe regeling.
--------------------------------	--

8-3 Onderzoek woonvormen

We onderzoeken andere woonvormen zoals hofjes en het woningsplitsen.	In 2025 onderzoeken we hoe we het splitsen van woningen makkelijker kunnen maken. In de toetsingskaders die we gebruiken voor nieuwe woningbouwinitiatieven krijgt woningsplitsen meer aandacht. We besteden in nieuwbouwplannen aandacht aan andere woonvormen zoals het wonen in hofjes. In bestemmingsplan Deest-Zuid zijn 3 locaties opgenomen waar hofjes gepland zijn.
--	--

8-4 Tijdelijke woningen jongeren

We onderzoeken mogelijkheden voor tijdelijke woningen voor jongeren, onder andere flexwoningen.	We faciliteren initiatieven voor flexwoningen.
---	--

8-6 Circulair bouwen

We maken een plan voor circulair bouwen en zetten dit in waar de kansen zich voordoen.	In 2024 is een handreiking circulair bouwen opgesteld. Deze wordt de komende tijd vertaald in een werkwijze om circulariteit concreet handen en voeten te geven.
--	--

8-7 Woon-zorgvisie

We stellen een woonzorgvisie op.	In 2024 is de Woonzorgvisie afgerond. In 2025 stellen we een plan van aanpak op, waarmee uitvoering kunnen geven aan de Woonzorgvisie.
----------------------------------	--

8-8 Locatie Van Woezik

We moedigen de ontwikkeling van de locatie Van Woezik aan.	De gemeente ondersteunt waar mogelijk ontwikkelaars die deze locatie willen aankopen en herontwikkelen. Er zijn nog geen concrete plannen voor 2025.
--	--

8.9 Ontwikkeling terrein Van der Zandt

De mogelijke ontwikkeling van het terrein van Van der Zandt is onderdeel van de integrale aanpak Puiflijk.	In de Integrale Aanpak Puiflijk kijken we naar de impact van de mogelijke ontwikkeling van deze locatie op het dorp. Deze ontwikkeling moet daarna landen in het ruimtelijk afwegingskader, wat onderdeel uit gaat maken van de door de gemeenteraad vast te stellen Omgevingsvisie. Eind 2024 besluit de gemeenteraad over de vaststelling van de Integrale Aanpak Puiflijk en in 2025 over de vaststelling van de Omgevingsvisie.
--	---

8.10 Versnellen woningbouw

We werken aan een grote opgave om de bouw van woningen te versnellen. In de periode 2022 tot en met 2030 willen we 910 woningen bouwen.	In 2025 willen we 130 nieuwbouwwoningen opleveren. Voor de periode na 2030 verkennen we de opgave en werken we de strategie verder uit. Deze strategie sluit aan op de verstedelijkingsstrategie in de Groene Metropoolregio. Er wordt gewerkt aan een 'addendum' op de Woondeal 2.0 waarin naar verwachting de gevraagde woningbouwaantallen verder worden verhoogd.
De versnelde woningbouw maken we mogelijk door vastgestelde plannen ook echt te realiseren. We geven nu voorrang aan het bouwen van plannen die er al zijn, met tijdelijk minder aandacht voor nieuwe ideeën.	We houden in 2025 koers op lopende projecten zoals Portier, Het Erf, Introgebouw, De Ruijterstraat/Balles-terrein, Deest-Zuid, Groenemorgen, Roodhekkempas en Bikkeldam. Voor nieuwe initiatieven voor woningbouw van meer dan twee woningen handhaven we tijdelijk een planstop. In de eerste helft van 2025 evalueren we de planstop naar aanleiding van nieuwe afspraken rond de Woondeal.

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
19 040539	Vaststellen begrenzing Bestaand Stedelijk Gebied
19 037423	Visie centrumgebied Horssen
20 054700	Instrumentarium behoud goedkope huur- en koopwoningen
20 054700	Toetsingskader woningbouwinitiatieven
22 098659	Woondeal 2.0 regio Arnhem-Nijmegen
23 133495	Woonvisie gemeente Druten 2023-2027
	Integrale Aanpak Deest
	Integrale Aanpak Puiflijk

1.2 Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Waarde Druten	Waarde Gelderland
0 Bestuur en ondersteuning			
Overhead	% van de totale lasten	11,3	Niet bekend
1 Veiligheid			
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	11	8
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	2,1
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,8	3,4
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,3	1,1
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,6	5,2
3 Economie			
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	% verhouding tussen banen en woningen	49,1	54,4
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 65 jaar	165,1	178,6
4 Onderwijs			
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	11,4	5,4
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	21	24
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers VO en MBO	1,7	2,2
5 Sport, cultuur en recreatie			
Niet sporters	% Het percentage niet-wekelijks sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet	50	46,8
6 Sociaal domein			
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 74 jaar	649,9	830,6
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0	1
Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	3	5
Netto Participatiegraad	% van de werkzame beroepsbevolking	74,8	73,7
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	1
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	225,7	289,7
Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners	55,8	195,8
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp	% Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar	13,6	14,2
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	% Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen	0,7	1,1
Jongeren (12 tot 23 jaar) met jeugdreclassering	% Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar)	-	0,3
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	880	693
7 Volksgezondheid en milieu			
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	45	95
Hernieuwbare elektriciteit	% Het aandeel zelf opgewekte energie ten opzichte van het totale energiegebruik	56,7	29
8 Wonen en bouwen			
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	368	380
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,1	9,6
Demografische druk	% Het percentage personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	72,2	74,3
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	854	933
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	992	996

2 PARAGRAFEN

2.1 Paragraaf lokale heffingen

2.1.1 Inleiding

De onroerendezaakbelasting (OZB) is in omvang de belangrijkste gemeentelijke heffing. Ook is de gemeente in principe vrij om te bepalen waarvoor de OZB-opbrengsten worden gebruikt. Daarom rekenen we de OZB tot de algemene dekkingsmiddelen.

De riool- en afvalstoffenheffing worden geheven voor een tegenprestatie van de gemeente en leggen beslag op het huishoudbudget van nagenoeg elke inwoner. Daarom zijn deze heffingen interessant om in het overzicht van lokale heffingen te betrekken.

De belastingdruk als gevolg van de lokale heffingen kan voor sommige bewoners te hoog zijn. Daarom hanteert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid. Op basis van wettelijke normen mag de gemeente aanslagen (deels) kwijtschelden afhankelijk van de draagkracht van de belastingplichtige.

Zoals uw raad op 27 juni 2024 heeft besloten, wordt met ingang van 2025 ook in de gemeente Druten de toeristenbelasting ingevoerd.

2.1.2 Gemeentelijk beleidskader

Het uitgangspunt van beleid is dat we de tarieven, heffingen en belastingen elk jaar aanpassen aan het inflatieniveau. Verder dienen tarieven en heffingen per saldo kostendekkend te zijn.

De raad stelt de definitieve tarieven voor 2025 vast in zijn vergadering van 12 december 2024.

2.1.3 Beleidskader 2025

Het totale pakket van gemeentelijke belastingen en heffingen bevat de volgende belastingen/heffingen die gebaseerd zijn op een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening:

- onroerendezaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- rioolheffing;
- hondenbelasting;
- lijkbezorgingsrechten;
- leges;
- marktgelden;
- reclamebelasting;
- toeristenbelasting.

2.1.4 Onroerendezaakbelastingen

Omvang inkomsten

De gemeente heft onroerendezaakbelastingen (OZB) over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het gaat om twee directe belastingen: een eigenarenbelasting van degene die van een onroerende zaak het genot heeft door eigendom, bezit of beperkt recht en een gebruikersbelasting van degene die een onroerende zaak gebruikt die niet als woning dient.

De OZB opbrengst in voorliggende begroting bedraagt voor 2025 afgerond € 5.265.000 en is gebaseerd op de verwachte opbrengst voor 2024 en vervolgens verhoogd met 2,7% inflatie. Daarnaast is rekening gehouden met een toename van het aantal woningen als gevolg van nieuwbouw.

Vervolgens hebben we in april 2024 opnieuw gekeken naar de OZB en de totale woonlasten van Druten in vergelijking met die van de omliggende/regio gemeenten. Dit op basis van het landelijke onderzoeksbureau Coelo. Daaruit blijkt dat Druten nog onder het regio gemiddelde zit en nog steeds een van de laagste woonlasten heeft.

Gezien het nu voorliggende meerjarenperspectief en om het ambitieniveau te kunnen vasthouden, is het legitiem om de OZB de komende jaren meer dan trendmatig te verhogen. Dit zoals we eerder met uw raad bij de Perspectiefnota 2024 hebben afgesproken.

Op grond van het bovenstaande hebben we, mede gelet op de financiële positie van de gemeente, in voorliggende begroting, evenals vorig jaar, rekening gehouden met een geleidelijke verhoging gedurende een periode van 3 jaar tot en met 2027.

Daarnaast maken we geen onderscheid meer in de jaarlijkse verhogingen per belastingcategorie. Dit betekent dat naast de inflatie voor elk jaar en voor iedere categorie een en dezelfde verhoging is meegenomen, zijnde 5,2%.

Overigens zullen we dit percentage elk jaar opnieuw bezien. Een en ander ter beoordeling van uw raad.

Volledigheidshalve zijn hieronder de tariefverhogingen weergegeven zoals die in voorliggende programmabegroting t.a.v. de OZB opbrengsten zijn verwerkt. Daarbij zijn zowel het inflatiepercentage als het groeipcentage afzonderlijk zichtbaar gemaakt. Hierbij moet nog worden opgemerkt dat we de inflatiepercentages hebben geactualiseerd aan de hand van de September-circulaire 2024. In de Perspectiefnota 2024 waren deze nog ontleend aan September-circulaire 2023.

Tabel 1: Verhoging OZB i.v.m. inflatie *

Categorie:	2025	2026	2027	2028
* Eigenaar woning	2,7%	2,6%	2,6%	2,5%
* Eigenaar Niet woning	2,7%	2,6%	2,6%	2,5%
* Gebruiker Niet woning	2,7%	2,6%	2,6%	2,5%

* o.b.v. September-circulaire 2024

Tabel 2: Verhoging OZB i.v.m. groei

Categorie:	2025	2026	2027	2028
* Eigenaar woning	5,2%	5,2%	5,2%	0%
* Eigenaar Niet woning	5,2%	5,2%	5,2%	0%
* Gebruiker Niet woning	5,2%	5,2%	5,2%	0%

Tabel 3: Verhoging OZB totaal

Categorie:	2025	2026	2027	2028
* Eigenaar woning	7,9%	7,8%	7,8%	2,5%
* Eigenaar Niet woning	7,9%	7,8%	7,8%	2,5%
* Gebruiker Niet woning	7,9%	7,8%	7,8%	2,5%

Waardebepaling en hoogte tarieven

De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. De gemeente waardeert jaarlijks alle onroerende zaken en er wordt rekening gehouden met een eventuele waardedaling of -stijging. Als uitgangspunt geldt, dat bij de tariefbepaling rekening wordt gehouden met die waardeontwikkeling. In de huidige gepresenteerde OZB-tarieven voor 2025 (zie tabel onder paragraaf 2.1.12) is nog geen rekening gehouden met een verwachte waardeontwikkeling. Bij de vaststelling van de tarieven in december 2024 bestaat hier duidelijkheid over. Als dan blijkt dat de gemiddelde waardeontwikkeling anders uitkomt en er daardoor meer of minder OZB geheven zou kunnen worden, dan worden de tarieven daarop bijgesteld. Kortom de in deze begroting gepresenteerde OZB tarieven moeten dan ook als voorlopig worden beschouwd.

2.1.5 Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De reinigingsrechten worden alleen geheven van objecten waar bedrijfsafval ontstaat. Afvalstoffenheffing wordt van huishoudens geheven, waarbij het niet uitmaakt of er daadwerkelijk afval aan de straat wordt gezet.

De tarieven voor 2025 worden ten opzichte van het niveau van 2024 verhoogd met de inflatiecorrectie. Daarnaast is een extra ophoging van de tarieven nodig. Deze stijging wordt veroorzaakt door een hogere indexatie van het dienstverleningsovereenkomst met DAR (5,48%) en de doorbelasting van Munitax (verzorgd heffing en invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrecht).

Voor de begroting 2025 worden de tarieven voor éénpersoonshuishoudens € 169,82 en voor meerpersoonshuishoudens en reinigingsrechten € 240,24. De prijs voor het ledigen in de ondergrondse container wordt € 1,10 per keer.

De ramingen van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing zijn volgens bestaand beleid voor 100% gerelateerd aan de ramingen van de lasten voor vuilafvoer en verwerking. De gemeente hanteert een voorziening om te voorkomen dat er te sterke schommelingen in de tarieven ontstaan.

Op basis van deze begroting dient een bedrag van € 20.895 te worden onttrokken aan deze voorziening.

Kostendekkendheid tarief afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De gemeente heeft een wettelijke inzamelingplicht voor het afval van huishoudens. De kostendekkendheid van het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten hiermee samenhangen. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan vallen hieronder.

Verder wordt de overhead naar rato berekend over de productieve uren en als opslag meegenomen. Daarnaast wordt over een deel van de kosten de BTW doorberekend. Bij de bepaling van de tariefstelling is het toegestaan om de compensabele BTW als kostenpost op te nemen, omdat gemeenten hiervoor gekort zijn in het gemeentefonds. Daarnaast worden de kosten voor het heffen van het reinigingsrecht en de afvalstoffenheffing (Munitax) doorbelast. Als laatste rekenen we ook 1/3 deel van de kosten voor straatreiniging en zwerfafval toe aan het aan de totale kosten voor afvalinzameling en -verwerking.

Gemeenten mogen op grond van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In de gemeente Druten is de afvalstoffenheffing voor 2025 volledig kostendekkend.

	(x € 1000)
Berekening kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	
Directe kosten taakveld 7.3 afval	1.826
Directe inkomsten taakveld 7.3 afval exclusief heffingen	-326
Netto kosten taakveld afval	1.500
<i>Toe te rekenen kosten en opbrengsten</i>	
Taakveld 0.4: Overhead	58
Taakveld 6.2: Kwijtschelding	65
Taakveld 2.1: Straatreiniging 1/3 deel	31
Taakveld 2.1: Zwerfafval 1/3 deel	25
Doorbelasting kosten Munitax	169
BTW	220
Mutatie met de voorziening	-21
Totale te dekken saldo	2.046
Opbrengst heffingen	2.046
Tekort/overschot	
Dekking	100%

2.1.6 Rioolheffing

Elke eigenaar van een onroerende zaak die direct of indirect is aangesloten op de riolering betaalt rioolheffing. Het uitgangspunt daarbij is een tarief dat 100% kostendekkend is. De kosten zijn ten opzichte van 2024 met 2,3% geïndexeerd. Daarnaast worden met ingang van 2025 de kosten van Munitax (heffing en invordering van de rioolheffing) in het tarief doorberekend. Om deze kostenstijging te dekken en de voorziening riolering op niveau te houden, dient het tarief voor 2025 ten opzichte van 2024 te worden verhoogd met € 20,00 naar € 272,00 per aansluiting (was € 252,00 in 2024).

Kostendekkendheid tarief rioolheffing

De kostendekkendheid van het tarief voor rioolheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten samenhangen met de instandhouding van het gemeentelijk rioolnetwerk. Hiervoor wordt geïnvesteerd in aanleg en vervanging en worden uitgaven gedaan voor het onderhoud. Dit beheer van rioleringen wordt risico-gericht uitgevoerd. Dat houdt in dat op hoofdlijnen planmatig wordt bepaald wanneer vervanging en onderhoud plaatsvindt, maar dat de daadwerkelijke uitvoering van het plan afhankelijk is van de noodzaak daartoe.

Naast de kosten voor onderhoud en vervanging worden ook kosten voor overhead aan de rioolheffing toegerekend. Dat gebeurt door een opslag op de toe te rekenen ambtelijke uren.

Daarnaast wordt 1/3 deel van de kosten voor het vegen van straten en pleinen aan de rioolheffing toegerekend. Dit omdat dat deel als bijdrage wordt gezien aan het schoonhouden van de rioleringen.

Ook wordt over een gedeelte van de kosten de BTW doorberekend. De reden dat deze

BTW toch mag worden toegerekend is dat deze extra bijdrage/heffing als compensatie dient voor een daarmee samenhangende onttrekking aan het gemeentefonds. Dit laatste gebeurt overigens al sinds 2003, zijnde het jaar waarin het Btw-compensatiefonds is ingevoerd. De kosten voor het heffen van de rioolheffing belasten we, zoals eerder aangegeven met ingang van 2025, ook door in de heffing.

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing (x € 1000)		2025
Directe kosten taakveld 7.2 riolering		1.768
Directe inkomsten taakveld 7.2 riolering exclusief heffingen		0
Netto kosten taakveld riolering		1.768
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
* Taakveld 0.4: Overhead		81
* Taakveld 2.1: Straatreiniging 1/3 deel		50
* Kosten Munitax		177
* BTW		246
Mutatie met de voorziening		61
Totaal per saldo af te dekken kosten		2.382
Opbrengst heffingen		-2.382
Tekort/overschot		0
Dekking		100%

Op grond van bovenstaande berekening is de conclusie dat de rioolheffing 2025 de kosten voor 100% dekt.

2.1.7 Hondenbelasting

Elke houder van een hond dient zich, na aanschaf, te melden, waarna een aanslag hondenbelasting volgt. Voor 2025 zijn de tarieven ten opzichte van 2024 verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,3%. Op basis daarvan bedragen de tarieven voor 2025 voor het houden van één hond € 95,16, voor elke volgende hond € 131,52 en voor een kennel € 443,16.

2.1.8 Lijkbezorgingsrechten

In 2025 wordt volstaan met een trendmatige aanpassing van de tarieven lijkbezorgingsrechten met 2,3%.

2.1.9 Legesverordening

Algemeen

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de Legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. De belastingplichtige is de aanvrager van de dienst dan wel ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Globaal onderscheiden we een drietal titels:

Titel 1. Algemene dienstverlening, waaronder burgerlijke stand, reisdocumenten, verkeer en vervoer;

Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning, waaronder

bouwactiviteiten, welstand, bestemmingswijzigingen;

Titel 3. Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn, waaronder horecavergunning, evenementenvergunning, kinderopvang.

Kostendekkendheid tarieven leges

De kostendekkendheid van de leges stellen we volgens de Gemeentewet vast op basis van de geraamde baten en lasten ter zake in de begroting 2025. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Anders gezegd mogen we over de gehele legesverordening geen 'winst' maken op de diensten en producten die wij aanbieden. Dit geldt niet voor de leges waar in de dienstverlening ook een rijksdeelcomponent van toepassing is. De verhoging van rijksleges worden dan volledig vertaald in de tariefstelling. Een aantal tarieven van leges is wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor paspoorten en rijbewijzen. Voor 2025 stijgen de legestarieven met de inflatiecorrectie van 2,3%. In de tabel hieronder is de kostendekkendheid van de leges per hoofdstuk nader uitgesplitst. Voor de diensten en producten waarvoor geen baten zijn geraamd in de begroting 2025, is geen kostendekkendheidspercentage vastgesteld.

Kostendekkendheid

Onderwerp legesverordening	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kosten dekkendheid
Hoofdstuk 1 - Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1 - Burgerlijke stand	5.837	7.630	6.607	10.936	54,48%
Paragraaf 1.2 - Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	164.951	70.006	60.603	218.360	73,88%
Paragraaf 1.3 - Rijbewijzen	26.082	52.887	35.829	92.254	80,36%
Paragraaf 1.4 - Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens					
Paragraaf 1.5 - Bestuursstukken					
Paragraaf 1.6 - Vastgoedinformatie					
Paragraaf 1.7 - Overige publiekszaken	3.058	972	842	3.926	80,60%
Paragraaf 1.8 - Gemeentearchief					
Paragraaf 1.9 - Bijzondere wetten		107.299	95.228	173.974	85,90%
Paragraaf 1.10 - Diversen					
Totaal hoofdstuk 1	199.927	238.794	199.109	499.450	78,30%
Hoofdstuk 2 - Omgevingswet					
Paragraaf 2.1 - Algemene bepalingen					
Paragraaf 2.2 - Voorfase		22.263	16.512	35.083	90,48%
Paragraaf 2.3 - Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	67.286	687.698	469.093	909.899	74,33%

Paragraaf 2.4 - Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed		803	595	896	64,09%
Paragraaf 2.5 - Milieubelastende activiteiten					
Paragraaf 2.6 - Lozingsactiviteiten					
Paragraaf 2.7 - Aanlegactiviteiten		2.617	1.941	2.404	52,74%
Paragraaf 2.8 - Overige activiteiten		193	143	248	73,81%
Paragraaf 2.9 - Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten					
Paragraaf 2.10 - Gelijkwaardigheid					
Paragraaf 2.11 - Overige tarieven					
Paragraaf 2.12 - Modaliteiten	44.000	10.596	7.859	59.890	95,89%
Paragraaf 2.13 - Vermindering					
Paragraaf 2.14 - Teruggaaf					
Totaal hoofdstuk 2	111.286	724.170	496.143	1.008.420	75,73%
Hoofdstuk 3 - Europese dienstenrichtlijn					
Paragraaf 3.1 - Horeca		600	476	1.073	99,72%
Paragraaf 3.2 - Seksbedrijven					
Paragraaf 3.3 - Winkeltijdenwet					
Paragraaf 3.4 - Organiseren evenement of markt		479	361	817	97,38%
Paragraaf 3.5 - Standplaatsen					
Paragraaf 3.6 - Huisvestingswet 2014 [en Wet goed verhuurderschap]					
Paragraaf 3.7 - In dit hoofdstuk niet benoemd besluit		160	127	179	62,37%
Totaal hoofdstuk 3		1.239	964	2.069	93,96%
Totaal	311.213	964.203	696.216	1.509.939	76,58%

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kosten dekkendheid
Kostendekking Hoofdstuk 1	199.927	238.794	199.109	499.450	78,30%
Kostendekking Hoofdstuk 2	111.286	724.170	496.143	1.008.420	75,73%
Kostendekking Hoofdstuk 3		1.239	964	2.069	93,96%
Kostendekking totale tarieventabel	311.213	964.203	696.216	1.509.939	76,58%

Toelichting geen 100% kostendekkendheid.

Zoals bovenstaande tabel laat zien zijn een aantal onderdelen momenteel niet volledig kostendekkend. Om dit te verbeteren, is een project gestart dat inzicht moet bieden in de processen rondom het verlenen van vergunningen en andere producten. Dit zal ons in staat stellen om de kostendekkendheid nauwkeuriger te bepalen en dichter bij het streven van 100% kostendekkende tarieven te komen.

Verder is het niet altijd mogelijk om volledige kostendekkendheid te bereiken. Bijvoorbeeld omdat het Rijk voor aantal producten, zoals rijbewijzen en reisdocumenten, maximale tarieven hanteert. Verder sluiten we zoveel mogelijk aan bij de tarieven in de regio.

2.1.10 Reclamebelasting

De gemeenteraad stelt ieder jaar de verordening reclamebelasting vast waardoor het heffen van reclamebelasting in het afgebakende centrumgebied (werkgebied van het SODC, vastgelegd op het kaartbeeld horende bij de vastgestelde Verordening met nr. 000888) mogelijk wordt.

Jaarlijks wordt deze verordening geactualiseerd.

Het tarief voor 2025 bedraagt:

1. Het vaste bedrag voor de reclamebelasting bedraagt per onroerend zaak € 150,00.
2. Voor zover de waarde van de onroerende zaak meer bedraagt dan € 76.000,00 wordt het in het vorige lid genoemde bedrag vermeerderd met een bedrag per € 1.000,00 waarde van € 1,80.
3. De reclamebelasting bedraagt maximaal per onroerende zaak € 475,00.

De ontvangsten minus de kosten gaan in de vorm van een subsidie naar Stichting Ondernemersfonds Druten Centrum (SODC).

2.1.11 Toeristenbelasting

Zoals uw raad op 27 juni 2024 heeft besloten, wordt met ingang van 2025 in de gemeente Druten de toeristenbelasting ingevoerd.

De opbrengsten uit deze belasting worden gerekend tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. De heffing geschiedt op basis van aangifte. Conform het besluit van uw raad hebben wij de tarieven gelijkgesteld aan die van de gemeente Wijchen.

Vanuit praktisch oogpunt en om te voorkomen dat de toeristenbelasting maar met een paar centen per jaar verhoogd gaat worden, stellen we voor om de tarieven ééns in de vijf jaar en dan voor het eerst weer met ingang van 2029 te verhogen. Dit op basis van de prijs index van het bruto binnenlands product over de alsdan verstreken jaren.

Op grond van het bovenstaande worden de navolgende toeristenbelastingtarieven met ingang van 2025 voorgesteld:

- per persoon per overnachting: € 2,00
- per persoon per overnachting op vaste standplaats: € 1,00
- per persoon per overnachting bij festivals: € 2,00

2.1.12 Tabel vergelijking tarieven 2025-2024

De volgende tabel geeft voor de belangrijkste belastingsoorten indicatief aan hoe de tarieven voor het begrotingsjaar 2025 zich verhouden ten opzichte van 2024.

Belastingsoort	Tarieven		Verhoging/verlaging in %
	2024	2025	
<i>Onroerendezaakbelastingen:</i>			
- eigenaren woningen	0,1071%	0,1156% *	7,9%
- eigenaren niet-woningen	0,2681%	0,2893% *	7,9%
- gebruikers niet-woningen	0,2097%	0,2263% *	7,9%
<i>Hondenbelasting:</i>			
- voor een eerste hond	€ 93,12	€ 95,16	2,3%
- voor een tweede hond	€ 128,64	€ 131,52	2,3%
- voor een kennel	€ 433,20	€ 443,16	2,3%
<i>Rioolheffing:</i>			
- per aansluiting	€ 252,00	€ 272,00	7,9%
<i>Reinigingsheffingen:</i>			
- éénpersoons huishouden	€ 150,31	€ 169,82	13,0%
- meerpersoons huishouden	€ 208,97	€ 240,24	15,0%
- eenmalige teruggave	- € 12,00	- € 0,00	
- reinigingsrechten	€ 208,97	€ 240,24	15,0%
- lediging in ondergrondse container	€ 1,05	€ 1,10	4,8%

* OZB tarieven zijn voorlopig. Er is nog geen rekening is gehouden met de waardeontwikkeling van de WOZ. Zie ook de toelichting bij paragraaf 2.1.4 Onroerendezaakbelastingen.

2.1.13 Gemeentelijke lastendruk

Hieronder is indicatief de gemiddelde lastendruk voor 2024 en 2025 weergegeven. Dit op basis van een gemiddelde woningprijs van € 375.000.

	Huurder Geen eigen woning		Eigenaar Met eigen woning met waarde van € 375.000	Eigenaar Met eigen woning met waarde van € 375.000
	2024	2025	2024	2025
Afvalstoffenheffing	€ 208,97	€ 240,24	€ 208,97	€ 240,24
20 vuilniszakken/ledigingen	€ 21,00	€ 22,00	€ 21,00	€ 22,00
Eénmalige teruggave (afv.hef.)	- € 12,00	-	- € 12,00	-
Rioolheffing	-	-	€ 252,00	€ 272,00
OZB eigenaar	-	-	€ 401,63	€ 433,50
Totaal	€ 217,97	€ 262,24	€ 871,60	€ 967,74

Op grond van bovenstaand overzicht kan worden geconcludeerd dat de lastendruk voor een huurder in 2025 ten opzichte van 2024 toe neemt met afgerond € 44,00 (+ 20%). De lastendruk voor een eigenaar met een eigen woning van € 375.000 neemt toe met afgerond € 94,00 (+ 11,0%).

2.1.14 Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet in staat is om de belastingaanslag te betalen kan onder bepaalde voorwaarden (afhankelijk van het netto besteedbaar (gezins-)inkomen en persoonlijke omstandigheden) (gedeeltelijke) kwijtschelding worden verleend. Dat kan alleen als het een aanslag betreft voor onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en hondenbelasting. De gemeente voert een actief beleid op het gebied van kwijtscheldingen. Burgers, aan wie structureel kwijtschelding wordt verleend, komen in aanmerking voor een vereenvoudigde kwijtscheldingsprocedure.

2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.1. Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de verplichting opgenomen om deze paragraaf in de begroting en de jaarrekening op te nemen. Wij vinden het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Op die manier is er voldoende ruimte en tijd om de risico's van nu te beheersen en om voor eventuele toekomstige risico's tijdig maatregelen te treffen.

De paragraaf weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen. Het vooraf inschatten van de risico's en daarmee omgaan is belangrijk voor de sturing van de organisatie en de verantwoording die we verschuldigd zijn aan onze inwoners.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te krijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is het weerstandsvermogen berekend. Dat is het vermogen van de gemeente om toekomstige financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering wordt aangetast.

2.2.2. Risicoprofiel

Een gemeente loopt, net als elke andere organisatie, risico's in de uitvoering van haar taken. Van een aantal risico's is bekend welke financiële gevolgen deze hebben en is het vrijwel zeker dat het feit zich zal voordoen (of voorgedaan heeft). De gemeente moet daarvoor voorzieningen treffen (artikel 44 BBV).

Bij een risico is het onbekend of het feit zich zal voordoen. In de ambtelijke organisatie is een inventarisatie gedaan van de mogelijke risico's die zich voor kunnen doen. Bij die inventarisatie zijn in totaal 76 risico's met financiële gevolgen benoemd.

Van elk risico is een inschatting gemaakt voor het mogelijke financiële nadelige effect en op basis van die inschatting is een top vijftien tot stand gekomen. Hierbij wordt de opmerking geplaatst dat het risicoprofiel een momentopname is. In een veranderende omgeving veranderen ook steeds de risico's. In de huidige risico inventarisatie zijn 80 risico's opgenomen.

In de hiernavolgende tabel worden de zestien risico's met de grootse financiële impact, alsmede het totaal van alle overige risico's in beeld gebracht.

Risico	Gevolg	Gewogen inschatting effect
Loonstijging CAO Gemeenten 2025	De loonstijging van de nieuwe CAO valt hoger uit dan het indexpercentage waarmee is gerekend in de begroting van de WDW.	340.500
Algemene uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot	Begrotingstekort, minder inkomsten dan geraamd. Bezuinigen dan wel belastingen verhogen.	262.500
Het tijdig uitvoeren van onderhoud aan wegen blijft achterwege	Grotere schade en vervanging moet eerder, dan wel wordt duurder. Meer risico op aansprakelijkheidstelling.	245.000
Uitlekken van vertrouwelijke informatie/ cyberrisico	Claims in verband met misbruik, alsmede imagoschade.	216.000
Overtreding AVG	Autoriteit persoonsgegevens legt na een onderzoek boete op.	160.000
Budget re-integratie is uitgeput	Minder uitstroom uit uitkering en geen nieuwe trajecten kunnen opstarten.	137.500
Kosten jeugdzorg	Kosten zijn hoger dan in de begroting aan budget is opgenomen.	105.000
Crisissituatie (ramp)	(Milieu)schade, herstelkosten en/of financiële claims door derden.	100.000
Grote calamiteit bij een bedrijf	(Milieu)schade, herstelkosten en/of financiële claims door derden.	100.000
Niet rechtmatig inkopen	Schadeclaims, vertraging / stagnatie, overeenkomst wordt ontbonden, opnieuw aanbesteden.	87.500
Middelgrote calamiteit bij een bedrijf	Juridische aansprakelijkheid, claims, inhuur specialisten voor onderzoek e.d.	87.500
MGR maakt aanspraak op deelnemers voor een extra bijdrage	Gemeente moet meer bijdragen aan MGR dan begroot.	86.500
Energielasten	Onzekerheid op de energiemarkt, met stijgende prijzen (budgetoverschrijding).	80.000
Wmo is een open-eindregeling	Financieel - Overschrijding van het budget.	45.000
Groot scala van allemaal kleinere risico's	Schade, tekort in de begroting, claims, etc.	860.000
Totaal ingeschat financieel risico		2.913.000

Tabel 1 Overzicht financiële risico's (in €)

2.2.3 Toelichting bepaalde risico's

Hieronder zijn een aantal specifieke of belangrijke risico's uitgelicht.

Loonstijging CAO Gemeenten 2025

In de gemeentelijke begroting wordt gerekend met de loonstijging zoals deze bekend is bij de samenstelling van de begroting 2025 van de WDW. Daarbij wordt voor het jaar 2025 rekening gehouden met een indexering van 5,8%. Het risico is aanwezig dat de loonstijging van de nieuwe CAO hoger uit valt dan het indexpercentage waarmee is gerekend in de begroting van de WDW.

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering wordt eerst twee jaar na afloop van het boekjaar definitief. De maatstaven die gebruikt worden bij de berekening van de algemene uitkering kunnen dus nog fluctueren.

Het tijdig uitvoeren van onderhoud aan wegen blijft achterwege

Het risico is dat wegen compleet worden vervangen. Ook kans op noodreparaties, toename van materiële aansprakelijkheidstelling, letselschade wegens achterstallig onderhoud, imagoschade gemeente door verslechtering wegen en toename van meldingen.

Uitlekken van vertrouwelijke informatie/ cyberrisico

Het risico is dat er claims komen ingeval van misbruik, bestuurlijke boete, imagoschade voor de gemeente.

Stijging renteomslagpercentage

Door mogelijk verder oplopende marktrente zal het rentomslagpercentage geleidelijk kunnen toenemen. In de begroting 2025-2028 is rekening gehouden met een renteomslagpercentage van 1,5%. Het risicobedrag is beoordeeld op basis van een stijging van de omslagrente met 0,5% tot 2% ($0,5 \times \text{boekwaarde activa ex. Grexen}$)

Prijsontwikkeling bouwkosten

Een internationaal tekort aan bouwmaterialen leidt tot grote bouwkostenstijgingen. Als gemeente lopen we onder andere een risico op hogere prijzen bij aanbestedingen. De onvoorspelbare markt zorgt ervoor dat het prijsverloop moeilijk is in te schatten. Het kan daardoor voorkomen dat de huidige budgetten niet meer toereikend zijn. Het risico van een 10 % stijging wordt berekend over het openstaand bedrag aan investeringen, voor 2026 en verder, rekenend houdend met een gemiddelde afschrijvingstermijn. Hierdoor valt de impact over een kortere tijd mee. Het risico staat onder kleinere risico's

Kosten crisisituatie (o.a. doorwerking corona, vluchtelingen)

Vorige jaren hebben we een risico benoemd door corona pandemie. Meerkosten voor de bedrijfsvoering, handhaving, sluitingen van sportzalen, theater en het zwembad waren voorbeelden hiervan. Ook de vluchtelingenstroom vanuit Oekraïne was als risico bij de gemeente Druten opgenomen. Inmiddels is duidelijk dat we afdoende zijn gecompenseerd

2.2.4. Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële middelen de gemeente nodig heeft om de risico's op te vangen. We gebruiken een risicosimulatie voor het berekenen van een passende reserve voor het opvangen van de risico's. Uitgangspunt hierbij is dat op basis van risicosimulatie sprake is van 75 tot 95% zekerheid dat de gemeente haar risico's opvangt. Op basis van een studie naar het verloop van grafieken van een aantal gemeenten kan het best een zekerheidsfactor van 90% gehanteerd worden.

De reden daarvoor is dat:

1. Niet alle risico's zich tegelijk en voor het maximale bedrag voordoen.
2. Voor een klein beetje meer zekerheid (niet 90% maar 95%) moet naar verhouding veel extra geld gereserveerd worden.

Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden opgevangen met een bedrag van € 2.913.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

2.2.6. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van alle middelen waarover de gemeente Druten beschikt als zich niet begrote kosten voordoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Schatting stand 1-1-2025
Algemene reserves	12.818
Reserve grondbedrijf	1.392
Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	6.607
Onbenutte belastingcapaciteit	792
Saldo onvoorzien	10
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	21.619

Tabel 2 Beschikbare weerstandscapaciteit

De algemene reserve en de reserve grondbedrijf zijn vrij aanwendbaar. Dat betekent dat er niet van tevoren vaststaat waar we het geld aan uitgeven. Omdat de risico's van het grondbedrijf worden meegenomen in het risicoprofiel, wordt de reserve grondbedrijf meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)

Van het totale bedrag aan bestemmingsreserves van € 8.161.700 wordt een bedrag van € 6.607.000 als vrij aanwendbaar aangemerkt. Na goedkeuring van de raad kunnen deze reserves worden ingezet voor het opvangen van risico's. Uitgangspunt is dat de reserves legaat van Cooth, conversie aandelen Vitens, kwel-beheersingssysteem en de afschrijvingsreserves Horssen en HOV knoop niet vrij aanwendbaar zijn. Hiervan weten we al dat er toekomstige uitgaven komen.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente nog heeft om extra opbrengsten te krijgen via belastingheffing. Op basis van de normering volgens artikel 12 Fvw (Financiële-verhoudingswet) bedraagt de onbenutte belasting-capaciteit van onze gemeente naar schatting € 792.000.

We berekenen de onbenutte belastingcapaciteit door de begrote belastingopbrengst af te trekken van de (maximale) belastingopbrengst die we hadden kunnen krijgen.

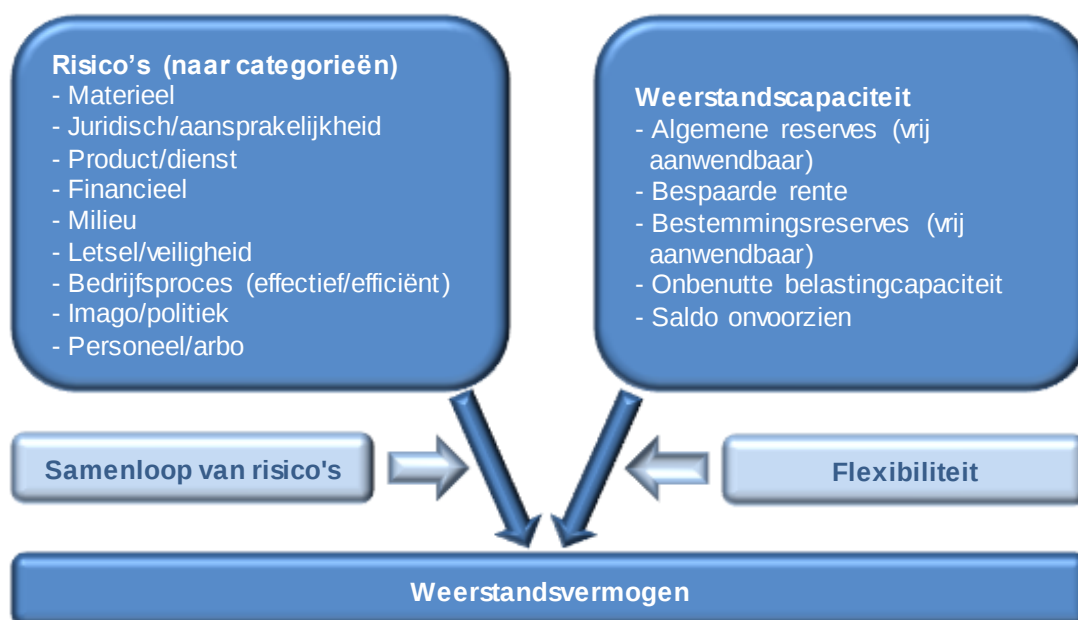
Deze ruimte doet zich alleen voor bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB). Het huidige beleid van de gemeente Druten is gericht op 100% kostendekking bij het tarief van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolrechten. Daarmee houden we dus geen ruimte over.

Saldo onvoorzien

De gemeente kiest ervoor om € 10.000 in de begroting aan te houden als buffer voor eenmalig onvoorziene uitgaven. Deze uitgaven moeten onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn.

2.2.7. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om toekomstige risico's op te vangen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, wordt de relatie gelegd tussen de financiële gevolgen van de risico's (gewenste weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide onderdelen wordt in het figuur hieronder weergegeven.

Figuur 1 Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Het is de taak van het bestuur om te zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Dat vraagt om duidelijke en toetsbare kaders voor concrete vragen zoals: hoeveel geld leggen wij opzij voor het opvangen van mogelijke financiële verliezen?

Is ons weerstandsvermogen voldoende?

Om te bepalen of ons weerstandsvermogen voldoende is kijken we naar hoeveel financiële middelen nodig zijn en hoeveel er beschikbaar is. De uitkomst van die deelsom is het weerstandsvermogen.

	Beschikbare weerstandscapaciteit	EUR 21.619.000	
Ratio weerstandsvermogen =	-----	=	-----
	Benodigde weerstandscapaciteit	EUR 2.913.000	7,42

In de Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen is bepaald dat de gemeente Druten voor de ratio weerstandsvermogen minimaal een waarderingscode "C" wil scoren. Dat komt neer op minimaal voldoende weerstandsvermogen.

De hiernavolgende normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het geeft een waardering van de berekende ratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Tabel 4 Weerstandsnorm

De ratio van de gemeente Druten valt in klasse A. Dat betekent dat ons weerstandsvermogen in 2025 uitstekend is.

2.2.8 Conclusies weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit valt lager uit dan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat betekent dat Gemeente Druten over voldoende reserves beschikt om met 90% zekerheid de risico's af te dekken.

In hiernavolgend overzicht zijn de ratio's van het weerstandsvermogen van de afgelopen jaren opgenomen. Het weerstandsvermogen is voldoende op peil.

Rapportagemoment	Verslag 2023	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Ratio weerstandsvermogen	9,69	5,01	6,16	7,42

Tabel 5 Verloop ratio weerstandsvermogen

Er zijn twee mogelijkheden om het weerstandsvermogen te beïnvloeden, namelijk door maatregelen te nemen voor die risico's en dus door die risico's te verminderen, dan wel door de reserves te vergroten (en dus te sparen). In de financiële begroting onder hoofdstuk 6.4 is de volgende tabel opgenomen:

(bedragen in € /- nadelig)

Verloop Algemene reserve 2025-2028 na verwerking exploitatie	2025	2026	2027	2028
Stand algemene reserve per 1 januari	12.817.569	11.954.649	9.269.961	6.812.801
Saldo exploitatie	-862.920	-2.684.688	-2.457.160	-2.401.709
Saldo Algemene reserve na verrekening saldo meerjarenbegroting	11.954.649	9.269.961	6.812.801	4.411.092

De tabel geeft aan dat ons weerstandsvermogen fors gaat dalen indien ombuigingen niet afdoende of in tijd worden gerealiseerd.

2.2.9 Financiële kengetallen

Bij ministeriële regeling is een aantal kengetallen vastgesteld. Doel van deze kengetallen is om te kunnen beoordelen hoe we als gemeente Druten het in financiële zin doen. De kengetallen geven de mogelijkheid om het financiële beleid te beoordelen en indien nodig aan te passen.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. De kengetallen moeten in samenhang en dus in relatie tot elkaar beoordeeld worden. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat en dat er dus maatregelen moeten worden getroffen.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in de financiële positie afgeleid uit het jaarverslag

2023, de begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2028.

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Netto schuldquote	57	103	88	105	99	94
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46	88	75	91	86	81
Solvabiliteitsratio	30	19	21	21	21	21
Structurele exploitatieruimte	1,16	0,65	-1,67	-4,21	-3,84	-3,66
Grondexploitatie	3	2	11	12	11	10
Belastingcapaciteit	92	76	97	97	97	97

Tabel 6 Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist voorzichtig moet zijn met investeren. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn, waardoor er minder geld over blijft voor onverwachte uitgaven.

Dit kengetal is het totaal van onze schulden (aangegane leningen en crediteuren) gedeeld door de inkomsten (totale baten).

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Netto schuldquote	57	103	88	105	99	94

Tabel 7 Verloop netto schuldquote

Volgens de provincie Gelderland is een netto schuldquote lager dan 90% voldoende.

Netto schuldquote (zonder alle door de gemeente verstrekte leningen)

Een hoge netto schuldquote hoeft niet altijd een probleem te zijn. Een oorzaak van een hoge netto schuldquote kan zijn dat veel van de geleende gelden worden doorgeleend. De rente en aflossingen worden dan voldaan door degenen aan wie deze leningen zijn verstrekt. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook zonder de door de gemeente verstrekte leningen berekend. Daarmee ontstaat inzicht in het deel van de leningen waarvan de rentelasten en aflossingen direct drukken op de eigen begroting.

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46	88	75	91	86	81

Tabel 8 Verloop netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Zoals te zien hebben de verstrekte leningen een aanzienlijke invloed op de netto schuldquote.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welk deel van onze bezittingen is betaald met spaargeld. In vaktermen is dat het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen. Een hoog aandeel van het eigen vermogen geeft aan dat de gemeente financieel gezond en flexibel is.

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Solvabiliteitsratio	30	19	21	21	21	21

Tabel 9 Verloop solvabiliteit

Volgens de provincie Gelderland ligt onze solvabiliteit met een ratio van 21 net binnen de norm middelmatig (tussen 20-50%). Een redelijk gedeelte van onze bezittingen is betaald met eigen geld. Maar het grootste gedeelte van onze bezittingen is betaald met geleend geld. Volgens de provincie Gelderland is bij 50% of meer eigen vermogen de solvabiliteit voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan of er financieel nog ruimte is voor nieuw beleid. Zolang op lange termijn de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven blijft er ruimte over, de zogenaamde structurele exploitatieruimte.

Incidentele baten, maar ook incidentele lasten worden bij deze berekening dus buiten beschouwing gelaten. Dat geldt in principe ook voor de stortingen en onttrekkingen aan reserves, tenzij deze van structurele aard zijn.

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Structurele exploitatieruimte	1,16	0,65	-1,67	-4,21	-3,84	-3,66

Tabel 10 Verloop structurele exploitatieruimte

Volgens de begroting 2025 en verder is de gemeente Druten onvoldoende (norm provincie Gelderland > 0%) in staat om voor langere tijd financiële tegenvallers op te vangen. Dit kengetal laat een sterke daling zien vanaf het jaar 2025.

Grondexploitatie

Als een gemeente veel geld heeft geïnvesteerd in de aankoop van gronden, kan dat risico's opleveren. Alle kosten van de grond moeten – in basis – worden terugverdiend via verkoop. Hoe langer het duurt voor de gronden worden verkocht, hoe groter de risico's zijn. Het kengetal geeft aan welk gedeelte van onze totale inkomsten is vastgezet in grondexploitatie.

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Grondexploitatie	3	2	11	12	11	10

Tabel 11 Verloop grondexploitatie

Ons aandeel in grondexploitatie neemt toe. Dit heeft onder andere te maken met de toename van jaarlijks € 500.000 wat beschikbaar is ten behoeve van strategische aankopen. Daarnaast wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. De komende jaren is voorzien dat het aandeel van de grondexploitatie weinig risico's oplevert voor de financiële positie van onze gemeente (norm provincie Gelderland < 20%).

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Een gemeente heeft de ruimte om belastingen te verhogen. Deze belastingen zijn voor onze inwoners woonlasten. Het gaat om de OZB (onroerende zaakbelasting), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Daarbij is de OZB voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst.

Het kengetal geeft aan hoeveel procent van het landelijke gemiddelde de woonlasten van de gemeente Druten zijn.

Begroting jaar 2025 Kengetallen (in %)	Verslag 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Belastingcapaciteit	92	76	97	97	97	97

Tabel 12 Verloop belastingcapaciteit

De gemeente Druten scoort minder dan 100%. Dat betekent dat onze inwoners minder belasting betalen dan het landelijk gemiddelde. We hebben dus ten opzichte van dat landelijke gemiddelde nog een mogelijkheid om de belastingen te verhogen en daarmee onze inkomsten te verhogen.

Kengetallen provincie Gelderland

De provincie Gelderland heeft de kengetallen opgenomen in een databank en er zijn in overleg met het Ministerie van BZK en de andere provincies signaleringswaarden vastgesteld waaraan de kengetallen kunnen worden getoetst. Daarbij kan categorie A als minst en categorie C als meest risicovol worden bestempeld.

In onderstaand overzicht zijn de kengetallen en categorieën inzichtelijk gemaakt.

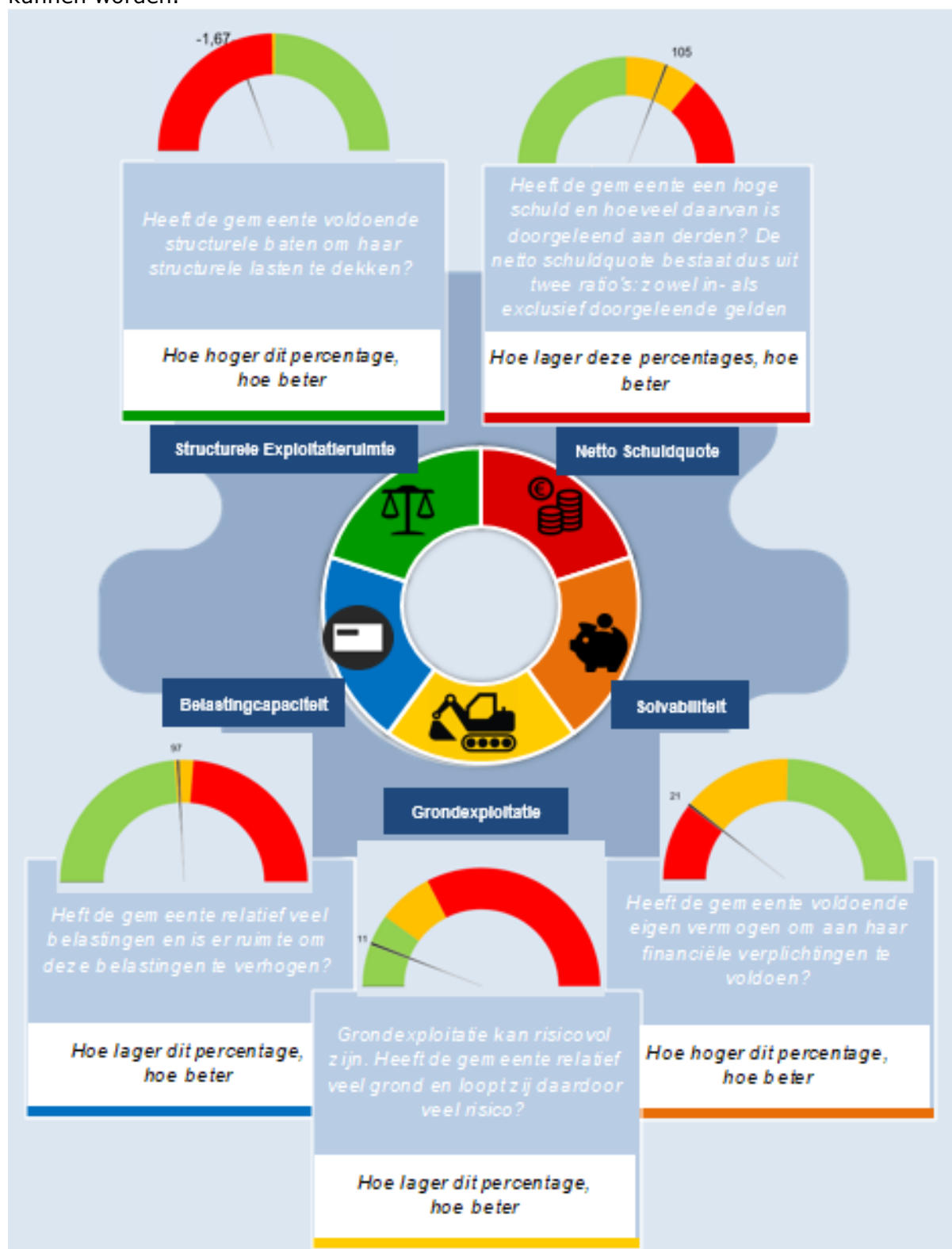
Kengetallen (in %)	Begroting 2025	Categorie A	Categorie B	Categorie C
* Netto schuldquote	88	< 90	90 - 130	> 130
* Netto schuldquote gecorrigeerd	75	< 90	90 - 130	> 130
* Solvabiliteitsratio	21	> 50	20 - 50	< 20
* Structurele exploitatieruimte	-1,67	> 0	0	< 0
* Grondexploitatie	11	< 20	20 - 35	> 35
* Belastingcapaciteit woonlasten	97	< 95	95 - 105	> 105

Zoals de tabel laat zien, is de gemeente Druten nog financieel gezond. Echter het meerjarenperspectief staat onder druk. Ratio's verslechteren gezien onze exploitatietekorten. Als meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie.

Het weerstandsvermogen geeft aan dat we nog uitstekend in staat zijn om toekomstige risico's af te dekken.

Met de belastinginkomsten blijft de gemeente Druten onder het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat in samenhang met de onbenutte belastingcapaciteit, zoals benoemd bij de beschikbare weerstandscapaciteit, er nog ruimte is voor het genereren van inkomsten.

In het onderstaande overzicht is kort weergegeven hoe de kengetallen geïnterpreteerd kunnen worden.

2.2.9 Geprognosticeerde balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Balans per 31 december (x € 1.000)

ACTIVA		Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Vaste activa	Rekening	Begroting *	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Immateriële vaste activa	90	77	64	51	39	26	
Materiële vaste activa	58.039	72.926	73.437	73.672	72.681	71.949	
* Investeringen economisch nut	53.420	64.440	64.320	62.330	59.990	57.954	
* Investeringen OR maatschappelijk	4.619	8.486	9.117	11.342	12.691	13.995	
Financiële vaste activa	8.866	8.798	9.316	8.884	8.496	8.300	
* Deelnemingen	444	1.093	1.494	1.494	1.494	1.494	
* Uitgezeette leningen	7.372	7.705	7.822	7.390	7.002	6.806	
* Overige uitzettingen	1.050	0	0	0	0	0	
Totaal vaste activa	66.995	81.802	82.817	82.607	81.215	80.275	
Vlottende activa							
Voorraad (gronden)	1.596	1.000	7.606	7.001	6.606	6.185	
Uitzettingen	8.714	7.346	8.714	8.714	8.714	8.714	
* Vorderingen openbare lichamen	7.514	4.343	7.514	7.514	7.514	7.514	
* Schatkist	0	1.737	0	0	0	0	
* Overige vorderingen	1.200	1.266	1.200	1.200	1.200	1.200	
Liquide middelen	191	138	138	138	138	138	
* Kassaldi	3	2	3	3	3	3	
* Bank, giro en rekening courant	188	191	188	188	188	188	
Overlopende activa	3.647	5.430	5.430	5.430	5.430	5.430	
Totaal vlottende activa	14.148	13.914	21.888	21.283	20.889	20.467	
TOTAAL GENERAAL	81.143	95.716	104.705	103.891	102.104	100.742	

* Op basis van meerjarenbegroting 2024-2027

Balans per 31 december (x € 1.000)

PASSIVA		Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
	Rekening	Begroting *	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<u>Vaste passiva</u>							
Eigen vermogen	24.244	18.131	21.645	21.549	21.345	21.141	
• Algemene reserve	16.194	11.191	12.818	12.818	12.818	12.818	
• Bestemmingsreserves	0	0	0	0	0	0	
- Voor egalisatie van tarieven	614	595	576	534	492	450	
- Afschrijvingsreserves	5.521	6.345	8.251	8.198	8.035	7.873	
- Overige bestemmingsreserves	1.915						
• Nog te bestemmen resultaat							
Voorzieningen	5.034	4.526	5.020	5.081	5.479	5.984	
• t.b.v. verplichtingen en verliezen	2.512	2.941	2.304	2.197	2.092	1.988	
• t.b.v. egalisatie van kosten	2.522	1.585	2.716	2.884	3.387	3.996	
Vaste schulden looptijd 1 jaar of langer	33.404	64.957	63.298	62.516	60.537	58.873	
• Onderhandse leningen	33.400	33.400	33.167	28.233	23.300	18.700	
• Waarborgsommen	4	10	10	10	10	10	
• Financieringstekort	31.547	30.121	30.121	34.273	37.227	40.163	
Totaal vaste passiva	62.682	87.614	89.962	89.146	87.361	85.998	
<u>Vlottende passiva</u>							
Netto vlottende schulden korter 1 jaar	10.372	3.730	10.372	10.372	10.372	10.372	
• Bank- en giroaldi	7.500	140	7.500	7.500	7.500	7.500	
• Overige schulden	2.872	3.590	2.872	2.872	2.872	2.872	
Overlopende passiva	8.089	4.372	4.372	4.372	4.372	4.372	
Totaal vlottende passiva	18.461	8.102	14.744	14.744	14.744	14.744	
TOTAAL GENERAAL	81.143	95.716	104.706	103.890	102.105	100.742	

* Op basis van meerjarenbegroting 2024-2027

2.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

2.3.1 Algemeen

De gemeente Druten is 4.246 hectare groot, waarvan een groot deel bij de gemeente als openbare ruimte in beheer is. In deze ruimte vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

Het beleid van de gemeente Druten voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Beleidsplan Water en Riolering, vastgesteld door gemeenteraad in 2022;
- Beleidsnota Openbare Verlichting, vastgesteld in 2009;
- Landschapsontwikkelingsplan (2007 – 2017) en uitvoerings- en financieringsplan 2007;
- IBor-plan 2024-2027
- Groenbeleidsplan vastgesteld in 2004;
- Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen, laatst herzien in 2024 voor de gemeentelijke gebouwen en gebouwen waar de gemeente een onderhoudsverplichting heeft;
- Reserves en voorzieningen, jaarlijks geactualiseerd bij de begroting.

Ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen kan ervoor worden gekozen om de uitgaven jaarlijks in de exploitatie te ramen en te realiseren. Dit is het geval bij de uitgaven voor wegen, groenonderhoud en de openbare verlichting. Voor de riolering en het gebouwenonderhoud zijn de jaarlijkse uitgaven sterk wisselend, maar wel meerjarig voorzienbaar.

Integraal beheer openbare Ruimte (IBor)

In 2023 is het nieuwe IBor-plan voor de periode 2024-2027 vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud van de diverse assets in de openbare ruimte. In onderstaande tabel staan per discipline de beheerniveaus weergegeven voor de zichtbare openbare ruimte.

Tabel 27: Beheerniveaus Openbare Ruimte

Beheercategorie	Centrum	Bedrijventerrein	Buitengebied	Woongebied	Ontsluitingswegen
Bomen	B	C	C	C	C
Groen	B	C	C	B	C
Gazon	B	C	C	B	C
Grasbermen	B	C	C	C	C
Verharding	B	C	C	B	B
Meubilair	B	C	C	B	B
Reiniging	B	C	C	B	C
Onkruid opverh.	B	B	B	B	B
RioleringenWater	B	C	C	B	C
Kunstwerken	B	C	C	B	C

Onderstaand een korte beschrijving wat er verstaan wordt onder een bepaald kwaliteitsniveau.

A+= Zeer hoog: netjes, visitekaartje, perfecte uitstraling, veilig en veel gebruiksgemak

A = Hoog: netjes, hoge beeldkwaliteit, functioneel

B = Basis: netjes, functioneel, veilig en voldoende gebruiksgemak

C = Laag: functionaliteit staat voorop, instandhouding, waarborging veiligheid en afscherming

* Afspraak is dat het machinale groenonderhoud van bermen op niveau C wordt uitgevoerd en dat we voor het handmatig groenonderhoud, dat we zelf met inzet van de sw en mensen met een baanindicatie uitvoeren niveau B hanteren.

Het huidige bestek machinaal groenonderhoud is in 2023 opnieuw aanbesteed voor de periode 2024-2026.

Naast het IBOR-plan wordt er ook hard gewerkt aan het opstellen van geactualiseerde beheerplannen voor de diverse disciplines met daarin actuele overzichten van de arealen en kosten. In 2023 is hiervan het beleids-/beheerplan Water en riool afgerond. Voor het boombeheerplan staan we nu aan de start, naar verwachting wordt het in 2025 afgerond. Duidelijk is al wel dat dit een structurele kostenuitzetting met zich mee zal brengen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Klanttevredenheidsonderzoek	-	7.0	7.0	7.0
Aantal klachten	2.217	2.500	2.500	2.500
Aantal burgerparticipatiecontracten	28	30	35	35
Afhandeling meldingen buiten normtijd	32%	25%	20%	20%
Aantal ontevreden melders	3%	3%	3%	3%

Financiële aspecten /Uitvoeringsprogramma

Voor het opstellen en de afstemming van de verschillende civiel- en cultuurtechnische projecten hanteren we een integrale planning. In deze planning zijn zowel de wegen, de riolering, kunstwerken, openbare verlichting als groenprojecten opgenomen. Deze planning wordt jaarlijks opgesteld.

Voor de diverse disciplines zijn structurele jaarbudgetten beschikbaar, die de gewenste beheerniveaus garanderen. Om de kosten gelijkmatig in de tijd te spreiden zijn reserves gevormd. De onderscheiden posten binnen de openbare ruimte worden hieronder toegelicht.

2.3.2 Wegbeheer

In de gemeente Druten ligt een totaal oppervlak van circa 1,34 miljoen m² aan verhardingen. Van het totale areaal bestaat 52,7% uit asfaltverharding, 46,5% uit elementenverharding (klinkers, tegels, etc.), 0,4% uit betonverharding en 0,4% uit overige verhardingen (met name onverhard en semi-verharding).

De trend van de technische kwaliteitsontwikkeling van de verhardingen laat zien dat de kwaliteit van alle verhardingen tot 2013 stabiel was en zich rond de ondergrens van kwaliteitsniveau B (Basis) bevond. Mede als gevolg van de gemaakte keuzes in het wegenbeleidsplan 2014-2024 is de kwaliteit echter teruggelopen naar een kwaliteitsniveau C (Laag).

In 2018 is het budget voor onderhoud wegen structureel opgehoogd. Uitgangspunt is dat voor asfaltverhardingen een onderhoudsniveau B en voor elementenverhardingen een onderhoudsniveau C geldt. Sinds 2017 stellen we jaarlijks een wegenplan op om het

beschikbare budget zo efficiënt mogelijk in te zetten zodat we aan het hiervoor benoemde kwaliteitsniveau voldoen.

Vanaf 2025 is het nieuwe IBOR-plan 2025-2028 van toepassing. Nieuw hierin is dat er ook structureel en jaarlijks geld beschikbaar is gesteld voor vervangingen.

In 2025 stellen we voor om onderstaande werkzaamheden uit te voeren:

<u>Plaats</u>	<u>Onderhoud</u>		<u>Werkzaamheden</u>
Druten	De Hoeven	€ 50.000	Voetpad en goten herstellen
Druten	Mr van Coothstraat	€ 52.000	Vervangen deklaag asfalt
Druten	Noord Zuid fietspaden	€ 20.000	Herstellen schades asfalt
Druten	Van Heemstraweg	€ 170.000	Vervangen deklaag asfalt
Druten	Scharenburg fietspaden	€ 10.000	Herstellen schades asfalt
Druten	Waalbandijk	€ 131.000	Vervangen deklaag en herstel schades
Horssen	Langesteeg	€ 150.000	Vervangen deklaag en herstel bermen
Horssen	Oostweg	€ 100.000	Vervangen deklaag en herstel bermen
Gemeente	Klein onderhoud	€ 30.000	
	Totaal	€ 713.000	

<u>Plaats</u>	<u>Vervanging</u>		<u>Werkzaamheden</u>
Afferden	Disterbergseweg	€ 200.000	Vervangen verharding + fundering
Afferden	Schoolstraat	€ 170.000	Vervangen verharding + fundering
Deest	Kloosterhof	€ 114.000	Vervangen verharding + fundering
Druten	Kattenburg	€ 82.000	Vervangen verharding + fundering
Druten	Scharenburg	€ 50.000	Vervangen rammelstrook rotonde
Horssen	Meleveldsestraat	€ 112.000	Vervangen verharding + fundering
	Totaal	€ 728.000	

2.3.3 Civiele kunstwerken

Beleidskader

Afgelopen jaren is het onderhoud aan de kunstwerken uitgevoerd op basis van calamiteiten. Vanaf 2025 worden de kunstwerken meegenomen in het IBOR plan 2025-2028. Kleinschalig onderhoud en reparaties worden uitgevoerd vanuit de werf.

Grootschalige vervangingen nemen wij mee in het JUP. Voor 2025 gaan we de damwand vervangen in het Hertenpark in Druten. Deze is kapot en verzakt. Op dit moment staan er hekken bij om de veiligheid te waarborgen.

<u>Plaats</u>	<u>Vervanging</u>		<u>Werkzaamheden</u>
Druten	Hertenpark	€ 30.000	Vervangen damwanden
	Totaal	€ 30.000	

Financiële aspecten

Investerings in civiele kunstwerken betreffen maatschappelijk nut en worden geactiveerd en afgeschreven. Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten in de begroting. Hieraan gekoppeld hebben we de egaliseringsreserve voor onderhoud van wegen en civiele kunstwerken welke een egaliserend karakter heeft over de jaren.

Achterstallig onderhoud

In 2024 is het voetgangersbruggetje aan de Van Delenshof vervangen. Deze financiële middelen zijn via een apart college- en raadsvoorstel geregeld.

2.3.4 Rioleringen

De gemeente Druten heeft circa 117 kilometer vrijval riolering in beheer. Verder heeft de gemeente onder andere ca. 45 km drukrioleringsleiding, ca. 240 drukrioleringsunits, 9 bergbezinkvoorzieningen, ca. 8.350 stuks straat- en trottoirkolken, 27 stuks rioolgemalen, 6 vuilafscheider en 3 IBA's in beheer.

In 2022 is een geactualiseerd Beleidsplan water en riolering (voorheen GRP) vastgesteld door de gemeenteraad. In dit plan zijn per waterzorgplicht (afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater) de beleidsuitgangspunten vastgelegd. Een van de uitgangspunten in dit plan is om het beleid ten aanzien van riolering en water zoveel mogelijk gelijk te schakelen met de gemeente Wijchen. Daarnaast werken we aan het verder implementeren van risico bewust beheer. Deze methode wordt verder uitgewerkt en doorgevoerd in de diverse operationele plannen.

Baggeren watergangen

In 2022 is het baggerplan 2022-2038 en beschoeiingsplan 2022-2030 vastgesteld. De gemeente beheert ca. 84 km aan watergang. Hiervan is ca 16 km B-water en 67 km C-water. De resterende 1 km. is niet gecategoriseerd, hier gaat daarbij om overige waterpartijen als vijvers, poelen, havens enz.

Vanwege toenemende regelgeving stijgen de kosten van voorbereiding. Het gaat hierbij om aanvullende regelgeving inzake explosieven. Hierdoor dienen de risico's bij ieder baggerproject vooraf in beeld gebracht worden. Dit brengt extra kosten met zich mee.

Koppeling wegen- en rioolbeheer

Om onderhoudswerkzaamheden aan de wegen en de riolering integraal uit te kunnen voeren dient constant een interactie plaats te vinden tussen het wegbeheer en het rioolbeheer om zodoende kapitaalvernietiging tegen te gaan. Zo kan het zijn dat herbestreringen naar voren worden gehaald of uitgesteld om deze werkzaamheden in combinatie met rioolvervangingen uit te voeren. Dit geldt tevens voor vervangingswerkzaamheden van het riool. In 2024 zijn er vanuit beheer en onderhoud geen overlappende projecten uitgevoerd. Het onderhoudsplan wordt opgesteld op basis van uitgevoerde inspecties. De onderhoudsmaatregelen worden geformuleerd in lijn met het risico bewust beheer.

2.3.5 Openbaar groen

Het onderhoud van het openbaar groen is deels uitbesteed en wordt deels in eigen beheer uitgevoerd. Een aannemer verricht de machinale onderhoudswerkzaamheden zoals het grasmaaien, onkruidbestrijding op verhardingen en vegen van wegen. Met inzet van sw-medewerkers en mensen uit de UWV kaartenbakken voeren we zelf het handmatige groenonderhoud uit zoals schoffel- en snoeiwerkzaamheden.

Burgerparticipatie groen

Met bewoners worden in 2025 op diverse locaties de beplanting kleinschalig gerenoveerd in combinatie met herstel van plantvakken. Daarnaast voert wijkbeheer, op verzoek van bewoners uit de wijken, kleine vervangingen van beplanting uit.

Drutens bosje

In het kader van bewonersparticipatie zet de aannemer bij het onderhoud van het bosje vrijwilligers in. Daarnaast wordt het toezicht op het gebruik van het Drutens Bosje ondersteund door een groep vrijwilligers die daarvoor door de gemeente is aangesteld en wordt gefaciliteerd. Deze groep voert ook enkele lichte onderhoudswerkzaamheden uit. In het Drutens Bosje is groot onderhoud uitgevoerd aan de paden, de speeltoestellen en aan de bomen. In 2024 is er wederom van essen geconstateerd in verband met essentaksterfte.

Bomenonderhoud

Handhaven duurzaam bomenareaal: We kappen planmatig bomen in het buitengebied die bekend staan als bomen met verhoogd risico. In het verleden zijn meerdere exemplaren omgewaaid, afgebroken en/of breken er regelmatig zware takken uit de bomen. De gemeente is aansprakelijk voor de gevolgen daarvan.

Daarnaast vraagt het continue bijsturen vanwege ziekten en plagen om ad-hoc oplossingen. Met name uitval door Essentaksterfte en Kastanjabloedingsziekte vraagt om sturing buiten de planning om.

Onderhoudstoestand bomen: We hebben de afgelopen jaren extra ingezet op het inlopen van achterstallig onderhoud in ons bomenareaal. Het onderhoud is via een bestek uitbesteed. We maken grote stappen, maar op dit moment is er nog steeds sprake van achterstallig onderhoud. Daardoor lopen we aansprakelijkheid risico's. In 2024 is de achterstand nog niet verder ingelopen.

Vanaf 2025 is het nieuwe IBOR-plan 2025-2028 van toepassing. Nieuw hierin is dat er ook structureel en jaarlijks geld beschikbaar is gesteld voor vervangingen.

In 2025 stellen we voor om onderstaande werkzaamheden uit te voeren:

<u>Plaats</u>	<u>Vervanging</u>	<u>Werkzaamheden</u>
Druten	De Hoeven € 20.000	Vervangen bomen
	De Hoeven € 20.000	Vervangen beplanting
Horssen	Oostweg € 40.000	Vervangen bomen
Horssen	Vissersweg € 20.000	Vervangen bomen
Diverse locaties	Vervanging bomen (ziekten) € 50.000	Vervanging bomen
	Totaal € 150.000	

Speelvoorzieningen

Voor de speelvoorzieningen is het structurele onderhoud doorgezet. In 2023 onderzochten we of de inrichting van de speelterreinen nog wel voldoet aan de landelijke richtlijnen en voorschriften van de NVWA. Er werd ook gekeken naar de kwaliteit van de ondergronden, de hekwerken en de speeltoestellen. Er worden scenario's uitgewerkt voor de instandhouding en vervanging van speelplekken. Het inzichtelijk krijgen van de bijbehorende financiële consequenties is hiervan een onderdeel. Eind 2023 was het concept speelruimteplan gereed en deze is in 2024 ter besluitvorming voorgelegd. Voor vervanging van toestellen is geen (structureel) budget. Een inhaalslag voor het vervangen van toestellen is noodzakelijk en zal na invoering van het nieuwe speelruimteplan planmatig worden opgepakt.

2.3.6 Openbare verlichting

In 2009 is het "Beleidsplan Openbare Verlichting 2009-2018" vastgesteld.

Om een beeld te krijgen op welke manier het openbare verlichtingsnet van de gemeente nog meer duurzaam gemaakt kan worden is er in 2019 een uitgebreide inventarisatie en

inspectie uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn verwerkt in een vervangingsplan dat begin 2021 is aangeboden aan de gemeenteraad. In 2021 zijn deze plannen nader uitgewerkt en aanbesteed. In 2022 en 2023 is een start gemaakt om conform dit plan ca. 540 armaturen vervangen door energiezuinige ledverlichting. Voor 2024 zijn er financiële middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van een nieuw beleids- en beheerplan OVL. Centraal in dit plan zal staan het (versneld) vervangen van alle resterende conventionele lampen door Led verlichting, de reductie in energieverbruik en het tegen gaan van zgn. lichtvervuiling. Helaas is het niet gelukt in 2024 dit plan te realiseren.

We verlichten de openbare ruimte nu nog conform de richtlijn ROVL 2011. Naast het vervangen van bestaande armaturen doen we in het nieuwe beleidsplan ook voorstellen hoe om te gaan met verlichting bij nieuwbouw en reconstructies. Het uitgangspunt zal daarbij zijn "Donker waar mogelijk, licht waar nodig"

2.3.7 Gemeentelijk vastgoed

Onderhoud gemeentelijk vastgoed

Voor het gemeentelijke vastgoed wordt periodiek een Meerjaren Onderhouds Plan(MJOP) opgesteld. Dit MJOP geeft inzicht in het te verwachten onderhoud en de kosten van het onderhoud voor het gemeentelijk vastgoed. Op 27 juni 2024 heeft de gemeenteraad van Druten ingestemd met het herijkte "MJOP gemeentelijk vastgoed 2024 – 2029" en zijn de financiële middelen daarvoor gereserveerd.

De gebouwen worden conform de NEN2767 in onderhoudsconditie 3 (redelijke onderhoudstoestand) gehouden, dit betekent als een gebouwdeel op conditie 4 (matige onderhoudstoestand) wordt aangetroffen dat er actie wordt ondernomen om dit te herstellen.

Naast de gebouwen is team Beheer Gemeentelijk Vastgoed ook verantwoordelijk voor het in stand houden van de diverse kunstobjecten verspreid over de gemeente. Deze kunstobjecten zijn onderdeel van het MJOP.

Onderhoud in 2025

Ieder jaar wordt er geschouwd of de geplande onderhoudsactiviteiten ook daadwerkelijk noodzakelijk zijn. Zijn de onderhoudsactiviteiten niet direct noodzakelijk dan worden de activiteiten doorgeschoven. Omgekeerd komt het ook voor dat onderhoudsactiviteiten eerder uitgevoerd moeten worden. Om de overlast voor de gebruikers te beperken worden zoveel mogelijk onderhoudsactiviteiten gebundeld en tegelijkertijd uitgevoerd, eventueel met andere benodigde aanpassingen. Op deze manier wordt er voor ieder jaar een jaarplan gemaakt. In Q4 2024 wordt het jaarplan voor 2025 gemaakt.

Verduurzaming

Het vastgoed van gemeenten valt onder de doelen uit het Klimaatakkoord voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. De vereiste CO2-reductie voor ons gemeentelijk vastgoed bedraagt 49% in 2030 en 95% in 2050. Voor gemeenten betekent de opgave van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed dat zij als gebouweigenaar een routekaart opstellen met daarin de eigen aanpak van de verduurzaming van de vastgoedportefeuille tot 2050. We verwachten de routekaart in Q2 2025 aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen inclusief de financiële impact daarvan.

2.4 Paragraaf financiering

2.4.1 Algemeen

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is het bevorderen en transparant maken van het financieringsbeleid. De belangrijkste middelen om die transparantie te bevorderen zijn het opstellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. In de begroting worden de plannen op het gebied van financiering en treasury toegelicht en in de jaarrekening wordt ingegaan op de bereikte resultaten. Hieruit zal ook moeten blijken dat de financieringsactiviteiten zijn uitgevoerd conform het treasurystatuut en de Wet Fido.

2.4.2 Doelstellingen van het treasurybeleid

De belangrijkste doelstellingen van het treasurybeleid zoals deze zijn vastgelegd in het Treasurystatuut zijn:

- Het verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities (financierings- en beleggingsfunctie);
- Het zoveel mogelijk beschermen van de gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals rente-, koers-, krediet-, valuta- en liquiditeitsrisico (risicomanagementfunctie);
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheersen van de geldstromen en financiële posities;
- Het opzetten en onderhouden van een goede en efficiënte financiële infrastructuur voor het beheer van de geldstromen en posities;

Middels het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad een mandaat af aan het college van burgemeester en wethouders om de in de financieringsparagraaf voorgestelde transacties ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Het college mandateert de functionarissen van het domein Bedrijfsvoering met inachtneming van het bepaalde in het treasurystatuut om binnen de kaders van de financieringsparagraaf in de begroting en eventuele bijstellingen over te gaan tot het afsluiten van de feitelijke transacties.

2.4.3. Uitgangspunten risicobeheer

Voor risicobeheer gelden als algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen.
- Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij de schatkist van het Rijk.

2.4.4 Ontwikkelingen 2025

BBV rentetoerekening

De Commissie BBV heeft een "notitie rente" geschreven met bepalingen en richtlijnen. In de notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van de notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze over rente door gemeenten. De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie op te nemen. De werkelijke rentekosten in 2025 die centraal op taakveld 0.5 (Treasury) vermeld staan worden met behulp van een renteomslag van 1,5% toegerekend aan de betreffende taakvelden. Er wordt jaarlijks met een vaste omslagrente gerekend voor alle activa op basis van de werkelijke rentelasten. Dit vaste omslagrentepercentage mag niet hoger zijn dan de rente die wordt betaald over externe financiering, met een afwijking van maximaal 0,5%. Voor de begroting 2025 is het omslagrentepercentage bepaald op 1,5%.(2024: 0,75%).

Stijgend renteomslag percentage

De oplopende marktrente in de afgelopen twee jaar komt tot uitdrukking in het te hanteren renteomslagpercentage voor de begroting 2025. Het te hanteren renteomslagpercentage in 2025 is gestegen naar 1,5%. Dit is mede afhankelijk van de te

betalen rente in 2025 op onze langlopende financieringsbehoefte. Thans is onze financieringsportefeuille van € 38,6 miljoen tegen een gemiddelde rentelast van 1,19% gefinancierd.

In het volgende overzicht wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening 2025			2025
a.	Rentelasten over de korte en lange financiering		872.462
b.	Externe rentebaten		-56.458
	Totaal door te rekenen externe rente		816.003
c1.	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-26.120	
c2.	Rente projectfinanciering	n.v.t.	
	Subtotaal		-26.120
	Saldo door te berekenen externe rente		789.884
d1.	Rente toegerekend aan het eigen vermogen (n.v.t.)		0
d2.	Rente toegerekend aan voorzieningen		0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		789.884
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,50%)		909.720
f.	Renteresultaat Taakveld Treasury		119.836

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren voor decentrale overheden is sinds 2013 wettelijk verplicht. Dit betekent dat decentrale overheden hun tegoeden verplicht moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. De redenen voor deze maatregel zijn het verminderen van de risico's van uitzettingen van overtollige middelen door decentrale overheden en het verlagen van de EMU-schuld van Nederland. Met ingang van 1 juli 2021 is de hoogte van het minimale drempelbedrag wat buiten de schatkist mag worden aangehouden, aangepast naar € 1.000.000. Dagelijks worden in Druten aan het einde van de dag alle overtollige middelen boven het intern aangehouden drempelbedrag van € 500.000 afgeroomd en gestort in de schatkist. De rentevergoeding voor overtollige middelen bij de schatkist bedraagt medio augustus 2024 3,62%.

Toekomstige financieringsbehoefte

Onze financieringspositie wordt in 2025 met name beïnvloed door investeringen die plaats vinden. Voor een nadere toelichting op het investeringsvolume dat in de begroting 2025-2028 is opgenomen verwijzen wij u naar paragraaf 6.1 (*investeringsvolume 2025-2028*).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende leningen (< 1 jaar) gefinancierd zijn. De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd om risico's te beperken bij het aantrekken van geld op korte termijn. Voor Druten bedraagt de kasgeldlimiet in 2025 afgerond € 6.000.000. De liquiditeitenontwikkeling wordt voortdurend gevolgd. Indien de kasgeldlimiet in 2024/5 structureel dreigt te worden overschreden, worden aanvullende maatregelen genomen door het aantrekken van liquiditeiten met een looptijd langer dan één jaar. Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente voor langlopende leningen, streven we naar maximale benutting van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Via de renterisiconorm worden de renterisico's op de vaste schuld ingekaderd. De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen van leningen met een looptijd langer dan 1 jaar samen maximaal 20% van het begrotingstotaal mogen zijn. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen.

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. Als gevolg van deze norm werkt een rentestijging op de kapitaalmarkt slechts gedeeltelijk en geleidelijk door in te betalen rentelasten over de vaste schuld.

Onderstaande tabel geeft aan dat de gemeente Druten ruim binnen de renterisiconorm blijft.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Positie t.o.v. renterisiconorm				
1 Te betalen aflossingen	5.433	4.933	4.933	3.833
Renterisiconorm				
Stand van het begrotingstotaal				
2 per 1-1-25 e.v.	73.739	62.478	64.059	65.639
3 Het vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm (2) x (3)	14.748	12.496	12.812	13.128
Toets renterisiconorm				
Renterisiconorm	14.748	12.496	12.812	13.128
Te betalen aflossingen	5.433	4.933	4.933	3.833
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	9.315	7.563	7.879	9.295

Rentevisie en economisch beeld (medio september 2024)

De treasury-activiteiten staan bloot aan zowel interne als externe ontwikkelingen. De interne ontwikkelingen bestaan met name uit investeringsplannen. De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt. Het voorspellen van de renteontwikkeling is echter een lastige opgave, zeker op de lange termijn.

Volgens de rentevisie van de Bank Nederlandse Gemeenten (eind augustus 2024) zullen de lange rentetarieven in alle looptijden naar verwachting licht gaan dalen. In de begroting 2025 wordt voor de financieringsbehoefte in 2025 (af te sluiten geldleningen > 1 jaar) rekening gehouden met een rentepercentage van 3,50%.

Leningenportefeuille

Het schuldrestant van onze leningenportefeuille bedraagt begin 2025 € 38,6 miljoen. We verwachten de resterende financieringsbehoefte in de tweede helft van 2024 met kortlopende kasgeldleningen af te dekken, waardoor er dit jaar geen langlopende financiering hoeft te worden aangetrokken. Medio september 2024 heeft de gemeente 8 langlopende leningen met looptijden van 5 t/m 20 jaar. De leningenportefeuille bestaat volledig uit lineaire leningen waarbij geen tussentijdse renteaanpassingen zijn toegestaan. De leningen zijn afgesloten bij de BNG, Rabobank en NWB.

Liquiditeitenbeheer en financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte baseren we op een liquiditeitsplanning. Hiermee wordt geprobeerd de benodigde liquiditeiten op een bepaald moment te berekenen. Voor wat betreft de gemeentelijke inkomsten is dit redelijk in beeld te brengen, zo is bekend wanneer de rijksuitkeringen en de belastingen ontvangen worden. De grootste onzekere factor bij de opbrengsten is de opbrengst van de diverse bouwgrondexploitaties. In een normale rentestructuur is kort geld (< 1 jaar) goedkoper dan lang geld; daarom is onze strategie erop gericht zoveel en zolang mogelijk te financieren met kort geld. Indien we de kasgeldlimiet benaderen, oriënteren we ons op de mogelijkheden kort geld te vervangen door lang geld. Het daadwerkelijke tijdstip voor aantrekken van lang geld bepalen we uiteindelijk mede op grond van de liquiditeitsbehoefte, rentestanden en andere relevante ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Uit het overzicht kapitaallasten uit de productenraming blijkt dat wij per 2025 een financieringstekort hebben van € 11.751.656. Het betreft een momentopname tijdens het opmaken van de begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en de vaste opgenomen geldleningen per medio september 2024.

Relatiebeheer

Met de huisbankier Bank Nederlandse gemeenten is een financieringsovereenkomst gesloten. De Bank Nederlandse Gemeenten is de huisbankier van de gemeente Druten. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid. Tevens zijn basisafspraken vastgelegd over de te ontvangen respectievelijk te betalen rente en de daarbij behorende tarieven. Daarnaast vervult de plaatselijke Rabobank een rol in het beperkte (contante) betalingsverkeer.

2.5 Paragraaf bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens inzake de bedrijfsvoering die worden ingezet en zijn afgestemd op de ambities, programma's, taken en processen van de gemeente. Deze taken worden uitgevoerd vanuit de ambtelijke Werkorganisatie Druten Wijchen (hierna WDW). De WDW is een gemeenschappelijke regeling die in 2018 is opgericht.

De meerwaarde van de WDW is vervat in vijf strategische doelstellingen (5k's) met als doel om de bedrijfsvoering zo in te richten en uit te voeren zodat de gemeentelijke en regionale taken doelmatig en doelgericht worden uitgevoerd. Deze doelstellingen zijn

1. Verhogen van Kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering;
2. Verbeteren van de bestuurlijke Kracht in de regio;
3. Verminderen van de Kwetsbaarheid;
4. Verbeteren van Kansen voor medewerkers;
5. Verminderen en beheersen van Kosten.

Sinds 2018 voeren we tweejaarlijks de inwoners- en ondernemerspeiling uit. De afgelopen jaren laat de ervaren kwaliteit globaal een gelijkblijvend resultaat zien op de meeste onderdelen. Op enkele onderdelen willen wij echter een ontwikkeling laten zien. We blijven dan ook via de agenda Dienstverlening, als onderdeel van het actieplan doorontwikkeling WDW, innovatief werken aan het verder dichtbij brengen van onze dienstverlening bij inwoners en ondernemers.

In 2023 zijn we gestart met de voorbereidingen op het project monitoren klantsignalen uit de agenda Dienstverlening 2021-2024. Aanvullend op de metingen van de kwaliteit van de dienstverlening (eens per 2 jaar) starten we in het vierde kwartaal 2024 met een pilot. Hierbij vragen we onze inwoners en ondernemers direct om feedback na afloop van een baliebezoek of het invullen van een webformulier op de website. Een uitnodiging om feedback te geven ontvangen zij per mail. De antwoorden van onze inwoners en ondernemers zijn na het invullen direct inzichtelijk in een dashboard. Op deze manier kunnen we de dienstverlening continu monitoren en blijven verbeteren. De eerste resultaten van dit project worden in het eerste kwartaal 2025 verwacht.

Begroting 2025 WDW

De WDW heeft haar Begroting 2025 in juli 2024 vastgesteld, rekening houdend met de ingediende zienswijzen van de beide gemeenten. Deze begroting is technisch van aard en volledig opgezet vanuit het bestaande beleid en is vertaald in de Perspectiefnota.

In de begroting die nu voorligt zijn zoals aangevraagd beleidsmedewerkers IBOR en openbare orde en veiligheid als nieuw beleid opgenomen. Voor burgerzaken vragen we 1,6 fte aan vanwege extra afgiftes van reisdocumenten. De verwachting is dat dit door extra inkomsten budgetneutraal plaatsvindt. Daarnaast is ook geld gevraagd voor jaarlijks uitvoeren van peilingen om de dienstverlening te optimaliseren.

Kostenverdeling & verdeelsleutel

De beide colleges hebben op 12 maart 2024 een besluit genomen over de evaluatie en herijking van de kostenverdeelsleutel. Dit besluit passen we toe in deze begroting. Dit betekent concreet het volgende:

- De kosten tot € 33,9 miljoen verdelen we op basis van de originele verdeelsleutel (35,2% Druten en 64,8% Wijchen);
- De kosten boven dit bedrag verdelen we op basis van inwoneraantallen. Voor 2025 gaan we uit van het aantal inwoners per 1-1-2024. Dat leidt tot een verhouding 32,0% Druten en 68,0% Wijchen.

Uitdagingen

Net zoals andere gemeenten, staan we als WDW voor een aantal uitdagingen die onze aandacht vragen. Diverse maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een samenhangende aanpak. Soms zelfs in regionaal verband, want veel uitdagingen houden niet op bij de gemeentegrenzen van Wijchen en Druten. Ook de impact van de krappe arbeidsmarkt is groot. Een extra uitdaging om een aantrekkelijke werkgever te zijn en te blijven, zodat ambitieuze en goede medewerkers de WDW weten te vinden en (blijven) kiezen voor de WDW. Een aantrekkelijke, robuuste maar vooral duurzame en vitale organisatie is noodzakelijk voor het realiseren van de bestuurlijke ambities en het bouwen aan de toekomst van en met de inwoners, ondernemers en instellingen van Druten en Wijchen.

Organisatieontwikkeling

De WDW is en blijft in ontwikkeling als onderdeel van een continu proces. De komende periode staat in het teken van het afronden van het doorontwikkelplan WDW en het goed weggezet krijgen van onderwerpen als proces-, programma- en projectgericht werken, verdere digitalisering zoals datagedreven werken, de doorontwikkeling van de WDW-academie, de opvolging van het Medewerker onderzoek en het On- en Offboarding programma. Om te kunnen anticiperen op de ombuigingsprogramma's van de gemeenten zal een kerntakendiscussie worden opgestart met als doel om ambities bij te stellen maar ook om ruimte te vinden binnen de financiële kaders. Deze discussie zal vanuit het bestuur WDW en MT-WDW in samenspraak en samenwerking met de beide colleges worden opgepakt.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf verslagjaar 2023 geeft het college van B&W de rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarrekening. Hiermee verklaart het college van B&W direct richting de Raad dat zij financieel rechtmatig heeft gehandeld. Eventuele rechtmatigheidsafwijkingen groter dan de door de Raad bepaalde verantwoordingsgrens worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De verbijzonderde interne controles zijn op dit moment zodanig ingericht om de af te geven rechtmatigheidsverantwoording goed te onderbouwen.

In de jaarrekening 2023 hebben we dit proces voor het eerst doorlopen en met een goed resultaat afgerond. Voor de controle in 2025, over boekjaar 2024 verwachten we nog nieuwe richtlijnen op basis van de opgedane landelijke ervaringen maar leren wij natuurlijk ook vanuit ons eigen proces. Wij blijven dit volgen en zorgen dat we hier klaar voor zijn.

Transparante en betrouwbare overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (WOO) in werking getreden. Deze wet richt zich op een transparante overheid en vraagt een cultuurverandering rond de omgang met informatie. Bepaalde informatie moet verplicht en actief openbaar gemaakt worden. Dit raakt een groot aantal processen in onze gemeente. Ook informatieverzoeken aan de overheid (voorheen WOB-verzoek) vallen onder de nieuwe wet. Om aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen, moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn, de juiste IT-voorzieningen aanwezig zijn en vooral bekend zijn wat de wet voor ambtenaar en bestuurder betekent. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de WOO geïmplementeerd zijn, met nog 3 jaar extra voor het op orde krijgen van het informatiebeheer. Wij hanteren hierbij het uitgangspunt: Alles openbaar, tenzij.

Het WOO-proces en beleid is inmiddels bekend bij de stakeholders in de organisatie. Bij Informatiemanagement en Informatiebeheer is een coördinator benoemd om dit proces te begeleiden. Voor de WDW is het van belang om het aantal WOO-verzoeken goed te

monitoren. Enerzijds om de verzoeken tijdig af te handelen en om een goede inschatting te kunnen maken van de benodigde capaciteit. Anderzijds is het bovenliggende doel van de WDW om te leren van de WOO-verzoeken om hiermee de kwaliteit van de informatie en borging indien nodig te verbeteren.

Misbruik & Oneigenlijk gebruik, Integriteit en Fraude

Fraude kan een groot effect hebben op de reputatie van de WDW en de beide gemeenten en kan tot grote financiële schade leiden. Het bestuur is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit. Het bestuur is zich hier terdege van bewust, gezien de aanwezige diverse interne beheersingsmaatregelen – zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiële en niet-financiële indicatoren – om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. Om meer zekerheid te krijgen dat alle frauderisico's in beeld zijn en ter voorkoming van daadwerkelijke fraude is eind 2023 het beleid Fraude, integriteit en Misbruik & Oneigenlijk gebruik in concept opgesteld. Dit wordt in 2024 aan het WDW bestuur voorgelegd.

Zichtbare monitoring op de werking en naleving van het beleid is onderdeel van de verbijzonderde interne controle (hierna: VIC).

In de VIC worden onder andere de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van onderkende fraude- en corruptierisico's te verminderen:

- Een detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat deze volgens de geldende Europese aanbestedingsregels en Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed;
- Door middel van het uitvoeren van een steekproef vaststellen dat voor de facturen die in rekening zijn gebracht bij de WDW ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij;
- Door middel van het uitvoeren van een steekproef vaststellen dat de betalingen van deze facturen ook naar het juiste bankrekeningnummer zijn overgemaakt.

2.6 Paragraaf verbonden partijen

2.6.1. Algemeen

Verbonden partijen zijn organisaties waarbij sprake is van zowel een bestuurlijk als financieel belang. In deze paragraaf worden de verbonden partijen besproken, waarbij onder andere de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid aan de orde komen.

Bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur van een organisatie of anderszins stemrecht heeft.

Er is een financieel belang als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij een eventueel faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op ons kunnen worden verhaald.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemingen (vennootschappen);
- publiek-private samenwerkingen (PPS);
- overige samenwerkingsverbanden: stichtingen en verenigingen.

Centraal advies

Met de gemeente Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de advisering van begroting- en rekeningstukken van de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen. Vanuit de afdeling stadscontrol van de gemeente Nijmegen wordt een (financieel-technisch) advies uitgebracht aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en aan de gemeentebesturen. De gemeenten zijn uiteraard vrij om dit advies over te nemen, te amenderen of te negeren. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid over begroting- en rekeningstukken ligt bij het algemeen bestuur van de GR.

2.6.2 Gemeenschappelijke Regelingen

Gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) voeren voor de gemeente het beleid en het beheer uit op terreinen waar zij bekend of deskundig in zijn. De gemeente Druten kiest voor een gemeenschappelijke regeling indien zij dit beleid niet alleen of niet doeltreffend en doelmatig zelfstandig kan uitvoeren.

De gemeente Druten is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

2.6.2.1 Bedrijfsvoeringsorganisatie Werkorganisatie Druten Wijchen

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Op 30 maart 2017 namen de gemeenteraden van de gemeenten Druten en Wijchen met de oprichting van de Werkorganisatie Druten Wijchen het besluit om te komen tot een ambtelijke fusie. Deze fusie is formeel ingegaan op 1 januari 2018 en daadwerkelijk gestart met de nieuwe teams op 1 mei 2018.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Druten en Wijchen. In het bestuur van de Werkorganisatie hebben de beide burgemeesters en de beide wethouders Financiën zitting. Bij deze samenwerking blijven de beide gemeenten politiek-bestuurlijk helemaal zelfstandig. Iedere gemeente houdt de eigen gemeenteraad, griffie, college van B&W en gemeentesecretaris. De gemeenten blijven ook hun eigen beleid bepalen en de dienstverlening aan de inwoners blijft lokaal.

Algemene doelstelling

Een samenwerking die meer robuustheid, efficiency en slagvaardigheid moet leveren. Om daarmee te leiden tot meer bestuurlijke kracht, minder kwetsbaarheid, betere kansen voor medewerkers, beheersbare kosten en, tot slot, verhoogde kwaliteit van bedrijfsvoering en dienstverlening aan onze gemeenschappen, ons gebied én de gemeentebesturen.

Ontwikkelingen 2025

Het doorontwikkelplan WDW is op volle stoom en zal in 2024 worden afgerond. Natuurlijk staat de WDW vanaf dat moment niet stil. Onderwerpen als proces-, programma- en projectgericht werken, verdere digitalisering zoals datagedreven werken, de doorontwikkeling van de WDW-academie, de opvolging van het Medewerkeronderzoek en het anticiperen op de ombuigingsprogramma's van de gemeenten zijn dan weer nieuwe thema's.

Het managementteam (MT) van de WDW is met een proces bezig om een 'strategische MT-agenda 2024 – 2026' uit te werken. Deze agenda geeft koers aan de doorontwikkeling van de organisatie WDW. Onderwerpen als structuur, aandacht geven en verdere professionalisering dienen hiervoor als basis.

Financieel belang

Bijdrage € 17.426.000

2.6.2.2 Gemeenschappelijke Regeling Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Zuid-Gelderland (IBO)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van sociale zekerheidswetgeving, de WMO en de Jeugdwet.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

Het IBO is een gemeenschappelijke Regeling voor de gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Berg en Dal en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. Verantwoordelijk wethouder is de heer G.W.J. de Wildt.

Algemene doelstelling

Dit betreft onderzoek naar misbruik en oneigenlijk gebruik en andere misstanden van de sociale zekerheid (bijstand e.d.), de WMO en de jeugdzorg. Een onderzoek tot bijzondere controle op de naleving vindt plaats na een daartoe strekkende opdracht van de deelnemende gemeente aan het Instituut Bijzonder Onderzoek.

Ontwikkelingen 2025

De gemeente Mook en Middelaar heeft in de zomer van 2024 kenbaar gemaakt aan te willen sluiten bij de GR IBO. Vanaf 2025 zal Mook en Middelaar via een dienstverleningsovereenkomst diensten gaan afnemen. Vanaf 2026, mits alle deelnemende gemeenten instemmen, zal toetreding plaatsvinden. Hiervoor is aanpassing van de regeling IBO noodzakelijk.

We verwachten in 2025 de nieuwe participatiewet. Afhankelijk van de nieuwe regelgeving hebben we de intentie om met de deelnemende gemeenten een nieuw fraudebeleidsplan op te stellen. We verwachten de uitkomsten van de kwartiermaker aanpak zorgfraude die op de schaal van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid met aanbevelingen komt om de basis op orde te krijgen. We spelen in op de uitvoeringsconsequenties van het IBO. Tot slot ontvangt het IBO verzoeken voor aanpak van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). We onderzoeken de mogelijkheid om deze taak bij het IBO als GR onder te brengen.

Financieel belang
Bijdrage € 73.000

2.6.2.3 Regeling Vervoersorganisatie Regio Arnhem- Nijmegen (BVO DRAN)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Druten heeft samen met de andere 18 deelnemende gemeenten in regio Arnhem-Nijmegen een samenwerking op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer, vervoer voor inwoners die geen of niet altijd gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer. Deze samenwerking is vormgegeven in een bedrijfsvoeringsorganisatie, de DRAN (Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen). De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer zijn overgedragen aan de DRAN.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

In het bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen zitten 18 personen; uit elke gemeente één. Vanuit Druten is wethouder G.W.J. de Wildt bestuurslid en wethouder R. Thoonen plaatsvervangend bestuurslid.

Algemene doelstelling

Bij het nemen van dit besluit is uitgegaan van de verwachtingen (gewenste effecten) dat:

- samenwerking de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners zal vergroten.
- samenwerking ook zal leiden tot kostenbesparingen en een verhoging van de efficiency.

Ontwikkelingen 2025

BVO DRAN blijft het doelgroepenvervoer uitvoeren conform de uitgangspunten zoals geformuleerd in de Kaderbrief 2025 BVO DRAN.

Financieel belang
Bijdrage € 758.538

2.6.2.4 Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De Groene Metropoolregio is op 1 januari 2021 van start gegaan, als opvolger van het Georganiseerd overleg Arnhem Nijmegen (GO). In de conceptbegroting zijn de kosten opgenomen van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de Stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven uit de regionale agenda. De opgaven zijn "verbonden regio", "productieve regio", "circulaire regio", "ontspannen regio" en "groene groei regio".

In 2024 is het samenwerkingsverband geëvalueerd en zijn er naar aanleiding daarvan verbeteringen aangebracht zoals de Integrale tafel die de integrale besluitvorming ten goede moet komen. Verder zal de nieuwe Regioagenda 2025-2028 geëffectueerd worden inclusief de nieuwe begroting. Tot slot heeft gemeente Montferland aangegeven

te willen uittreden uit de regeling. Hiervoor wordt de regeling momenteel gewijzigd.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, (Beuningen), Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Algemeen bestuur: burgemeester

Dagelijks bestuur: geen deelname

Algemene doelstelling

Als gemeente streven we naar een goede en opgavegerichte samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en partners in de regio om zo een wezenlijke bijdrage aan het realiseren van de ambities van de Groene Metropool Regio. De opgaven en ambities zijn vastgelegd in de Regionale Agenda Arnhem Nijmegen 2025-2028 en worden jaarlijks uitgewerkt in een programma. Hierbij wordt samengewerkt met de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen, een zogenaamde triple helix-organisatie, waarbinnen regionaal wordt samengewerkt tussen ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. De gemeente Druten subsidieert The Economic Board (TEB) via de GMR.

Ontwikkelingen

Uitvoering geven aan de Regioagenda 2025-2028. In 2025 zullen de afspraken tussen de gemeenten en de TEB worden herzien.

Financieel belang

Bijdrage € 196.789

2.6.2.5 Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Het WerkBedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het WerkBedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt, waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband, omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt door vertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Op 1 januari 2016 is de tweede module gestart: ICT Rijk van Nijmegen (iRvN). De ICT-samenwerking is de basis voor verdere samenwerking op dit onderwerp in de regio Rijk van Nijmegen. Een samenwerking op de 'harde' ICT is de eerste focus. De huidige gemeentelijke netwerken zijn inmiddels, via glasvezelverbindingen, gekoppeld tot één netwerk dat centraal beheerd wordt.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen zijn de deelnemers aan deze regeling.

Algemeen bestuur MGR: burgemeester en wethouder G.W.J. de Wildt

Dagelijks bestuur: geen deelname

Lid Bestuurscommissie Werk: wethouder G.W.J. de Wildt

Lid Agendacommissie: raadslid de heer F. Nuij

Algemene doelstelling

Het doel van deelname aan de module WerkBedrijf is het in regionaal verband uitvoeren

van gemeentelijke taken op het gebied van arbeidsbemiddeling.

Voor een effectieve dienstverlening op het gebied van arbeidsbemiddeling, zijn de werkgevers in de regio van groot belang. We willen 'één gezicht' naar deze werkgevers hebben. In plaats van meerdere gemeenten, een SW-bedrijf, UWV en aanbieders van dagbesteding, heeft een werkgever te maken met één organisatie: WerkBedrijf. Arbeidsbemiddeling is niet aan gemeentegrenzen gebonden; door deel te nemen aan de verbonden partij WerkBedrijf, kunnen we regionaal werken. We sluiten op deze manier ook aan op de (landelijke) indeling van arbeidsmarktregio's. Dit maakt de samenwerking met UWV, werkgevers- en werknemersorganisaties en partners vanuit het onderwijs gemakkelijker.

Met deelname aan deze verbonden partij willen we het volgende bereiken:

- Zo hoog mogelijke uitstroom naar werk vanuit een uitkering op grond van de Participatiewet ('bijstand').
- Zo veel mogelijk kansen op werk bieden aan mensen met een arbeidsbeperking.
- Werk bieden aan mensen met een SW-dienstverband, met daarbij als doel om de kosten en opbrengsten van het SW-bedrijf zo veel mogelijk in evenwicht te brengen (zodat de gemeentelijke aanvulling op de rijkssubsidie zo laag mogelijk is.)

Voor ICT is de doelstelling kennis delen met regio gemeenten, kwetsbaarheid verkleinen en samen werken aan minder meerkosten voor ICT-diensten.

Ontwikkelingen 2025

WerkBedrijf – Het jaar 2025 is het eerste jaar waarin aangesloten gemeenten WerkBedrijf financieren met een nieuwe methodiek (Berenschot rekentool) plus een regionale bezuiniging van 1,2 miljoen. Afgesproken is dat we nauwgezet zullen volgen hoe dit de prestaties van WerkBedrijf raakt. De dienstverlening wordt kandidaatsgericht om de mismatch op de arbeidsmarkt (gevraagde competenties in vacatures passen niet of minder bij die van de kandidaten) te temperen. Tot slot is 2025, zoals het er nu uit ziet, een overgangsjaar naar een 'nieuwe arbeidsmarkt infrastructuur'. Die richt zich met name op een nauwere samenwerking tussen alle partijen die kunnen bijdragen aan een soepele werking van de arbeidsmarkt.

Financieel belang

Module Werkbedrijf: Bijdrage gemeente Druten € 3.738.000

2.6.2.6 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De GGD Gelderland-Zuid draagt bij aan de bewaking, bescherming en de bevordering van de gezondheid van onze inwoners. Deze taak voert zij uit op grond van de Wet publieke gezondheid 2008. De belangrijkste taken zijn de jeugdgezondheidszorg, infectieziekten bestrijding, algemene gezondheidsbevordering en uitvoering van het meldpunt bijzondere zorg en van het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis).

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdiel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West-Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel nemen deel aan de regeling.

Algemeen bestuur: wethouder G.W.J. de Wildt

Dagelijks bestuur: wethouder G.W.J. de Wildt

Algemene doelstelling

Op basis van artikel 14 van de Wet Publieke Gezondheid is het college verplicht om een gemeentelijke gezondheidsdienst in te stellen en in stand te houden. Het komt de efficiëntie en kwaliteit ten goede wanneer een gezondheidsdienst een bepaalde omvang heeft. Taken zoals infectieziektebestrijding, medische milieukunde, dienstverlening in het kader van Veilig Thuis zijn niet lokaal specifiek. Om die reden is er een gemeenschappelijke regeling voor een gezondheidsdienst met een regionale functie in plaats van een eigen gemeentelijke gezondheidsdienst voor de gemeente Druten. Binnen de afspraken met de GGD maken wij lokaal specifieke afspraken indien de lokale situatie dat vereist.

Ontwikkelingen 2025

De GGD is bezig met het versterken van de organisatie om deze toekomstbestendig te maken. De complexiteit van de opgaven en taken van de GGD nemen toe. Dit betekent dat zij voorbereid moeten zijn op 'sneller, complexer en op schaarste van mensen en middelen'. We werken aan een verbeterd samenspel tussen opdrachtgevers (gemeenten) en GGD én als opdrachtgevers onderling om zo tot een betere sturing te komen.

Financieel belang

Bijdrage 2024 € 1.266.310

2.6.2.7 Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ) is een samenwerkingsverband dat sinds 1 januari 2004 bestaat uit de volgende drie onderdelen: de regionale brandweer Gelderland-Zuid (RBGZ), de Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid (RAV). Ook zijn het veiligheidsbureau en de gemeenschappelijke meldkamer (GMK) hier ondergebracht. De wettelijke grondslag ten aanzien van bovengenoemde taken ligt in de Wet op de Veiligheidsregio's, de Wet Publieke Gezondheid en de Wet Ambulancezorgvoorzieningen.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel nemen deel in deze regeling.

Algemeen bestuur: burgemeester

Dagelijks bestuur: geen deelname

Algemene doelstelling

Artikel 2 van de Wet Veiligheidsregio's belast het college met de organisatie van de brandweertzorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio moet garant staan voor een organisatie die kwalitatief goede dienstverlening biedt. De inwoners en gemeenten dienen ervan op aan te kunnen dat de operationele dienstverlening op de terreinen van ambulancezorg, brandweer, meldkamer en de voorbereiding en bestrijding van rampen en crises betrouwbaar en adequaat is.

Ontwikkelingen 2025

Financieel belang

Bijdrage € 1.396.901

2.6.2.8 Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Nijmegen (MARN)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Het deelnemen in het aandelenkapitaal van ARN B.V. of haar rechtsopvolger. MARN sluit met de ARN B.V. een vuilverwerkingsovereenkomst af. Hierin is geregeld: de aanbiedingsplicht van de deelnemende gemeenten van de door of vanwege hen opgehaalde afvalstoffen, de acceptatieplicht van de aangeboden afvalstoffen door de verwerkingsinrichting en het in rekening brengen van de verwerkingskosten door ARN B.V. aan de deelnemende gemeenten.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen zijn deelnemers aan de regeling.

Algemeen bestuur: wethouder R. Thoonen

Dagelijks bestuur: wethouder R. Thoonen

Algemene doelstelling

Een groot deel van het huishoudelijke afval wordt door of via ARN verwerkt. De MARN, waarin de gemeente Druten en regiogemeenten zijn verenigd, is aandeelhouder in ARN bv en heeft als belangrijke rol om namens de regiogemeenten onze belangen in de ARN te behartigen, te weten:

- een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwerking van afvalstoffen;
- het toezien op de continuïteit in de afvalverwerking.

Verder kan ARN bv via het aandeelhouderschap van de MARN een belangrijke partner-rol vervullen in de transitie naar een circulaire economie door de ontwikkeling van nieuwe technologieën.

Ontwikkelingen 2025

Aan de MARN wordt geen gemeentelijke bijdrage verstrekt. De gemeente krijgt ieder jaar een uitkering.

Financieel belang

Aan de MARN wordt geen gemeentelijke bijdrage verstrekt.

2.6.2.9 Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

De omgevingsdiensten voeren zelf geen beleidstaken uit, deze worden door de gemeenten uitgevoerd; de omvang van het werkterrein van de omgevingsdiensten wordt gebaseerd op de bestaande regionale samenwerkingsverbanden in Gelderland (de Gelderse maat).

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Algemeen bestuur: wethouder R. Thoonen

Dagelijks bestuur: geen deelname

Algemene doelstelling

De ODRN verleent vergunningen, houdt toezicht op en handhaaft Milieubelastende activiteiten (bedrijven die impact hebben op het milieu) onder de Omgevingswet. Verder voert de ODRN bepaalde asbesttaken uit voor onze gemeente. Op basis van landelijke afspraken over Seveso inrichtingen (majeure risicobedrijven) is de ODRN verantwoordelijk voor een gedeelte van deze taken voor landsdeel Oost (Gelderland en Overijssel). Daarnaast adviseert de ODRN gemeenten en provincie, op verzoek, bij de opstelling van milieubeleid en geeft specialistisch milieukundig advies.

Ontwikkelingen 2025

Majeure ontwikkelingen die waarschijnlijk impact gaan hebben op de ODRN in 2025 zijn: ontvlechting BRIKS-taken door gemeente Nijmegen, aanbevelingen vanuit het Interbestuurlijk programma VTH Versterking en Robuustheidscriteria waar Omgevingsdiensten aan moeten voldoen vanuit Ministerie Infrastructuur en Waterstaat, terwijl menige maatschappelijke vraagstukken relevanter worden, die ook de ODRN raken, zoals bijvoorbeeld duurzaamheid en circulaire economie.

Financieel belang

Bijdrage € 687.000

2.6.2.10 Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Doel

Het recreatieschap is opgericht als een GR met als doel de belangen te behartigen van onder meer de openluchtrecreatie en het toerisme van de deelnemende gemeenten. In 1999 is het recreatieschap verzelfstandigd en is de rol veranderd. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingengebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Zij zijn niet langer belast met beleid en uitvoering, maar vervullen nu het aandeelhouderschap. Ook zijn ze een platform waar gediscussieerd kan worden over regionale of landelijke ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. De deelnemende gemeenten kwamen hiermee meer op afstand te staan. Het onroerend goed werd overgedragen en een afkoopsom werd betaald ten behoeve van toekomstig beheer. De recreatieschappen kozen voor een model van maatschappelijk ondernemen. Dat houdt in dat zij zich richten op het behartigen van maatschappelijke taken zonder onderworpen te zijn aan aandeelhouderswaarden. In mei 2008 is de naam veranderd en wordt gewerkt vanuit de handelsnaam Uit@waarde.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, West Betuwe, Tiel en West Maas en Waal.

Algemeen Bestuur: wethouder R. Thoonen

Dagelijks bestuur: geen deelname

Ontwikkelingen

Momenteel wordt de GR aangepast aan de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Financieel belang

Voor wat betreft het financiële belang is de structurele bijdrage aan het recreatieschap in een keer afgekocht bij de verzelfstandiging van het Recreatieschap. Daartoe is een Besloten Vennootschap opgericht: recreatiemaatschappij Rivierengebied, waartoe nog

twee recreatieschappen behoren. Ondanks de afkoop is de gemeenschappelijke regeling in stand gehouden, zodat de gemeenten inhoud kunnen blijven geven aan regionaal openlucht recreatiebeleid en (mogelijk nieuw) regionaal toeristisch-recreatief beleid.

2.6.2.11 Euregio Rijn-Waal

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam op basis van het Verdrag van Anholt, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden afkomstig uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten, regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.

Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Alle lid-organisaties zijn in de Euregioraad vertegenwoordigd. Druten wordt vertegenwoordigd door de burgemeester en een raadslid.

Algemene doelstelling

Grensoverschrijdende samenwerking vindt op de volgende beleidsterreinen plaats: sociaal-economische ontwikkeling, onderwijs en scholing, verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbewoud en landschapsbeheer, sociale zaken, gezondheidszorg, rampenbestrijding, communicatie en veiligheidsbeleid.

Ontwikkelingen 2025

Continuering bestaand beleid.

Financieel belang

Lidmaatschap

2.6.2.12 Regeling Gemeenschappelijk belastingkantoor Beuningen (Munitax)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen werken onder de naam "Munitax" samen op het gebied van de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. De samenwerking heft de kwetsbaarheid van eenmansfuncties op, verhoogt de effectiviteit en kwaliteit en leidt tot lagere kosten.

Er is gekozen voor een lichte juridische vorm van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, namelijk een centrumgemeente constructie waarin de centrumgemeente gemandateerd wordt door de colleges van de overige gemeenten om uitvoering te geven aan de werkzaamheden. Beuningen vervult deze functie als centrumgemeente.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen.

Wethouder W. Brink. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. De uiteindelijke beleidskeuzes en het vaststellen van alle verordeningen (en tarieven) is een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf.

Algemene doelstelling

Munitax voert het lokale belastingbeleid uit. Dit is de wettelijke taak, volgens de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), voor het jaarlijks taxeren van woningen, bedrijven en onroerende zaken en het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen volgens de gemeentelijke belastingverordeningen. Ook neemt Munitax bezwaren in behandeling.

Ontwikkelingen 2025

Munitax voert de belastingoplegging uit binnen de gestelde termijnen en op het gewenste kwaliteitsniveau.

Financieel belang

Bijdrage € 715.000

2.6.2.13 Gemeenschappelijke Regeling Basisregeling Regio Nijmegen

Visie, Algemene doelstelling en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

In artikel 4 van deze regeling staat opgenomen dat de regeling tot doel heeft gemeenschappelijke belangen met een regionaal c.q. intergemeentelijk karakter van de deelnemende gemeenten te behartigen, teneinde een evenwichtige ontwikkeling in het Regiobeleid te bevorderen.

Ontwikkelingen

De regeling fungeert als platform voor de voltallige colleges, maar "slaapt".

2.6.2.14 Gemeenschappelijke Regeling Maas en Waal

Visie, Algemene doelstelling en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Dit betreft een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Druten en West Maas en Waal. De regeling is slapend.

Ontwikkelingen

Bezien wordt of deze regeling op een geschikt moment wordt opgeheven.

2.6.3 Deelnemingen

De gemeente Druten is in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. Met deze deelnemingen behartigt de gemeente het publieke belang.

2.6.3.1 NV Bank Nederlandse Gemeenten (NV BNG)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.

Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.

De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang

De gemeente Druten heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de NV BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang.

Algemene doelstelling

De gemeente heeft met 9.477 aandelen een financieel belang (nominale waarde € 23.692). Elk jaar keert de BNG een dividend uit.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De gemeente Druten heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de NV BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang.

Financieel belang

De gemeente heeft met 9.477 aandelen een financieel belang (nominale waarde € 23.692). Elk jaar keert de BNG een dividend uit.

2.6.3.2 Vitens

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Het doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.

De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Druten heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Daarin wordt gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag vastgesteld. Druten heeft 16.023 aandelen.

Algemene doelstelling

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Druten heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Daarin wordt gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag vastgesteld. Druten heeft 16.023 aandelen.

Financieel belang

De aandeelhouders krijgen jaarlijks dividend uitgekeerd.

2.6.3.3 Dienst Afvalstoffen en Reiniging NV (DAR) in Nijmegen

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Naast afvalinzamelaar is Dar ook adviseur beheer openbare ruimte, gladheidsbestrijder, riool- en kolkenreiniger, ongedierte- en onkruidbestrijder en terrein- en straatreiniger.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

Dar is een naamloze vennootschap (nv) en in eigendom van de zeven gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen (aandeelhouders). De organisatie van Dar staat onder toezicht van de raad van commissarissen (RvC). Gemeente Druten heeft op dit moment 3374 aandelen die een belang van 4,59% vertegenwoordigen. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente

Nijmegen blijft met ruim 80% van de aandelen, de grootste aandeelhouder.

Algemene doelstelling

De doelstelling van de gemeentelijke deelname in DAR NV is het bevorderen van een schone woon- en leefomgeving door het inzamelen en verwijderen van huishoudelijk afval en straatvuil, het reinigen en beheer van de openbare ruimte en het bestrijden van ongedierte. Met het aangaan van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de uitvoering hiervan door DAR NV vervult de gemeente haar zorgplicht op gebied van afvalinzameling en ongediertebestrijding. Deze dienstverleningsovereenkomst wordt jaarlijks vernieuwd. Door de deelname is het mogelijk om, ten opzichte van een externe partij, een betere regie te voeren op de inzameling van afval en de uitvoering van straatreiniging. Hiermee komen we tegemoet aan het belang dat de gemeente hecht aan de continuïteit en kwaliteit van afvalinzameling en straatreiniging.

Ontwikkelingen 2025

Voortzetten van de campagne "Weet wat je achterlaat". Besluitvorming over voortzetting volgt eind 2024 waarin voorgesteld wordt de campagne te verlengen voor 2 jaar tegen een lager jaarlijks budget.

Financieel belang

De gemeente Druten bezit per 1 januari 2020, op basis van een herijking aandelenverhouding en ingebrachte omzet, 5.114 aandelen (4,65%).

2.6.3.4 Beheermaatschappij De Waarden B.V. en Ontwikkelingsmaatschappij Druten-Oost C.V.

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Doel van de CV is het uitvoeren van de grondexploitatie van het plangebied Druten Oost/Tichellande door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijp maken van gronden, het (doen) realiseren en opleveren/overdragen van de daarmee samenhangende voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen, en voorts al datgene wat tot het voorgaande kan dienen, waaronder begrepen het aantrekken van financiële middelen en het in verband daarmee stellen van zekerheden, aangaan van borgtochten e.d. alles in de meest ruime zin. De B.V. is opgericht om te fungeren als beherend vennoot in de C.V.

Eén collegelid is voorzitter van de Stuurgroep Druten-Oost. De projectleider vanuit het team Gebiedsontwikkeling is lid van de stuurgroep.

Algemene doelstelling

De gemeente Druten heeft een belang van 50% in de grondexploitatie betreffende Druten-Oost/Tichellande. Insteek is de geïnvesteerde bedragen in de periode 2013-2024 terug te verdienen. Met de vaststelling van de GREX 2024 is de looptijd van het project vastgesteld t/m 2024.

Doordat het bouw- en woonrijp maken van de fases 9 t/m 15 in Tichellande-Zuid is aanbesteed, liggen de GWW-kosten daarvan vast. Ook zijn alle nieuwbouwwoningen verkocht. Door de positieve ontwikkeling van de GREX en het saldo van de Rekening Courant bij de BNG is de kredietfaciliteit binnen de financieringsovereenkomst tussen de CV Druten-Oost en de BNG met ingang van 2022 beëindigd. Hiermee zijn tevens de gemeentelijke garantstelling voor deze faciliteit en de regresovereenkomst tussen de gemeente en Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V. beëindigd. Zodoende zijn de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen afgebouwd tot nihil.

Ontwikkelingen 2025

Aanvankelijk zou deze wijk met circa 375 woningen in 2027 klaar zijn, maar door de aangebrachte woningbouwversnelling was dat eind 2023 al het geval. In 2024 is het

project afgesloten en de samenwerking met de projectontwikkelaar beëindigd.
Momenteel zijn we bezig met de ontbinding en liquidatie van de CV en BV.

Betrokkenen/ Bestuurlijk belang

Eén collegelid is voorzitter van de Stuurgroep Druten-Oost. De projectleider vanuit het team Gebiedsontwikkeling is lid van de stuurgroep.

2.6.4 Publiek Private Samenwerking (PPS)

Beheermaatschappij De Waarden B.V. en Ontwikkelingsmaatschappij Druten-Oost C.V. kan tevens aangemerkt worden als een PPS (zie verder 2.7 paragraaf grondbeleid). Verder kent de gemeente Druten geen PPS-constructies.

2.6.5 Overige samenwerkingsverbanden (vereniging, stichting)

2.6.5.1 Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

De Gemeenschappelijke regeling financiële grondslag Stichting RBT ANV is uitsluitend een publiekrechtelijke afspraak zonder bestuur en rechtspersoonlijkheid. Druten is geen deelnemer aan de GR. Druten geeft wel subsidie aan RBT.

De GR heeft ten doel de financiële ondersteuning van de Stichting RBT ANV vanuit de deelnemende gemeenten en dient het gezamenlijk belang van het vergroten van het toeristisch marktaandeel. De subsidie aan RBT ANV wordt gebruikt om de gemeente Druten als onderdeel van de regio Rijk van Nijmegen op toeristisch gebied te promoten (marketing) en voor het gastheerschap (zoals de Citystore en Toerist Information Point). De financiering per gemeente gebeurt naar rato van het aantal inwoners.

Leidend voor de opdracht aan stichting RBT AVN (als enig aandeelhouder van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen BV - TVAN) is de Uitvoeringsagenda Bestemming in Balans van de regio Arnhem-Nijmegen en de uitvoeringsafspraken van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen. De taken van TVAN zijn onder te verdelen in de categorieën: toeristische marketing, destiniatiemanagement en productontwikkeling, alsmede regionaal gastheerschap waarbij lokaal maatwerk wordt geleverd. Het zwaartepunt van de opdracht voor TVAN is gelegen in marketing.

Algemene doelstelling

De doelstelling van TVAN is om door middel van marketing, promotie-inspanningen en productontwikkeling bezoekers te trekken en evenwichtig te verspreiden over de regio Arnhem-Nijmegen. Met marketing- en productontwikkeling wil TVAN de regio Arnhem – Nijmegen - Veluwe laten aansluiten bij de wensen van de gekozen doelgroepen. De regio's moeten een "must see & must do" bestemming worden voor Nederlandse en buitenlandse bezoekers. Communicatie speelt hierbij vanzelfsprekend een belangrijke rol.

Ontwikkelingen 2025

De gemeenten in het Rijk van Nijmegen en TVAN zijn medio 2024 in gesprek over de activiteiten voor 2025. Op het niveau van het Rijk van Nijmegen wensen we specifiek producten te subsidiëren die bijdragen aan een sterke merkuitstraling. Daarnaast is het voornemen om de betrokkenheid en interactie met de gemeenten als opdrachtgevers te formaliseren en te structureren. Daarbij is het voor andere partijen binnen de regio die zich ook bezighouden met marketing van belang dat er onderlinge afstemming en samenwerking is met TVAN.

2.6.5.2 Gelders Genootschap (welstand)

Visie, Algemene doelstelling en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

Gelders Genootschap is een vereniging van 55 ledengemeenten. Namens de vereniging voert het bureau van het Gelders Genootschap de dagelijkse werkzaamheden uit. Vanaf de start in 1919 is de verenigingsgedachte altijd een katalysator geweest voor het gemeenschappelijk streven naar omgevingskwaliteit. Gemeenten onderschrijven als lid van de vereniging allemaal hetzelfde doel: het in standhouden en bevorderen van de schoonheid van stad en land. Bij deze ideële doelstelling past ook een non-profit opzet. Via de jaarlijkse Algemene ledenvergadering (ALV) hebben de leden zeggenschap over de koers en financieel beleid van het Gelders Genootschap.

De ALV beslist ook over de samenstelling van het dagelijks bestuur. Dit bestaat in totaal uit 6 personen: wethouders en burgemeesters van de aangesloten ledengemeenten en verder een bestuurlijk voorzitter.

Stichting Economic Board

Visie en toelichting openbaar belang dat gediend wordt

The Economic Board is een triplehelix-samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven in de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen. Als innovatiemotor stimuleren en verbinden wij bedrijvigheid en innovaties in de topsectoren Food, Health en Energy en de cross-overs daartussen.

Veertien gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen leveren een bijdrage aan de Stichting van € 1,04 per inwoner in 2025. Deze bijdrage wordt via de Groene Metropoolregio aan de Stichting te gaan verstrekken. De Groene Metropool factureert deze bijdrage door aan de deelnemende gemeenten.

Algemene doelstelling

Doel van de gemeente is het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de stad én de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten.

Ontwikkelingen 2025

De TEB heeft de Human Capital Agenda van de Groene Metropool overgenomen daar de triple helix de uitvoering van de agenda beter ter hand kan nemen. De TEB zal haar nieuwe plannen voor 2026 en verder in 2025 in de raden toelichten en vragen om de financiële bijdrage te verlengen.

Overzicht verwachte omvang eigen vermogen/ vreemd vermogen en verwacht begroot resultaat van de desbetreffende verbonden partij (voor zover beschikbaar en relevant)

Nummer	(Bedragen x € 1.000)	Begroot resultaat 2025	2025 Verwacht eigen vermogen		2025 Verwacht totaal vermogen	
			1/1	31/12	1/1	31/12
Gemeenschappelijke regeling						
2.1	Werkorganisatie Druten Wijchen	0	902	779	8.440	8.738
2.2	IBO	0	0	0	160	160
2.3	BVO DRAN	0	0	0	11	12
2.4	Groene Metropoolregio	0	100	100	5.040	4.943
2.5	MGR Werkbedrijf (inclusief IRvN)	0	10.011	9.553	106.793	107.256
2.6	GGD	-100	2.297	2.181	30.752	24.775
2.7	VRGZ	-100	8.589	7.870	87.362	84.175
2.8	MARN	95	7.658	7.282	9.406	8.890
2.9	ODRN	0	203	203	3.242	3.206
2.11	Euregio	nb	nb	nb	nb	nb
2.12	Munitax	0	0	0	0	0
Deelnemingen						
3.3	Dar N.V.	0	13.053	13.053	25.207	25.207
Overige samenwerkingsverbanden (vereniging, stichting)						
5.1	RBT TVAN	0	175	175	2.055	2.055

2.7 Paragraaf grondbeleid

Deze paragraaf geeft de gemeentelijke visie weer op de uitgangspunten en de uitvoering van het grondbeleid in relatie tot de programma's.

Beleid

De gemeente Druten heeft geen vastgestelde Nota Grondbeleid. Basis is dat het grondbeleid zowel in juridisch als in financieel opzicht instrumenteel van aard is en volgend is ten aanzien van de doelstellingen die de gemeente heeft gesteld. Zodoende is het grondbeleid situationeel, passief/faciliterend (bijvoorbeeld Hemelrijk waar we anterieur contracteren) tot actief (bijvoorbeeld Woningbouw Deest – Zuid, waar we zelf gronden verwerven). Maar gelet op de expertise in combinatie met de economische situatie, past het de gemeente meer om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen derde partijen te faciliteren.

In 2024 is gestart met het opstellen van een Nota Grondbeleid voor 2025 en verder. Daarmee wordt meer richting en duidelijkheid gegeven aan de algemene koers van het grondbeleid, hoewel deze altijd volgend is ten aanzien van ambities en beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Begin 2024 is de Beleidsnotitie kostenverhaal Druten vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Hierbij wordt de plankostenscan als basis gehanteerd voor kostenverhaal. Daarmee wordt het kostenverhaal bij anterieure overeenkomsten op een eenduidige manier toegepast.

Begin 2019 heeft de gemeenteraad de Nota Bovenwijkse Voorzieningen vastgesteld. Deze nota gaat over het kostenverhaal bij de aanleg van bovenwijkse openbare voorzieningen ten behoeve van bouwplannen. De nota geeft inzicht in de aan te leggen bovenwijkse voorzieningen en de bijdragen die bij bouwplannen worden gevraagd. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zal deze nota nog moeten worden geactualiseerd.

Voor grondbeleid gelden voorts de algemene financiële kaders die volgen uit het Besluit begroting en verantwoording (BBV), maar ook uit de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en Europese wetgeving ten aanzien van staatssteun. Deze algemene kaders zijn spelregels waaraan de gemeente zich altijd dient te houden.

Marktprognose

Portier

Op 12 september 2023 is een anterieure overeenkomst gesloten tussen de ontwikkelaar en de gemeente voor de realisatie van het project, bestaande uit de bouw van 159 woningen en een parkeerhuis met 200 parkeerplaatsen. Aansluitend is op 28 september 2023 het bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld. Dit plan is inmiddels onherroepelijk.

Fase 1 (realisatie sociale huurappartementen) is ondertussen gestart. Naar verwachting worden deze appartementen medio 2025 opgeleverd. Voor de overige appartementen en de grondgebonden woningen zijn de omgevingsvergunningen verleend. De bouw van deze appartementen en woningen start waarschijnlijk vanaf 2025. Oplevering vindt dan plaats vanaf 2026.

Voor dit project heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van € 375.000,- beschikbaar gesteld. Hier staan opbrengsten uit grondverkoop aan en een exploitatiebijdrage van de ontwikkelaar tegenover. Dit is vastgelegd in de gesloten anterieure overeenkomst. Omdat het een particuliere ontwikkeling betreft wordt er voor dit project geen grondexploitatie vastgesteld.

Eind 2023 heeft de Minister van BZK een startbouwimpuls subsidie van € 1,2 miljoen toegekend aan het project. Dit bedrag wordt doorgesluisd naar de ontwikkelaar in de vorm van restitutie van de betaalde exploitatiebijdrage en een korting op de overeengekomen grondprijs. De businesscase van de ontwikkelaar was namelijk € 1,2

miljoen negatief, dus met deze subsidie kon de realisatie van het project op korte termijn starten.

Het project sluit voor de gemeente naar verwachting minimaal budgettair neutraal.

Woningbouw Deest Zuid

Op 16 november 2023 heeft de gemeenteraad het Masterplan met Grondexploitatie Deest-Zuid unaniem vastgesteld.

Met het vaststellen van de grondexploitatie "Woningbouw Deest-Zuid" door de gemeenteraad zijn de financiële kaders gesteld die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de locatie.

Vervolgens heeft het college ingestemd met het in procedure brengen van het Ontwerpbestemmingsplan Deest-Zuid 2023. Dit heeft ter inzage heeft gelegen van 28/12/23 t/m 7/02/24. Hiertegen zijn zienswijzen ingediend. De gemeenteraad heeft in september 2024 het bestemmingsplan Deest-Zuid 2023 vastgesteld. Vervolgens gaan we de stedenbouwkundige verkaveling verder uitwerken in deelplannen/woongebieden, deze zetten we in de markt voor de daadwerkelijke woningbouwontwikkeling. Volgens planning wordt het plangebied in 2025 bouwrijp gemaakt en start aansluitend de bouw van fase 1 medio 2026.

Voor fase 2 zijn wij in onderhandeling met de grondeigenaar om dit te kunnen verwerven.

Per 28 juni 2024 is een toekenningsbeschikking WBI verleend door het ministerie BZK van € 2,48 miljoen aan de gemeente ten behoeve van dit project.

Druten-Oost/Tichellande

Aanvankelijk zou deze wijk met circa 375 woningen in 2027 klaar zijn, maar door de aangebrachte woningbouwversnelling was dat eind 2023 al het geval. In 2024 is het project afgesloten en de samenwerking met de projectontwikkelaar beëindigd.

Westerhout Zuid

Alle beschikbare kavels op Westerhout Zuid zijn verkocht. Een aantal afrekeningen wordt afgewikkeld in 2024 waarna de grondexploitatie gesloten zal worden.

Verwachte exploitatieresultaten

Het verloop van de einduitkomsten op grond van de bijgestelde berekeningen is in onderstaand overzicht weergegeven:

Verwachte exploitatieresultaten bouwgrond (x € 1.000)

Nr.	Complex	Totaal	2024	2025	>2025
1	Westerhout-Zuid	-/- 1.728	-/- 1.728		
2	Woningbouw Deest-Zuid	465			465
3	Druten Oost	161	161		
	Totaal	-/- 1.102	-/- 1.567	0	465

Voorzieningen

Voor de verliesgevende voorzieningen is op de balans een bedrag opgenomen van € 1.728 miljoen. Dit verlies is al in een eerder stadium genomen.

Voor de onderbouwing van de geraamde kosten en opbrengsten wordt verwezen naar de MPG.

De reserve grondbedrijf bedraagt per 1 januari 2024 circa € 1.230 miljoen.

3 VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Druten;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 7 oktober 2024;

besluit:

1. De programmabegroting 2025 vast te stellen, met inbegrip van de jaarschijven 2025-2028 van het bestedingsplan, en de meerjarenbegroting 2026-2028 voor kennisgeving aan te nemen.
2. De financiële effecten van het bestedingsplan 2025-2028 zoals reeds opgenomen in de begroting 2025 vast te stellen.
3. De in de begroting 2024 ingestelde bestemmingsreserve Exploitatiebegroting ter hoogte van € 5.000.000 voor het afdekken van exploitatietekorten over de periode 2024 tot en met 2027 te laten vervallen en het bedrag toe te voegen aan de Algemene reserve.
4. Het exploitatietekort 2025 van € 862.920 te dekken uit de Algemene reserve en te verwerken via de 1^e begrotingswijziging 2025.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van 5 november 2024.

De raadsgriffier,

De voorzitter,

P. van Boxtel

S.W.P.J. Sengers

BIJLAGEN

EMU Saldo

Bedragen x € 1.000

EMU saldo begroting 2024 - 2026		2024 Volgens Begroting 2024	2025 Volgens Begroting 2025	2026 Volgens meerjaren raming in begroting 2026
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves		-956	-1.589	-2.780
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	2.458	2.781	3.066
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	548	882	923
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	8.827	9.489	3.247
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-/-	500	5.864	-604
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-/-	2.276	757	778
Berekend EMU-saldo		-9.553	-14.036	-2.212

Overzicht incidentele baten en lasten programma's

LASTEN Omschrijving programma	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
0 Bestuur en ondersteuning	15.000	32.000	-	-
1 Veiligheid	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	60.000	-	-	-
3 Economie	48.500	-	-	-
4 Onderwijs	-	-	-	-
5 Sport, cultuur en recreatie	443.000	32.000	-	-
6 Sociaal domein	175.000	-	-	-
7 Volksgezondheid en milieu	45.000	-	-	-
8 Wonen en bouwen	20.000	20.000	-	-
<i>Subtotaal lasten programma's</i>	<i>806.500</i>	<i>84.000</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
BATEN Omschrijving programma	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
0 Bestuur en ondersteuning	600.000-	-	-	-
1 Veiligheid	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	-	-	-	-
3 Economie	-	-	-	-
4 Onderwijs	-	-	-	-
5 Sport, cultuur en recreatie	-	-	-	-
6 Sociaal domein	-	-	-	-
7 Volksgezondheid en milieu	-	-	-	-
8 Wonen en bouwen	-	-	-	-
<i>Subtotaal baten programma's</i>	<i>600.000-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Toevoeging aan reserves</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Onttrekking reserves</i>	<i>542.000</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
SALDO	864.500	84.000	-	-

Toelichting posten begroting:

Programma 0: Gemeenteraad	Dit betreft voor € 20.000 de aanschaf van o.a. Ipads voor de nieuwe gemeenteraad in 2026.
Kwaliteit dienstverlening	In 2026 vragen we inwoners naar hun mening over de kwaliteit van onze dienstverlening, zodat deze blijft aansluiten bij wat inwoners verwachten. De kosten bedragen hiervoor € 12.000.
Archiefbewerkingstraject	Voor de archieven die volgens de Archiefwet moeten worden overgedragen naar het Regionaal Archief Nijmegen worden in 2025 kosten gemaakt van € 15.000.
Eenmalige korting Rijk	We hebben een eenmalige korting van het Rijk van € 675 mln. vertaald middels een negatieve bate. Het effect is voor de gemeente Druten ongeveer € 600.000
Programma 2 Wegen, straten en pleinen	In het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" is er € 30.000 opgenomen voor onderzoekskosten voor Kerkstraat/trottoir aanpak
Kosten aanpassing oude toren	In 2025 is er eenmalig € 30.000 opgenomen voor ed meerwerk restauratie van de Oude Toren Puiflijk
Programma 3 Bevordering Toerisme	In 2025 is € 48.500 beschikbaar om toeristische en recreatieve promotie 2025 voort te zetten: Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen voor de basispromotie Rijk van Nijmegen en aan Bureau Toerisme voor de aanvullende promotie streekmarketing Land van Maas en Waal
Programma 5: Renovatie voetbalvelden	In 2025 onttrekken we € 392.000 uit de reserve renovatie voetbalvelden. Deze wordt beschikbaar gesteld op de begrotingspost van de voetbalclubs.
Muziek en cultuur educatie	Voor muziek en cultuureducatie is in 2025 en 2026 respectievelijk € 31.000 en € 32.000 beschikbaar
Natuurgebieden	Er komt een extra oversteek van Deest naar recreatiegebied De Uivermeertjes, hiervoor is € 20.000 beschikbaar in 2025
Programma 6: Integrale visie Horssen	Voor de integrale visie Hossen is in 2025 eenmalig € 25.000 beschikbaar. De integrale visie Horssen betreft een integrale afweging van de thema's wonen, leefbaarheid, zorg en welzijn, mobiliteit, duurzaamheid, leren en werken.
Pilots innovatie	Voor transities, pilots en innovaties is € 50.000 beschikbaar waarvoor de reserve sociaal domein ter dekking wordt ingezet.
Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang	Uitname 2025 voor te maken lokale kosten € 100.000 uit de reserve Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang
Programma 7: Kosten ruimen graven	Het aantal graven dat geruimd moeten worden is sterk gestegen. Daarnaast zijn de kosten van de aannemer ook gestegen ten opzichte van 5 jaar geleden. De extra kosten voor 2025 bedragen € 45.000
Programma 8: Verhuiscoach	Voor cofinanciering van de verhuiscoach van woningcorporatie Woonwaarts om huurders (senioren) te begeleiden van een grotere eengezinswoning naar een kleinere, meer passende woning om zo de doorstroming te bevorderen is in 2025 en 2026 € 20.000 beschikbaar. Dit is één van de opgaven uit de woonvisie Druten 2023-2027.

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2025 - 2028

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Rekening 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
		lasten 2023	baten 2023	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.790.524		-1.790.524	1.742.325	0	-1.742.325	1.830.610	0	-1.830.610
0.2	BURGERZAKEN	724.283	220.177	-504.106	844.726	322.045	-522.681	837.746	415.668	-422.078
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	729.936	491.601	-238.335	383.514	18.458	-365.056	382.587	18.882	-363.705
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	8.478.374	582.061	-7.896.313	7.458.450	427.902	-7.030.549	7.923.924	432.792	-7.491.133
0.5	TREASURY	116.919	366.547	249.628	3.010	126.152	123.143	6.342	201.904	195.562
0.61	OZB WONINGEN	668.601	2.809.653	2.141.052	703.676	3.207.467	2.503.791	726.033	3.524.031	2.797.998
0.62	OZB NIET WONINGEN		1.391.997	1.391.997	0	1.605.908	1.605.908	0	1.740.951	1.740.951
0.64	BELASTINGEN OVERIG	23.429	236.989	213.560	15.000	242.413	227.413	15.345	247.051	231.706
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	39.015.165	39.015.165	0	40.772.013	40.772.013	0	41.701.546	41.701.546
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	-31.855		31.855	362.885	0	-362.885	86.519	0	-86.519
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	24.153		-24.153	6.000	0	-6.000	6.000	0	-6.000
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	1.315.782		-1.315.782	1.426.807	0	-1.426.807	1.505.845	0	-1.505.845
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	572.980	1.331	-571.649	771.627	2.911	-768.716	689.103	2.978	-686.125
2.1	VERKEER EN VERVOER	2.810.365	294.782	-2.515.583	2.707.329	137.164	-2.570.165	2.854.061	145.154	-2.708.907
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	123.930		-123.930	220.477	0	-220.477	240.451	0	-240.451
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	59.859	21.556	-38.303	21.275	5.453	-15.823	0	0	0
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	66.575	13.350	-53.225	55.514	14.555	-40.959	68.148	14.889	-53.259
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	135.025	6.653	-128.372	186.027	0	-186.027	127.473	22.500	-104.973
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.262.326	174.153	-1.088.173	1.039.381	23.938	-1.015.443	1.142.989	23.728	-1.119.261
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	1.245.300	535.030	-710.270	1.149.761	397.753	-752.008	1.200.332	352.766	-847.566
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	661.991	143.550	-518.441	279.498	125.847	-153.651	639.814	125.863	-513.951
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	1.121.722	768.927	-352.795	1.778.682	489.147	-1.289.535	2.044.088	729.640	-1.314.448
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	506.613	7.390	-499.223	545.968	10.468	-535.500	564.865	10.046	-554.819
5.5	CULTUREEL ERFGOED	188.350	23.999	-164.351	178.639	3.020	-175.619	156.348	2.271	-154.077
5.6	MEDIA	271.381		-271.381	293.956	0	-293.956	400.711	0	-400.711
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	2.205.684	172.748	-2.032.936	2.381.800	170.649	-2.211.151	2.326.072	174.574	-2.151.498
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	7.262.029	6.051.855	-1.210.174	7.784.910	6.076.329	-1.708.581	7.768.752	5.977.929	-1.790.823
6.2	TOEGANG EN EERSTELIJNSVOORZIENINGEN	1.349.612		-1.349.612	1.780.611	0	-1.780.611	1.684.843	0	-1.684.843
6.3	INKOMENSREGELINGEN	7.688.874	4.229.880	-3.458.994	7.249.473	4.492.424	-2.757.049	7.284.097	4.530.049	-2.754.048
6.4	WSW EN BESCHUT WERK	2.135.594		-2.135.594	2.310.450	0	-2.310.450	2.208.962	0	-2.208.962
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	633.412		-633.412	731.032	0	-731.032	1.176.000	0	-1.176.000
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	1.293.957		-1.293.957	1.726.527	0	-1.726.527	1.480.173	0	-1.480.173
6.71A	HULP BIJ HET HUISHOUDEN (WMO)	2.721.147	155.441	-2.565.706	3.224.692	153.470	-3.071.222	3.431.526	162.268	-3.269.258
6.71B	BEGELEIDING (WMO)	1.385.662		-1.385.662	1.553.535	0	-1.553.535	1.767.966	0	-1.767.966
6.71C	DAGBESTEDING (WMO)	835.039		-835.039	804.270	0	-804.270	851.895	0	-851.895
6.71D	OVERIG MAATWERK (WMO)	47.150		-47.150	73.745	0	-73.745	155.156	0	-155.156
6.72A	JEUGDHULP BEGELEIDING	895.274		-895.274	1.356.573	0	-1.356.573	1.718.291	0	-1.718.291
6.72B	JEUGDHULP BEHANDELING	595.845		-595.845	586.120	0	-586.120	625.000	0	-625.000
6.72C	JEUGDHULP DAGBESTEDING	421.958		-421.958	415.507	0	-415.507	625.000	0	-625.000
6.73A	PLEEGZORG	148.510		-148.510	175.508	0	-175.508	130.000	0	-130.000
6.73B	GEZINSGERICHT	361.857		-361.857	387.199	0	-387.199	390.000	0	-390.000
6.73C	JEUGHULP MET VERBLIJF OVERIG	720.142		-720.142	782.543	0	-782.543	768.170	0	-768.170
6.74A	BEHANDELING GGZ ZONDER VERBLIJF	1.504.588		-1.504.588	1.578.355	0	-1.578.355	1.625.000	0	-1.625.000
6.74B	CRISIS /LTA/ GGZ-VERBLIJF	191.974		-191.974	105.996	0	-105.996	85.000	0	-85.000
6.74C	GESLOTEN PLAATSING	0		0	225	0	-225	0	0	0
6.81A	BESCHERMD WONEN	0		0	66.725	0	-66.725	46.457	0	-46.457
6.81B	MAATSCHAPPELIJKE- EN VROUWENOPVANG	0		0	0	0	0	0	0	0
6.82A	JEUGDBESCHERMING	298.141		-298.141	555.809	0	-555.809	485.645	0	-485.645
6.82B	JEUGDRECLASSERING	117.098		-117.098	35.050	0	-35.050	105.680	0	-105.680
7.1	VOLKSGEZONDHEID	1.010.941	212.074	-798.867	1.067.365	108.708	-958.657	1.244.402	158.473	-1.085.929
7.2	RIOLERING	1.823.381	2.126.135	302.754	1.832.078	2.199.960	367.882	1.830.411	2.382.177	551.766
7.3	AFVAL	1.270.326	1.665.668	395.342	1.430.468	1.775.630	345.162	1.571.581	2.046.311	474.730
7.4	MILIEUBEHEER	1.317.574	305.339	-1.012.235	1.574.603	540.900	-1.033.703	1.578.966	508.998	-1.069.968
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	79.285	41.923	-37.362	57.566	30.852	-26.714	102.465	31.561	-70.904
8.1	RUIMTELIJKE ORDERING	524.862	732.713	207.851	696.007	177.423	-518.585	809.228	129.014	-680.214
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	2.504.171	2.417.572	-86.599	83.316	103.916	20.600	5.361.696	5.337.028	-24.668
8.3	WONEN EN BOUWEN	970.459	1.104.435	133.976	1.422.461	1.313.469	-108.992	1.050.849	998.337	-52.513
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	65.181.109	66.320.695	1.139.587	66.005.045	65.076.343	-928.694	73.738.618	72.149.378	-1.589.240
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	1.723.256	2.499.061	775.805	8.862.907	11.620.577	2.757.670	1.488.062	2.214.384	726.322
0.11	SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING	66.904.365	68.819.755	1.915.391	74.867.952	76.696.920	1.828.966	75.226.680	74.363.762	-862.919

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.911.917	0	-1.911.917	1.907.895		-1.907.895	1.975.442		-1.975.442
0.2	BURGERZAKEN	931.529	426.891	-504.638	942.896	437.563	-505.333	977.496	448.502	-528.994
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	398.888	19.392	-379.496	416.456	19.876	-396.580	432.644	20.373	-412.271
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	8.138.787	439.426	-7.699.360	8.357.044	439.892	-7.917.151	8.605.258	440.407	-8.164.851
0.5	TREASURY	7.092	180.292	173.200	7.101	167.352	160.251	7.101	154.463	147.362
0.61	OZB WONINGEN	585.495	3.863.198	3.277.703	595.132	4.233.835	3.638.703	604.981	4.410.722	3.805.741
0.62	OZB NIET WONINGEN	0	1.876.746	1.876.746	0	2.023.132	2.023.132	0	2.073.710	2.073.710
0.64	BELASTINGEN OVERIG	15.759	252.582	236.823	16.153	258.221	242.068	16.557	263.801	247.244
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	40.874.568	40.874.568	0	41.989.928	41.989.928	0	43.092.921	43.092.921
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	86.374	0	-86.374	78.815	0	-78.815	77.199	0	-77.199
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	6.000	0	-6.000	6.000	0	-6.000	6.000	0	-6.000
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	1.547.187	0	-1.547.187	1.585.469	0	-1.585.469	1.638.789	0	-1.638.789
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	715.355	3.058	-712.297	673.994	3.134	-670.860	692.596	3.212	-689.384
2.1	VERKEER EN VERVOER	3.025.935	136.436	-2.889.499	3.178.764	145.052	-3.033.712	3.313.822	153.885	-3.159.937
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	245.865	0	-245.865	200.874	0	-200.874	206.072	0	-206.072
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	71.200	15.291	-55.909	74.008	15.674	-58.334	76.928	16.066	-60.862
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	83.001	22.500	-60.501	71.392	22.500	-48.892	73.360	22.500	-50.860
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.333.237	23.521	-1.309.716	1.992.205	0	-1.992.205	1.991.418	0	-1.991.418
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	1.250.090	352.832	-897.258	1.302.928	352.895	-950.033	1.356.080	352.959	-1.003.121
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	235.913	108.138	-127.775	66.675	1.486	-65.189	68.939	1.504	-67.435
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	2.062.223	749.061	-1.313.162	2.084.120	766.577	-1.317.543	2.103.911	784.532	-1.319.379
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	572.681	9.625	-563.056	556.187	9.250	-546.937	564.966	9.250	-555.716
5.5	CULTUREEL ERFGOED	159.467	2.332	-157.135	162.317	2.390	-159.927	165.292	2.450	-162.842
5.6	MEDIA	408.824	0	-408.824	316.530	0	-316.530	324.433	0	-324.433
5.6	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	2.427.808	179.287	-2.248.521	2.389.447	183.769	-2.205.678	2.469.476	188.364	-2.281.112
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	2.079.676	378.124	-1.701.552	1.982.494	273.125	-1.709.369	2.014.850	274.998	-1.739.852
6.2	TOEGANG EN EERSTELIJNSVOORZIENINGEN	1.633.428	0	-1.633.428	1.719.345	0	-1.719.345	1.820.055	0	-1.820.055
6.3	INKOMENSREGELINGEN	7.395.405	4.575.859	-2.819.545	7.534.545	4.617.497	-2.917.048	7.723.318	4.659.591	-3.063.727
6.4	WSW EN BESCHUT WERK	2.132.083	0	-2.132.083	1.963.563	0	-1.963.563	1.818.945	0	-1.818.945
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	1.311.235	0	-1.311.235	1.340.416	0	-1.340.416	1.413.552	0	-1.413.552
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	1.566.301	0	-1.566.301	1.663.416	0	-1.663.416	1.758.101	0	-1.758.101
6.71A	HULP BIJ HET HUISHOUDEN (WMO)	3.687.683	166.649	-3.521.034	3.954.831	170.815	-3.784.016	4.149.761	175.085	-3.974.676
6.71B	BEGELEIDING (WMO)	1.817.761	0	-1.817.761	1.864.776	0	-1.864.776	1.913.121	0	-1.913.121
6.71C	DAGBESTEDING (WMO)	876.157	0	-876.157	899.131	0	-899.131	922.725	0	-922.725
6.71D	OVERIG MAATWERK (WMO)	161.909	0	-161.909	168.131	0	-168.131	174.601	0	-174.601
6.72A	JEUGDHULP BEGELEIDING	1.646.027	0	-1.646.027	1.593.447	0	-1.593.447	1.491.005	0	-1.491.005
6.72B	JEUGDHULP BEHANDELING	641.875	0	-641.875	657.922	0	-657.922	674.370	0	-674.370
6.72C	JEUGDHULP DAGBESTEDING	641.875	0	-641.875	657.922	0	-657.922	674.370	0	-674.370
6.73A	PLEEGZORG	133.510	0	-133.510	136.848	0	-136.848	140.269	0	-140.269
6.73B	GEZINSGERICHT	400.530	0	-400.530	410.543	0	-410.543	420.807	0	-420.807
6.73C	JEUGHULP MET VERBLIJF OVERIG	790.237	0	-790.237	811.119	0	-811.119	832.569	0	-832.569
6.74A	BEHANDELING GGZ ZONDER VERBLIJF	1.668.875	0	-1.668.875	1.710.597	0	-1.710.597	1.753.362	0	-1.753.362
6.74B	CRISIS /LTA/ GGZ-VERBLIJF	87.295	0	-87.295	89.477	0	-89.477	91.714	0	-91.714
6.74C	GESLOTEN PLAATSING	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81A	BESCHERMD WONEN	48.687	0	-48.687	50.732	0	-50.732	52.863	0	-52.863
6.81B	MAATSCHAPPELIJKE- EN VROUWENOPVANG	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82A	JEUGDBESCHERMING	497.937	0	-497.937	511.660	0	-511.660	525.828	0	-525.828
6.82B	JEUGDRECLASSERING	109.388	0	-109.388	112.847	0	-112.847	116.423	0	-116.423
7.1	VOLKSGEZONDHEID	1.192.582	76.272	-1.116.310	1.119.062	0	-1.119.062	1.148.597	0	-1.148.597
7.2	RIOLERING	1.914.075	2.479.752	565.677	1.977.050	2.561.112	584.062	2.037.371	2.643.772	606.401
7.3	AFVAL	1.626.161	2.113.344	487.183	1.697.621	2.196.783	499.163	1.735.358	2.283.074	547.715
7.4	MILIEUBEHEER	1.391.261	266.695	-1.124.566	1.423.579	269.811	-1.153.768	1.364.657	273.005	-1.091.652
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	59.360	32.414	-26.946	61.136	33.224	-27.912	62.967	34.055	-28.912
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	846.420	264.551	-581.869	880.597	169.169	-711.428	916.175	170.060	-746.115
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	2.849.939	2.824.087	-25.852	3.132.503	3.105.565	-26.938	3.243.582	3.215.513	-28.069
8.3	WONEN EN BOUWEN	1.087.842	1.023.335	-64.507	1.070.688	1.047.107	-23.581	1.105.677	1.071.475	-34.202
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	66.516.141	63.736.259	-2.779.882	68.178.397	65.516.735	-2.661.662	69.845.754	67.240.249	-2.605.505
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	1.757.417	1.852.612	95.195	1.773.227	1.977.731	204.504	1.834.793	2.038.588	203.795
0.11	SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING	68.273.559	65.588.871	-2.684.687	69.951.624	67.494.466	-2.457.158	71.680.547	69.278.837	-2.401.710